

PHẦN BỐN

1

Hai vợ chồng Carenin tiếp tục sống chung một nhà, ngày nào cũng gặp nhau, nhưng vẫn hoàn toàn xa lạ. Alexei Alekxandrovitr tự đề ra bốn phận hàng ngày phải thăm nom Anna để đầy tớ không thể đặt điều dị nghị, nhưng ông tránh không ăn ở nhà. Vronxki không bao giờ tới nhà Carenin, nhưng Anna vẫn gặp chàng ở ngoài, và chồng nàng cũng biết thế.

Hoàn cảnh thật đau khổ và hẩm không ai trong bọn họ đủ sức chịu đựng lấy một ngày nếu không hy vọng rằng sự tình sẽ đổi khác và đây chỉ là khó khăn tạm thời rồi sẽ mất đi thôi. Alexei Alekxandrovitr hy vọng mỗi tình này sẽ chấm dứt như mọi chuyện khác, mọi người sẽ quên đi và danh dự ông lại nguyên vẹn. Anna là người gây ra cơ sự và chịu đau khổ hơn ai hết, thì vẫn cam chịu và tin chắc tất cả chuyện này một ngày kia sẽ được giải quyết đâu vào đấy. Nàng hoàn toàn không biết giải pháp đó ra sao, nhưng tin chắc giờ đây nó sẽ đến rất nhanh. Vronxki, bất giác chịu ảnh hưởng nàng, cũng đang chờ một cái gì ngoài ý muốn đến lật nhào mọi trở ngại.

Vào giữa mùa đông, Vronxki trải qua một tuần lễ buồn phát ngấy. Người ta giao cho chàng nhiệm vụ đi theo một hoàng thân nước ngoài mới đến, và giới thiệu cho ông ta xem những danh thắng ở Peterburg. Vronxki vốn có dáng dấp đường bệ; hơn nữa, chàng có tài tạo cho mình một phong thái trịnh trọng và kính cẩn, lại quen giao dịch với giới thượng lưu; cho nên chàng phải đảm đương cái chức trách đó. Nhưng chàng thấy công việc đó thật rất khổ. Vị hoàng thân vừa muốn trả lời được tất cả những câu hỏi có thể gặp phải khi về nước, lại vừa muốn hưởng mọi thú vui Nga càng nhiều càng tốt: cho nên

Vronxki buộc phải dẫn ông ta đi chơi khắp nơi. Buổi sáng, họ đi thăm các danh thắng; tối đến, tham dự những cuộc vui dân tộc. Vị hoàng thân có một sức khỏe phi thường kể cả đối với một hoàng thân; do tập thể dục và chăm nom thân thể cẩn thận, ông ta dư sức đến nỗi mặc dầu thừa của chơi bởi trong các cuộc vui, ông vẫn tươi tỉnh như quả dưa Hà Lan lớn, xanh tươi và bóng bẩy. Ông đã đi du lịch rất nhiều và thấy một trong những cái lợi chủ yếu của các phương tiện giao thông tối tân là tạo điều kiện cho ta tham gia các thú vui của nhiều nước khác nhau. Ở Tây Ban Nha, ông đã biểu diễn những bản nhạc chiều và bắt chim một cô gái Tây Ban Nha chơi măng đô lin. Ở Thụy Sĩ, ông giết được một con nai. Sang Anh, ông mặc quần áo đỏ nhảy qua rào và đánh cuộc bắn được hai trăm con trĩ. Sang Thổ Nhĩ Kỳ, ông thâm nhập vào một khuê phòng, sang Ấn Độ, ông cưỡi voi và giờ đây, tại Nga, ông muốn nếm mọi thú vui đặc biệt của nước Nga.

Vronxki phải đóng vai na ná như chủ lễ tân bên cạnh ông ta, chàng khó khăn lắm mới đưa nổi vào chương trình mọi thú tiêu khiển mà các ngài tai to mặt lớn muốn thết hoàng thân. Nào đua ngựa, nào bánh tráng dày, nào săn gấu, đua xe tam mã, dàn nhạc Digan, nào những cuộc chề chén có đập phá bát đĩa. Hoàng thân thấm nhuần tinh thần dân tộc Nga dễ dàng lạ lùng, đập vỡ hàng mâm đầy bát đĩa, bế một cô Digan ngồi vào lòng và có vẻ như muốn hỏi thế đã đủ chưa hay là tinh thần dân tộc Nga chỉ bó tròn trong mấy cách biểu hiện này thôi.

Thực ra, những thứ làm ông ta say mê nhất là mấy cô đào Pháp, một vũ nữ trong đội múa ba lê và rượu sâm banh nhãn hiệu trắng. Vronxki vốn quen tiếp xúc với những vị hoàng thân; nhưng không biết vì bản thân chàng đã thay đổi hồi gần đây hay vì phải sống gần gũi thân mật quá nhiều với vị này mà chàng thấy tuần lễ này thật nặng nề kinh khủng. Lúc nào chàng cũng có cảm giác như phải canh gác một thằng điên nguy hiểm, vừa sợ nó vừa kinh hãi cho lý trí mình mất của chính mình trong khi gần nó. Lúc nào Vronxki cũng thấy cần giữ giọng lễ độ trịnh trọng để khỏi bị xúc phạm. Vị hoàng thân đối xử kiêu kỳ cả với những người cố hết sức giới thiệu cho ông hưởng thụ những thú vui Nga, khiến Vronxki phải ngạc nhiên. Những ý

kiến ông đánh giá phụ nữ Nga, mà ông muốn nghiên cứu, nhiều lần làm Vronxki đỏ mặt bất bình. Nhưng sở dĩ vị hoàng thân là gánh nặng đối với Vronxki, trước hết vì mỗi khi nhìn ông ta, chàng lại như nhìn thấy chính mình. Và cái hình ảnh nhìn thấy trong tấm gương đó không hề phỉ nhổ lòng tự ái của chàng chút nào: đó là một con người rất ngu si, dương dương tự đắc, khỏe như vâm và quần là áo lượt, ngoài ra không có gì hơn. Đành rằng đó là một trang công tử, điều ấy Vronxki không thể chối cãi được: trang trọng và bình đẳng với cấp trên, phóng túng và giản dị với đồng cấp, thân ái và khinh khỉnh với cấp dưới. Bản thân Vronxki cũng như vậy và coi đó là một ưu điểm lớn của mình; nhưng đối với vị hoàng thân, chàng là kẻ dưới, và những cử chỉ thân ái và khinh khỉnh của ông khiến chàng lộn ruột.

"Một khúc thịt ngu ngốc! Có thể nào mình lại như hán được?" - Vronxki nghĩ thầm.

Dù sao, đến ngày thứ bảy, khi ông ta chào từ biệt và cảm ơn trước khi đi Moxeva, chàng cũng thấy may mắn được thoát khỏi cái hoàn cảnh phiền toái và tấm gương sỗ sàng đó. Sau một cuộc săn gấu kéo dài suốt đêm trở về - cái có để phô trương lòng dũng cảm Nga - chàng cáo biệt vị hoàng thân ở nhà ga.

2

Về tới nhà, Vronxki thấy một bức thư của Anna. Nàng viết: "Em ốm và buồn khổ lắm. Em không ra ngoài được, nhưng cũng không thể đành lòng chịu vắng anh lâu hơn nữa. Tối nay, anh lại nhé. Alecei Alecxandrovitx từ bảy giờ đi họp đến mười giờ". Chàng suy nghĩ một phút về lời mời kỳ lạ này, vì Carenin đã yêu cầu nàng không được gặp chàng tại nhà, nhưng chàng vẫn quyết định đi.

Mùa đông năm ấy, Vronxki được thăng cấp đại tá. Chàng đã rời trung đoàn và sống một mình. Ăn trưa xong, chàng nằm duỗi dài trên

đi vắng. Hồi ức về những cảnh tượng thô bỉ chàng phải dự mấy ngày gần đây, mờ dần và lẫn lộn vào hình ảnh của Anna và của bác nông dân đã đóng vai trò quan trọng trong cuộc săn gấu, và Vronxki ngủ thiếp đi. Chàng tỉnh dậy trong bóng tối, run lên vì sợ, và vội thắp một ngọn nến. "Cái gì ấy nhỉ? Thế là thế nào? Mình nhìn thấy cái gì khủng khiếp trong giấc mơ vậy? A, phải rồi! Lão mugích bé nhỏ bần thủ, râu ria xồm xoàm, cúi gập người làm cái gì đó, và bỗng nhiên thốt ra những lời kỳ quái bằng tiếng Pháp... Không, mình không mê thấy gì khác nữa, chàng tự nhủ. Nhưng làm sao lại ghê sợ đến thế nhỉ?". Một lần nữa chàng nhớ lại rõ ràng lão mugích và cái câu lão nói bằng tiếng Pháp không sao hiểu nổi và một cảm giác ớn lạnh chạy khắp sống lưng chàng.

"Khỉ thật!", Vronxki thâm nghĩ và nhìn đồng hồ.

Đã tám giờ rưỡi. Chàng giật chuông gọi đầy tớ, vội vã mặc quần áo và đi ra. Chàng hoàn toàn quên bằng giấc mơ vừa rồi và chỉ còn lo mình đến chậm. Khi đến gần nhà Carenin, chàng liếc nhìn đồng hồ và đã thấy chín giờ kém mười. Một cỗ xe cao và hẹp thẳng cặp ngựa xám đậu trước bậc thềm. Chàng nhận ra cỗ xe của Anna. "Nàng lại nhà mình, như thế tiện hơn, chàng nghĩ bụng. Vào cái nhà này, thật khó chịu. Nhưng mặc kệ, mình không muốn ra ngoài lén lút", chàng tự nhủ, và với vẻ thoải mái vốn có từ nhỏ của một người không phải xấu hổ về việc gì hết, Vronxki bước xuống xe trượt và trèo lên bậc thềm. Cửa mở ra, và người gác cửa, tay cắp chăn phủ chân, gọi xe ngựa. Vronxki thường ngày không chú ý đến những tiểu tiết, cũng bất chợt thấy cặp mắt kinh ngạc của gã gác cửa liếc nhìn chàng. Suýt nữa chàng va phải Alecxei Alexandrovitr ở bậc cửa. Ngọn đèn đất chiếu vào giữa bộ mặt ông nhợt nhạt và hốc hác dưới vành mũ đen và chiếc cà vạt trắng thò ra cạnh cổ áo choàng lót lông hải ly, Carenin đưa cặp mắt lơ đãng và bất động nhìn vào mặt Vronxki. Chàng cúi đầu chào và Alecxei Alexandrovitr mấp máy môi, đưa tay lên mũ đáp lại và đi qua. Vronxki trông thấy ông ta trèo lên xe không quay đầu lại, đưa tay qua cửa xe đỡ lấy tấm chăn phủ chân cùng ống nhòm người nhà đưa cho, và đi thẳng. Vronxki bước vào phòng đợi. Lông mày chàng cau lại, mắt long lanh dữ dội và kiêu kỳ.

"Hoàn cảnh trở trêu làm sao! Chàng tự nhủ. Giá lão ta tranh đấu, bảo vệ lấy danh dự thì mình còn có thể hành động, biểu lộ tình cảm; nhưng sự nhu nhược hay hèn dốt ấy... Tại lão mà mình hóa ra có vẻ định lừa dối lão trong khi mình hoàn toàn không muốn thế".

Từ bữa cùng Anna tâm sự ở vườn nhà Vrege, ý định Vronxki đã thay đổi. Bất đắc dĩ phải nhượng bộ sự yếu đuối của Anna, người đã hoàn toàn hiến thân cho chàng và chỉ còn trông mong ở chàng để thay đổi số phận, sẵn sàng cam chịu mọi chuyện, đã từ lâu chàng không còn nghĩ đến chuyện có thể chấm dứt mối tình này, như trước kia chàng vẫn tưởng. Những dự định đầy tham vọng một lần nữa lại lùi xuống hàng thứ yếu, và một khi cảm thấy mình đã ra khỏi cái phạm vi mà mọi sự đều xác định rõ ràng, chàng lại đắm mình không chút dè dặt trong niềm mê say càng trối chặt chàng vào Anna hơn nữa.

Trong phòng đợi, chàng nghe thấy tiếng chân nàng từ đằng xa. Chàng biết nàng đợi mình, nàng đã đứng rình, và giờ đây nàng quay vào phòng khách.

- Không, - nàng kêu lên khi thấy chàng, và nước mắt lập tức trào ra, - không, nếu cứ kéo dài thế này mãi thì em đến bị đẩy vào cái bước ấy sớm hơn, sớm hơn rất nhiều!

- Có gì vậy, em yêu của anh?

- Có gì à? Em chờ đợi, em khổ sở suốt hai tiếng đồng hồ rồi... Thôi em không muốn... em không thể nặng lời với anh. Chắc là anh không thể đến sớm hơn được. Thôi em chả nói nữa.

Nàng đặt hai tay lên vai chàng và nhìn chàng bằng một cái nhìn sâu xa, say đắm đồng thời lại có vẻ dò xét. Nàng ngắm nghía khuôn mặt ấy để bù lại cả quãng thời gian vắng chàng. Cũng như mỗi lần gặp lại, nàng so sánh hình ảnh tưởng tượng (đẹp hơn ở ngoài đến mức không thể so sánh, không thể có thực được) với hình ảnh thật của chàng.

3

- Anh gặp ông ta phải không? - nàng hỏi khi hai người đã ngồi bên bàn, dưới ngọn đèn. - Đó là hình phạt về việc anh đến muộn đấy.

- Được, nhưng sao lại hóa ra như vậy? Ông ấy đang họp kia mà?

- Ông ấy đến đấy rồi, sau quay về và lại đi, cũng chả hiểu đi đâu nữa. Nhưng cái đó không quan trọng. Thôi không nói chuyện ấy nữa. Mấy bữa nay anh ở đâu đấy? Vẫn đi với vị hoàng thân à?

Nàng biết mọi chi tiết về cuộc sống của chàng. Chàng định nói là suốt đêm mình không ngủ được nên mệt quá thiếp đi, nhưng thấy nét mặt nàng cảm động và sung sướng, chàng đâm xấu hổ. Và chàng nói thác ra là vừa đi hỏi về việc khởi hành của vị hoàng thân.

- Nhưng bây giờ xong rồi chứ? Ông ta đi rồi chứ?

- Ừ, đội ơn Chúa. Em không thể hiểu chuyện này khó chịu với anh đến thế nào.

- Tại sao vậy? Cuộc đời trai trẻ các anh vốn thế mà, - nàng nhún mày nói, và, cầm lấy cái áo lên trên bàn, nàng rút que đan có móc ra, mắt không nhìn Vronxki.

- Anh từ bỏ cuộc đời ấy từ lâu rồi, - chàng đáp, ngạc nhiên vì sự thay đổi trên nét mặt Anna thử tìm hiểu xem tại sao như vậy. - Và anh thú thật suốt tuần lễ này, anh đã ngấm lối sống đó như người ta soi gương, - chàng nói tiếp, cười lộ hàm răng trắng và đều. - Điều đó làm anh khó chịu.

Nàng cầm chiếc áo lên trên tay nhưng không đan mà dăm dăm nhìn chàng bằng cặp mắt long lanh, kỳ lạ và hằn học.

- Sáng nay, Liza đến thăm em... họ vẫn còn dám đến thăm em, bất chấp cả nữ bá tước Lidia Ivanovna, - nàng nói bóng gió. - Chị ấy kể lại cho em cái đêm truy hoan của anh. Thật gồm ghiếc!

- Quả tình anh muốn nói với em...

Nàng ngắt lời:

- Có phải đúng là cô Têrezơ anh quen từ ngày xưa đấy không?

- Anh muốn nói với em...

- Đàn ông các anh, quả bỉ ổi thật! Sao các anh lại không hiểu rằng một người đàn bà không thể quên những cái đó, - nàng nói, mỗi lúc một hăng, và do đó, để lộ lý do tại sao nàng tức giận. - Nhất là khi người đàn bà đó không thể biết gì hết về cuộc đời của anh. Em thì biết được gì, đã có bao giờ em biết chút gì về anh? Chỉ biết vắn vện những điều anh nói với em thôi. Và làm thế nào mà rõ được anh có nói thật hay không?...

- Anna, em đã lăng mạ anh! Em không tin anh sao? Anh đã chẳng nói với em anh không hề giấu giếm em một ý nghĩ nào đấy ư?

- Có, có, - nàng nói, rõ ràng cố dần lòng gạt bỏ ý nghĩ ghen tuông. - Nhưng nếu anh biết em khổ tâm đến mức nào!... Em tin anh, em tin anh... Vậy anh nói gì nào?

Nhưng chàng không thể nhớ ngay điều muốn nói. Những cơn ghen của Anna gần đây ngày một nhiều hơn khiến chàng hoảng sợ và đâm ra lạnh lùng với nàng, mặc dầu chàng cố che giấu. Tuy nhiên, chàng hiểu điều đó chứng tỏ nàng yêu chàng. Biết bao lần, chàng đã chẳng tự nhủ hạnh phúc đối với chàng chỉ có được trong mối tình này đó sao; giờ đây, nàng yêu chàng, yêu như một người đàn bà dám đặt tình yêu trên mọi của cải ở cõi đời này... mà chàng lại thấy hạnh phúc xa xăm hơn cả khi rời Moxcva đi theo nàng. Lúc đó, chàng cho là mình khổ sở, nhưng hạnh phúc ở phía trước mặt, còn bây giờ chàng lại cảm thấy những giờ phút tốt đẹp nhất lùi lại đằng sau rồi. Nàng không còn hoàn toàn như khi gặp buổi đầu. Cả về tinh thần, lẫn thể xác, nàng đều thay đổi theo chiều hướng xấu đi. Toàn thân nàng đẩy ra và khi nói tới cô đào hát, một vẻ căm giận làm mặt nàng khác hẳn đi. Chàng nhìn nàng như một người nhìn bông hoa tàn héo mình đã hái

và phải khó khăn lắm mới thấy lại vẻ đẹp đã xui anh ta hái hoa. Tuy nhiên, chàng cảm thấy khi đó, lúc niềm mê say còn mãnh liệt hơn bây giờ, chàng vẫn có thể dứt bỏ mối tình khỏi trái tim chàng cương quyết muốn như vậy; nhưng đến nay, khi thấy hình như không yêu nàng nữa, chàng lại vỡ lẽ ra rằng quan hệ của hai người không sao đoạn tuyệt được.

- Thế nào, anh định nói gì với em về vị hoàng thân ấy? Em đuổi được con quỷ đi rồi, - nàng nói (họ vẫn gọi tính ghen của nàng như vậy). - Phải, anh vừa định nói gì với em về vị hoàng thân? Tại sao chuyện đó lại làm anh khó chịu đến thế?

- Chao! Thật không thể chịu được! - chàng vừa nói vừa cố nổi lại mạch suy nghĩ. - Cái ông này, nhìn gần thật bất lợi cho ông ta. Không thể có cách nào mô tả ông ta đúng hơn là đem so sánh với một con vật được vỗ béo đưa đi thi để giết huy chương hạng nhất ở các cuộc triển lãm nông nghiệp, và không gì khác hơn nữa, - chàng nói với vẻ bức dọc khiến Anna phải chú ý.

- Thế nào, - nàng nói, - sao bảo ông ta đã từng thấy đủ điều và là người có học kia mà?

- Phải, nhưng học thức của họ khác xa chúng ta. Có thể nói ông này chỉ học để có quyền khinh miệt học thức, cũng như họ vẫn miệt thị tất cả, trừ những khoái lạc thú vật.

- Nhưng đàn ông các anh thì tất cả đều ham mê những khoái lạc thú vật đó, - nàng nói, và chàng thấy mắt nàng lại tối sầm và tránh không nhìn vào mắt chàng.

- Tại sao em lại bênh ông ta như thế? - chàng mỉm cười nói.

- Em không bênh gì hết, ông ta hoàn toàn không liên quan gì đến em; nhưng em thiết tưởng nếu bản thân anh không thích những trò

tiêu khiển đó, thì hẳn anh có thể từ chối chứ. Nhưng anh cũng thích ngắm nàng Têrezơ trong bộ y phục của Evơ⁽¹⁾ kia mà...

- Con quý lại trở lại rồi đấy! - Vronxki vừa nói vừa cầm tay Anna đặt trên bàn, hôn.

- Đúng, em không thể tự chủ được nữa! Anh không thể biết em khổ sở như thế nào khi chờ anh! Em không nghĩ là mình ghen. Em không phải đứa ghen tuông: khi có anh ở đây, cùng với em, thì em tin anh; nhưng khi anh đi một mình ở nơi khác, sống cuộc đời em không hiểu nổi đó, thì...

Nàng né khỏi chàng, cuối cùng rút được móc kim đan cắm trong áo, và dùng ngón tay trở thoăn thoắt đan thành từng hàng những mũi len trắng lấp lánh dưới ánh đèn, bàn tay mảnh dẻ ngo ngoáy một cách bứt rứt dưới cổ tay áo thêu.

- Thế nào anh, chuyện vừa rồi ra sao? Anh gặp Alecxei Alexandrovitr ở đâu? - nàng bất thần hỏi, giọng gượng gạo.

- Chúng tôi chạm trán nhau ở bậc cửa.

- Thế rồi ông ta chào anh như thế này phải không?

Mặt nàng dài thưỡn ra, và nàng lim dim mắt, sắc diện thay đổi nhanh chóng và chấp tay lại. Trên khuôn mặt đẹp, Vronxki thốt nhìn thấy sắc diện Alecxei Alexandrovitr khi chàng chào ông ta. Chàng mỉm cười và nàng cũng vui vẻ cất tiếng cười giòn tan vốn là một trong những nét yêu kiều nhất của nàng.

- Quả thực anh không hiểu nổi ông ta, - Vronxki nói. - Giá sau khi em và ông ta nói thẳng với nhau rồi, ít ra ông ta cũng cắt đứt với em hay thách anh đấu súng... Còn như thế này thì thật anh không hiểu gì cả: làm sao ông ta có thể chịu đựng nổi hoàn cảnh như thế này? Rõ ràng ông ta đau khổ lắm.

⁽¹⁾ Ý nói: nàng Têrezơ khoả thân.

- Ông ta ấy à? - nàng khẽ cười. Ông ta hoàn toàn mãn nguyện.

- Tại sao tất cả chúng ta đều phải đau khổ trong khi mọi việc đáng ra có thể ổn thoả?

- Ông ta không đau khổ đâu. Em biết ông ta lắm; em biết rõ tính giả dối đầy rẫy trong người ông ta. Có thể nào sống nổi như lão ta đã sống với em, nếu trong người còn có chút ít tri giác? Ông ta không hiểu gì hết, không cảm thấy gì hết. Lẽ nào một người còn chút ít tri giác lại chịu sống chung một nhà với cô vợ tội lỗi, chuyện trò và gọi cô ta bằng em?

Và nàng lại bắt chước chồng: "*Em yêu quý của anh*⁽¹⁾, em, Anna!".

- Đó không phải là người, mà chỉ là một con rối thôi. Không ai hiểu lão ta cả, nhưng em thì em biết rõ.Ồ! Nếu ở địa vị lão ta, em đã giết, đã băm vằm ra từng mảnh cô vợ như em, em sẽ không nói: "*Em Anna yêu quý của anh*". Đó không phải là người, mà là cái máy hành chính. Lão không hiểu rằng em là vợ anh, còn lão là một kẻ xa lạ, một người thừa... Thôi không nói nữa, không nói đến lão nữa!...

- Em bắt công đấy, em thân yêu! - Vronxki nói, cố làm cho nàng bình tĩnh lại. - Được thôi, ta sẽ không nói về ông ta nữa. Kể cho anh nghe em đã làm những gì đi. Em ốm thế nào? Bệnh gì, bác sĩ bảo em làm sao?

Nàng nhìn chàng với vẻ vui thích hài hước. Rõ ràng nàng lại vừa khám phá thêm ở chồng một nét lỗ bịch và đợi lúc nói cho Vronxki biết.

Nhưng chàng nói tiếp:

- Anh chắc không phải bệnh, mà do em có mang đấy thôi. Bao giờ đấy?

⁽¹⁾ Ma chère (tiếng Pháp trong nguyên bản).

Mắt Anna đã tắt ngấm ánh giễu cợt; nàng lại mỉm cười, nụ cười lộ rõ một nỗi lo lắng và một nỗi buồn bí ẩn, làm thay đổi hẳn vẻ mặt.

- Sắp rồi đấy. Anh nói hoàn cảnh chúng ta thật đau khổ, phải thoát ra thôi. Giá anh biết em khổ tâm đến thế nào, em sẵn sàng đổi tất cả để được mạnh dạn yêu anh, tự do yêu anh! Em sẽ không phải tự giày vò mình nữa và cũng không giày vò anh vì ghen tuông... Sắp đâu vào đấy cả, nhưng không như ta tưởng đâu.

Và khi nghĩ đến điều sẽ xảy ra, nàng thương cho phận mình đến ứa nước mắt và không nói tiếp được. Nàng đặt bàn tay trắng muốt đeo nhẫn lấp lánh dưới ánh đèn, lên tay áo Vronxki.

- Việc đó sẽ xảy đến khác hẳn ý nghĩ chúng ta. Em không muốn nói với anh chuyện này, nhưng anh đã buộc em phải nói ra. Sắp sửa rồi, sắp sửa đến nơi rồi, mọi chuyện sẽ được giải quyết, chúng ta ai nấy sẽ thanh thản và không đau khổ nữa.

- Anh không hiểu gì cả, - chàng nói. Thực ra chàng hiểu rất rõ.

- Anh hỏi em; bao giờ? Em trả lời anh: sắp sửa rồi. Và em sẽ không sống qua khỏi lúc bấy giờ đâu. Anh đừng ngắt lời em, - nàng vội nói tiếp. - Em biết lắm; chắc chắn như thế. Em sắp chết rồi; như thế là em được giải thoát và em giải thoát cả cho anh và ông ta; em lấy đó làm sung sướng.

Nước mắt nàng chảy ròng ròng, - chàng cúi xuống hôn tay nàng, cố giấu nỗi xúc động của chính mình, một nỗi xúc động vô căn cứ, chàng biết vậy, nhưng không nén được.

- Phải, cứ thế là hơn cả, - nàng nói tiếp và xiết tay chàng thật chặt. Chúng ta chỉ còn độc cách ấy thôi.

Chàng định thần lại và ngẩng đầu lên.

- Thật vớ vẩn! Em chỉ được cái nói nhảm thôi!

- Không đâu, đúng thế đấy!

- Đúng cái gì mới được chứ?

- Em sắp chết. Em đã nằm mê.

- Nằm mê à? - Vronxki nhắc lại; lập tức chàng nhớ đến lão mugich đã gặp trong mơ.

- Vâng, - nàng nói. - Đã lâu rồi. Em chạy vào buồng ngủ để lấy cái gì đó, anh còn lạ gì chuyện nằm mê, - nàng nói, mắt căng lên sợ hãi. - Có người ở trong góc buồng...

- Chà, thật vớ vẩn! Ai mà tin được.

Nàng không để chàng ngắt lời vì cảm thấy điều mình nói vô cùng quan trọng.

- Hắn ta quay lại và em thấy một gã mugich nhỏ bé, râu xồm xoàm và bộ dạng thật đáng sợ. Em muốn chạy trốn, nhưng hắn đã cúi xuống cái bị và khua khoắng trong đó...

Nàng bắt chước lão mugich đang lục tìm trong bị. Mặt nàng lộ vẻ khiếp sợ. Và nhớ tới giấc mơ của chính mình, Vronxki cũng thấy một nỗi khiếp sợ tương tự tràn ngập tâm hồn.

- Hắn lục lại cái bị và lâu lâu câu gì bằng tiếng Pháp. Hắn nói rất nhanh, rất nhanh, uốn lưỡi chữ "r": "*Phải nện sắt, nghiền nó, nhào nó...*"⁽¹⁾. Khiếp đảm, em cố tỉnh dậy. Thế là em tỉnh... nhưng vẫn tỉnh trong mê. Em tự hỏi thế là nghĩa lý gì. Bấy giờ, Kornây bèn bảo em: "Lúc đẻ con, cô sẽ chết, lúc đẻ con, lúc đẻ con, cô bạn thân mến ạ...". Thế là em thức giấc hẳn.

- Vớ vẩn quá, vớ vẩn quá đi thôi! - Vronxki nói, nhưng chính chàng cũng cảm thấy giọng mình không có chút gì thuyết phục.

- Thôi, không nói chuyện ấy nữa. Anh lắc chuông đi, để em bảo họ pha trà. Không, khoan đã, chúng ta chẳng còn bao nhiêu thì giờ, em...

⁽¹⁾ Il faut le battre, le fer, le broyer, le pétrir (tiếng Pháp trong nguyên bản).

Đột nhiên, nàng ngừng bật. Vẻ mặt nàng thoát đổi khác. Sự sợ hãi, nổi bồi hồi nhường chỗ cho vẻ trầm mặc trang nghiêm và xúc động. Chàng không hiểu lý do của sự thay đổi. Nàng vừa cảm thấy một sự sống mới cửa quây trong bụng.

4

Sau khi gặp Vronski ở thêm nhà mình, Alexei Alekxandrovitr tới rạp hát, như đã định trước. Ông xem hai hồi đầu và gặp những người cần gặp. Khi về tới nhà, ông chăm chú nhìn lên mắc áo, và thấy không có chiếc áo khoác nhà binh nào treo ở đấy, ông mới vào phòng riêng. Trái với thói quen, ông không đi nằm và cứ đi bách bộ trong phòng đến tận ba giờ sáng. Ông căm giận vợ đã không chịu giữ thể diện và thực hiện điều kiện duy nhất ông đề ra: không được tiếp tình nhân ở nhà, nổi căm giận làm ông mất hết thanh thản. Cô ta đã vi phạm điều giao ước, vậy ông phải trừng phạt và thực hiện lời dọa nạt: ông sẽ ly hôn và giành lấy đứa con. Ông biết hết những khó khăn trong việc đó, nhưng ông đã nói mình sẽ làm như vậy, và bây giờ ông phải thực hiện lời đe dọa ấy. Nữ bá tước Lidia Ivanovna vạch cho ông thấy đó là lối thoát tốt nhất, và thời gian gần đây, những thủ tục ly hôn đã đơn giản đi nhiều, nên Alexei Alekxandrovitr thấy có thể khắc phục được những khó khăn về thể thức. Rủi thay (thật là họa vô đơn chí), việc tổ chức các dị tộc và việc dẫn thủy nhập điền của tỉnh Zaráixc đã gây cho ông rất nhiều điều khó chịu, thành thử ít lâu nay, ông luôn ở trong tâm trạng hết sức bức bối.

Suốt đêm ông không ngủ, và nổi giận dữ cứ tăng lên rất nhanh, cho đến sáng thì đến tột đỉnh. Ông vội mặc quần áo như thể đang cầm một cái cốc đầy giận dữ chỉ sợ tràn ra ngoài làm vương vãi luôn cả chút nghị lực cần thiết để nói chuyện dứt khoát với vợ; ông vừa biết vợ đã dậy là lập tức vào ngay buồng nàng.

Anna xưa nay vẫn tự cho là hiểu chồng rất rõ, cũng sửng sốt vì vẻ mặt ông ta khi bước vào buồng. Lòng mây nhú lại, mắt ông cứ chòng

chọc nhìn thẳng phía trước, vẻ lăm lăm, tránh cái nhìn của vợ; ông mím chặt đôi môi đầy vẻ khinh bỉ. Từ dáng đi, cử chỉ đến giọng nói đều lộ vẻ kiên quyết, dứt khoát chưa từng thấy. Sau khi bước qua ngưỡng cửa buồng, ông đi thẳng vào chỗ bàn giấy của Anna, không chào hỏi, lấy chìa khóa và mở ngăn kéo.

- Ông muốn gì nào? - nàng kêu lên.

- Tìm thư từ của nhân tình cô, - ông ta nói.

- Thư từ không để ở đây, - nàng nói và đóng ngăn kéo lại; nhưng thấy cử chỉ ấy, ông biết là mình đoán đúng, và thô bạo gạt mạnh tay vợ, ông chớp nhanh lấy cái ví mà ông biết nàng dùng đựng giấy tờ quan trọng nhất. Nàng toan giằng lại ví, nhưng ông đẩy nàng ra.

- Cô ngồi xuống! Tôi có chuyện cần nói với cô, - ông nói, lấy cánh tay kẹp cái ví, kẹp chặt đến nỗi vai ông nhô hẳn lên.

Nàng nhìn chồng im lặng, ngạc nhiên và sợ sệt.

- Tôi đã nói với cô là tôi cấm cô không được tiếp nhân tình ở nhà tôi kia mà.

- Tôi cần gặp anh ấy để...

Nàng ngừng lại, không bịa nổi cớ gì.

- Tôi chẳng thèm đếm xỉa đến lý do của người đàn bà viện ra để gặp tình nhân.

- Tôi chỉ muốn... - nàng nói và đỏ mặt. Thái độ cục cằn kia làm nàng nổi giận và mạnh dạn lên. - Sỉ nhục tôi bây giờ thì dễ biết mấy, chẳng lẽ ông không thấy thế sao? - nàng nói.

- Người ta có thể lãng nhục một người đàn ông lương thiện và một người đàn bà lương thiện, nhưng nói với thằng kẻ cắp rằng nó là thằng kẻ cắp, thì đó chỉ là *xác nhận một việc có thực*⁽¹⁾ mà thôi.

- Thì ra đây là tính tàn bạo mới trước kia tôi không thấy ở ông.

- Cô cho rằng một người chồng để vợ được tự do và cho phép cô ta dùng tên tuổi mình làm chỗ nương thân lương thiện với điều kiện duy nhất là phải giữ thể diện, là tàn bạo sao? Thế mà gọi là tàn bạo ư?

- Còn xấu xa hơn cả tàn bạo nữa kia, đó là đê tiện, nếu ông muốn biết rõ! - Anna kêu lên trong nỗi căm hờn sôi sục. Nàng đứng dậy và định đi ra.

- Không được! - ông ta thét lên, tiếng the thé, giọng cao hơn thường lệ, và những ngón tay dài của ông bóp chặt lấy cánh tay Anna bắt nàng ngồi xuống, bóp chặt đến nỗi chiếc vòng hằn cả vết đỏ lên tay nàng. - Đê tiện ư? Nếu cô muốn dùng đến chữ ấy, thì đê tiện chính là bỏ chồng bỏ con đi theo nhân tình mà vẫn tiếp tục ăn bám vào chồng.

Nàng cúi đầu xuống. Không những nàng không nói với ông điều hôm qua đã nói với Vronski, rằng chính chàng mới là chồng và Carenin chỉ là thừa, thậm chí nàng còn không nghĩ đến điều ấy nữa. Nàng thấy mỗi lời ông nói đều rất đúng và đành chỉ khẽ nói:

- Ông không thể nào nhận định hoàn cảnh của tôi nghiêm khắc hơn chính tôi đâu; nhưng ông nói ra tất cả điều ấy để làm gì?

- Tại sao tôi nói ra à? Tại sao à? - ông nói tiếp, giọng vẫn giận dữ. - Để cô hiểu rằng, vì cô không tuân theo ý tôi về chuyện giữ thể diện, tôi sẽ có biện pháp chấm dứt tình trạng này.

- Nó sẽ tự chấm dứt, rất sớm thôi, - nàng nói, và nước mắt lại trào ra khi nghĩ đến cái chết sắp tới, cái chết lúc này nàng đang mong ước.

⁽¹⁾ Constatation d'un fait (tiếng Pháp trong nguyên bản).

- Nó sẽ chấm dứt sớm hơn các người tưởng đấy, cô và nhân tình của cô ấy! Các người tìm cách thoả mãn những dục vọng xác thịt...

- Alecxei Alecxandrovitr! Không những thế là kém độ lượng mà còn thô bỉ nữa, khi đánh người đã ngã xuống đất.

- Phải, cô bao giờ cũng chỉ nghĩ đến mình cô thôi! Những đau đớn của người từng là chồng cô, không làm cô bận tâm. Đời hắn ta có tan nát, hắn ta có đ...au đớn trăm bề, đối với cô cũng vậy thôi...

Alecxei Alecxandrovitr nói nhanh đến nỗi đâm lấp bắp. Anna thấy buồn cười, nhưng liền đó nàng hồ thẹn nghĩ lúc này không thể có cái gì là tức cười được. Và lần đầu tiên nàng thông cảm, tự đặt vào địa vị chồng và thương hại ông ta. Nhưng nàng biết nói gì, làm gì bây giờ? Nàng cúi đầu và nín lặng. Ông im lặng một lát, rồi lại nói tiếp, giọng bớt the thé, cố nhấn mạnh vài chữ chẳng có gì đặc biệt quan trọng.

- Tôi đến để nói với cô... - ông ta mào đầu.

Nàng ngược mắt nhìn chồng. "Không phải thế đâu, đó chỉ là bề ngoài thôi, nàng nghĩ thầm và nhớ lại bộ mặt chồng khi nói lấp. Không, một người có đôi mắt đục lờ và vẻ bình yên thoả mãn thế kia không thể có tình cảm gì hết".

- Tôi không thể thay đổi gì hết, - nàng khẽ nói.

- Tôi đến để nói cho cô biết ngày mai tôi đi Moxcva và sẽ không quay về nhà này nữa. Tôi sẽ bảo thầy kiện, người được tôi phó thác lo liệu việc ly dị, báo cho cô biết quyết định của tôi. Còn con trai tôi, nó sẽ đến ở với em gái tôi, - Alecxei Alecxandrovitr vừa nói vừa cố nhớ những điều mình định nói về vấn đề đứa con.

- Ông dùng Xerioja để hành hạ tôi, - nàng nói và nhìn trộm chồng.
- Ông có yêu gì nó đâu... Để nó lại cho tôi!

- Đúng như vậy, tôi không còn yêu cả con trai tôi nữa. Sự kinh tởm cô gây cho tôi đã vấy sang cả nó. Nhưng dù sao tôi cũng đem nó đi theo. Thôi vĩnh biệt!

Ông ta định đi ra, nhưng lần này chính nàng giữ chồng lại.

- Alecei Alexandrovitr, ông để Xerioja lại cho tôi! - nàng lại khẽ nói. Tôi chỉ xin ông có thể thôi. Ông để nó lại cho tôi đến khi... Tôi sắp sửa ở cũ rồi, ông để nó lại cho tôi!

Alecei Alexandrovitr đỏ rừ cả mặt, hấp tấp rút tay khỏi tay nàng, rồi căn buồng không nói năng gì cả.

5

Khi Alecei Alexandrovitr bước vào phòng đợi của vị luật sư nổi tiếng ở Peterburg thì đã thấy khá đông. Có ba bà: một trẻ, một già, và một vợ lái buôn, ba ông: một chủ nhà băng ngón tay đầy nhẫn, một nhà buôn rậm râu và một viên chức mặc đồng phục cổ đeo thánh giá, vẻ mặt rữ, rõ ràng họ ngồi đợi lâu rồi. Hai thư ký ngồi viết, ngòi bút chạy sột soạt. Đồ dùng văn phòng đều thuộc loại thượng hảo hạng, Alecei Alexandrovitr vốn rất thích các thứ đó, không thể không nhận ra điều ấy. Một viên thư ký vẫn ngồi nguyên, quay sang ông, vẻ quàu quau, mắt hấp háy:

- Ngài cần gì?

- Nói chuyện với luật sư.

- Ông ấy đang bận, - viên thư ký trả lời cộc lốc, lấy bút chỉ vào đám người ngồi đợi, và tiếp tục viết.

- Ông ấy không thể dành một lát để tiếp tôi sao? - Alecei Alexandrovitr nói.

- Ông ấy không có lấy một phút rảnh, lúc nào cũng bận. Xin ngài chịu khó ngồi đợi.

- Ông làm ơn chuyển giúp cái thiệp của tôi cho ông ấy, - Alecei Alexandrovitr dành lộ tên thật của mình.

Gã thư ký cầm lá thiếp, xem vẻ không ưng ý và đi về phía cửa.

Về nguyên tắc, Alecei Alexandrovitr vẫn thừa nhận cơ sở đúng đắn của việc cải cách tư pháp, nhưng vì những lý do hành chính cao cấp ông được biết, ông không hoàn toàn tán thành một số hình thức thi hành luật pháp và chỉ trích nó trong phạm vi có thể chỉ trích một tổ chức đã được quyền lực tối cao xét duyệt. Cả đời ông cống hiến cho hoạt động hành chính, cho nên, mỗi khi chỉ trích một chi tiết nào đó, ông đồng thời thừa nhận luôn rằng sai lầm là tất yếu, nhưng có thể bổ khuyết được trong từng trường hợp cụ thể. Về tổ chức pháp lý mới, ông phản đối những đặc quyền dành cho luật sư. Cho đến nay, ông chưa hề giao thiệp với họ, cho nên chỉ phê phán trên lý thuyết thôi; nhưng bây giờ, thái độ chỉ trích của ông căn cứ trên cảm giác khó chịu do phòng đợi của viên luật sư này gây ra.

- Ông ấy ra ngay bây giờ, - gã thư ký nói, và quả nhiên, hai phút sau cái bóng dài ngoẵng của một nhà luật học già vừa bàn bạc xong với luật sư, xuất hiện trên bậc cửa, và sau đó là đích thân luật sư.

Ông ta thấp, mập người và hói trán, râu đen ngả màu hung, trán dô, lông mày dài và thưa. Ông diện như anh chàng đi hỏi vợ, từ cà vạt và bộ dây chuyền kép đeo đồng hồ đến đôi giày ngắn cổ đánh xi bóng loáng. Mặt ông có vẻ thông minh và giàu nghị lực, nhưng lối ăn mặc cầu kỳ thì lại quê kệch.

- Xin mời ngài vào, - luật sư vừa nói vừa quay về phía Alecei Alexandrovitr. Ông ta nhường khách đi trước về nghiêm trang, và đóng cửa lại. - Xin mời ngài ngồi, - ông nói, chỉ cho khách cái ghế bành cạnh bàn giấy chất đầy giấy tờ, và ông cũng ngồi xuống, hai bàn tay nhỏ bé, ngắn ngủn, có lông trắng xoa vào nhau và đầu nghiêng sang bên. Nhưng ông ta vừa ngồi yên trong tư thế đó thì một con mối liệng trên bàn giấy. Với một vẻ nhanh nhẹn bất ngờ, khác hẳn bề ngoài của ông ta, vị luật sư xoè tay chụp lấy con mối và ngồi về tư thế cũ.

- Trước khi vào đề tôi cần báo trước để ông biết mục đích cuộc đến thăm này cần giữ kín, - Alecei Alexandrovitr nói, ông đã ngạc nhiên theo dõi cử chỉ vừa rồi của luật sư.

Một nụ cười thoáng nở trên đôi môi lún phún hàng ria đỏ kệch của luật sư.

- Nếu không biết giữ kín những bí mật khách hàng phó thác thì tôi đã chẳng là luật sư. Nhưng nếu ngài muốn bảo đảm...

Alecei Alexandrovitr liếc nhìn mặt ông ta thấy cặp mắt xám, thông minh đang cười, dường như đã biết tất cả.

- Ông biết tên tôi chứ? - Alecei Alexandrovitr tiếp.

- Tôi có được nghe tên và như mọi người Nga, tôi biết (ông ta lại chộp con mối nữa) ngài đã cống hiến cho đất nước biết bao công sức, - luật sư nghiêng đầu nói.

Alecei Alexandrovitr thở dài và cố vận dụng hết can đảm. Khi quyết định rồi, ông lại nói bằng cái giọng the thé, không chút ấp úng và nhấn mạnh vào một số chữ:

- Tôi chẳng may bị phụ tình và tôi muốn cắt đứt quan hệ với vợ một cách hợp pháp, nói cách khác là xin ly dị, nhưng làm sao để con tôi phải rời mẹ nó.

Đôi mắt xám của luật sư có nhin cười nhưng lại ánh lên một nỗi vui thích không kìm được và Alecei Alexandrovitr thấy rõ đó không chỉ đơn thuần là niềm vui của kẻ được giao một việc có lợi: đó là vẻ đắc thắng, phấn hứng, một ánh loé lên giống như cái ánh của diêm gở ông từng thấy trong mắt vợ.

- Ngài cần tôi giúp về việc ly dị, phải không ạ?

- Đúng thế, nhưng có lẽ tôi phải lạm dụng sự quan tâm của ông. Tôi đến để hỏi ý kiến ông trước. Tôi muốn ly dị, nhưng đối với tôi thế

thức rất quan trọng. Nếu không phù hợp với đòi hỏi thì tôi sẽ khước từ cách làm hợp pháp.

- Ô, tất nhiên, - luật sư nói, - bao giờ ngài cũng tự do làm theo ý riêng.

Luật sư nhìn chăm chăm xuống chân Alecxei Alexandrovitr, vì sợ phô trương về vui thích không kìm nổi của mình sẽ làm phật lòng khách hàng. Ông nhìn con mồi đang bay trước mũi, và mặc dầu rất muốn bắt ông vẫn cố nén, vì tôn trọng địa vị của Alecxei Alexandrovitr.

- Tuy về đại thể, tôi có biết qua nguyên tắc lập pháp trong vấn đề này, - Alecxei Alexandrovitr nói tiếp, - tôi vẫn muốn biết cách thức áp dụng trong thực tế.

- Vậy ngài muốn, - luật sư không ngược mắt đáp, và không khỏi vui thích dùng lối nói của khách hàng, - ngài muốn tôi trình bày những phương pháp có thể giúp ngài thực hiện được ý đồ phải không ạ?

Và, sau khi Carenin gật đầu đồng ý, ông ta nói tiếp, thỉnh thoảng lại nhìn vào mặt Alecxei Alexandrovitr đang đỏ ửng lên từng vết.

- Theo luật pháp của ta (ông ta uốn giọng một cách hơi khinh thị khi nói: luật pháp của ta) thì việc ly dị, như ngài đã biết, có thể chấp nhận trong những trường hợp sau đây... Bảo họ đợi đấy! - ông bảo gã thư ký vừa thò đầu qua cánh cửa; tuy nhiên, ông vẫn đứng lên ra nói với gã mấy câu và trở về chỗ ngồi. - Trong những trường hợp sau đây: cơ thể có tật bẩm sinh, mất tích hơn năm năm, - ông vừa nói, vừa gập ngón tay ngắn ngắn đầy lông, - và cuối cùng, là ngoại tình (ông thốt ra tiếng đó với vẻ đắc ý ra mặt). - Phân loại chi tiết hơn như sau (ông tiếp tục gập những ngón tay to bè, mặc dầu những trường hợp và phân mục rõ ràng không thể xếp cùng loại): cơ thể có tật bẩm sinh của chồng hoặc vợ, chồng ngoại tình hay vợ ngoại tình. - Vì mấy ngón tay gập cả rồi, ông lại xoè ra và nói tiếp: - về phương diện lý thuyết thì như vậy, nhưng tôi chắc ngài hạ cố hỏi là để muốn biết việc áp

dụng trong thực tế. Cho nên, bằng vào những điểm trên, tôi cần thừa rằng mọi trường hợp ly hôn rút lại đều là... nếu tôi không lầm, thì đây không có vấn đề cơ thể có tật bẩm sinh hay mất tích phải không ạ?

Alecxei Alexandrovitr gật đầu.

- Rút lại là như sau: một trong hai vợ chồng có ngoại tình, trong trường hợp ấy phải xác định một bên đương sự mắc tội do hai bên đều thoả thuận, hay nếu không có sự thoả thuận... thì phải bắt quả tang. Tôi cần nói, thực tế trường hợp sau họa hoàn lắm mới xảy ra, - luật sư nói, liếc nhìn Alecxei Alexandrovitr thật nhanh, rồi lặng thinh như một anh lái súng sau khi khoe các ưu điểm của khẩu nọ khẩu kia, đang đợi khách hàng chọn. Nhưng Alecxei Alexandrovitr cũng nín lặng và luật sư nói tiếp: - Theo tôi, trường hợp thông thường nhất, giản dị nhất và hợp lý nhất là việc ngoại tình có thoả thuận chung. Tôi sẽ không tự cho phép nói như vậy, nếu không phải là đang thừa chuyện với một người tiến bộ, - luật sư nói, nhưng tôi nghĩ, chúng ta hiểu nhau cả.

Alecxei Alexandrovitr đâm hoang mang đến nỗi không hiểu ngay thế nào là ích lợi của ngoại tình có thoả thuận chung, và lộ rõ nỗi bối rối đó trong khoé mắt; nhưng luật sư đã mách nước cho ông:

- Hai vợ chồng không thể sống chung được nữa; đó là một thực tế. Nếu cả hai đều bằng lòng ly dị thì các chi tiết và thủ tục không quan trọng. Và đồng thời, đây là cách giản đơn và chắc chắn nhất.

Lần này Alecxei Alexandrovitr hiểu rõ hoàn toàn. Nhưng lòng mộ đạo không cho ông dùng biện pháp đó.

- Vấn đề đó không thể đặt ra trong trường hợp này, - ông nói. - Tôi chỉ thấy có một giải pháp: chứng minh vụ ngoại tình bằng thư từ hiện tôi đang giữ.

Luật sư bĩu môi khi nghe nói đến thư từ, và "à" một tiếng tỏ vẻ thương hại và khinh bỉ.

- Ngài chớ nên quên, - ông ta nói, - những vấn đề loại này thuộc thẩm quyền của giới giáo sĩ tối cao; các đức cha đều rất khoái một số

tiểu tiết, - ông ta nói, mỉm cười đầy thiện cảm với thích thú của các đức cha. Thư từ tất nhiên có thể có ích nhưng bằng chứng cần được thu lượm trực tiếp, nghĩa là phải do người làm chứng đưa ra. Nếu tôi có vinh dự được ngài tin cần, thì xin ngài cứ cho tôi được quyền chọn biện pháp cần thiết. Muốn đạt mục đích phải dùng thủ đoạn.

- Nếu sự thể như vậy... - Alecxei Alexandrovitr nói, mặt tái nhợt; nhưng vừa lúc đó, luật sư đứng dậy và chạy ra cửa trả lời viên thư ký lại vào ngắt chuyện lần nữa.

- Anh nói với bà ấy là ở đây không có chuyện mặc cả! - ông bảo thư ký rồi quay lại với Alecxei Alexandrovitr.

Vừa đi, ông vừa chộp được chú mối nữa, không để khách nhìn thấy. "Đột nghỉ hè của mình năm nay tha hồ thú vị!", ông ta chau mày thâm nghĩ.

- Ngài nghĩ sao ạ? - ông ta nói.

- Tôi sẽ viết thư cho ông biết quyết định của tôi, - Alecxei Alexandrovitr vừa nói vừa đứng dậy và từ người vào bàn. Đứng im một lát, ông nói thêm: - Vậy thì, những lời ông nói cho phép tôi kết luận việc ly dị có thể thực hiện được. Xin ông làm ơn cho biết những điều kiện của ông.

- Mọi việc đều có thể xong xuôi, nếu ngài để tôi hoàn toàn tự do hành động, - luật sư nói, không trả lời vào câu hỏi. - Chẳng nào tôi có thể nhận được tin ngài? - ông vừa hỏi vừa đi lại gần cửa, mắt sáng ngời không kém đôi giày cao cổ đánh xi bóng loáng.

- Trong vòng một tuần nữa. Nhưng xin ông vui lòng cho biết ông có nhận đảm nhiệm việc này không, và với điều kiện thế nào.

- Được ạ.

Luật sư kính cẩn cúi chào, đưa khách hàng ra ngoài và khi còn lại một mình, ông tha hồ mừng. Ông cảm thấy tâm hồn khoáng hoạt đến nỗi đã hạ giá cho bà khách mặc cả lúc này, trái với nguyên tắc thường

lệ, thôi không chop mỗi nữa, và quyết định mùa đông tới, thế nào cũng cho bọc nhung đồ đạc, như ở nhà Xigônin vậy.

6

Alecxei Alexandrovitr Carenin thu được thắng lợi rực rỡ trong kỳ họp tiểu ban hôm 17 tháng 8, nhưng thắng lợi đâm ra bất lợi cho ông. Tiểu ban mới chịu trách nhiệm điều tra tình hình mọi mặt của các đị tộc, nhờ Alecxei Alexandrovitr, đã thành lập và được phái đến tại chỗ rất nhanh chóng. Ba tháng sau, tiểu ban đệ trình báo cáo. Tình hình các đị tộc đã được nghiên cứu về các mặt chính trị, hành chính, kinh tế, chủng tộc, vật chất và tôn giáo. Mọi vấn đề đều kèm theo lời giải đáp biên soạn rất tuyệt không hồ nghi vào đâu được, vì đó không phải là sản phẩm của trí tuệ con người vốn bao giờ cũng có thể lầm lẫn, mà là sản phẩm của chủ nghĩa quan liêu. Mọi lời giải đáp đều dựa trên những bằng cứ chính thức, những báo cáo của các thống đốc và giám mục, dựa trên những liên hệ giữa các nhà chức trách quận với các vị thủ chỉ, những liên hệ này lại dựa trên những báo cáo của chính quyền các khu và các linh mục xứ đạo. Cho nên tất cả những câu trả lời đó đều đáng tin cậy. Mọi câu hỏi đại loại như: Tại sao mùa màng lại kém? Tại sao dân cư lại thiết tha với tín ngưỡng của họ? v. v... mà nếu không có sự cứu viện của bộ máy hành chính thì hàng thế kỷ cũng không phân giải được, những câu hỏi đó đều đã được giải đáp phân minh và dứt khoát. Và cách giải quyết đó lại phù hợp với ý đồ của Alecxei Alexandrovitr.

Nhưng Xtremov, bị chạm nọc trong kỳ họp vừa rồi, khi nhận báo cáo của tiểu ban, liền sử dụng một chiến thuật mà Alecxei Alexandrovitr không lường trước được. Xtremov lôi kéo mấy nhân viên trong tiểu ban, đột nhiên chuyển sang đứng về phe Alecxei Alexandrovitr và không những nhiệt liệt ủng hộ việc áp dụng các biện pháp do Carenin dự kiến mà còn đề nghị thêm những biện pháp khác quá khích hơn, cũng theo tinh thần ấy. Những biện pháp đó

được thông qua và đồng thời chiến thuật của Xtremov cũng lộ nguyên hình. Những biện pháp quá trớn đó vô lý đến nỗi, cùng một lúc, cả những vị trong chính phủ, lẫn dư luận công chúng, cả các phu nhân thông minh lẫn báo chí đều đổ xô vào công kích, biểu lộ sự bất bình với chính các biện pháp cùng cha đẻ ra chúng là Alecei Alexandrovitr. Còn Xtremov, ông ta bèn lẩn mặt, làm bộ như chỉ mù quáng theo đuổi Carenin và ngạc nhiên trước tiên về những việc đã được tiến hành. Uy tín Alecei Alexandrovitr đó đó bị một đòn tai hại. Nhưng mặc dầu sức khỏe sút kém, mặc dầu buồn tủi vì chuyện vợ con, Alecei Alexandrovitr vẫn chưa cam chịu thất bại. Một sự chia rẽ xảy ra trong tiểu ban. Một bên, do Xtremov cầm đầu, giải thích sai lầm của họ là vì quá tin vào tiểu ban điều tra và nói bản tường trình của tiểu ban đó chỉ là một mớ những điều vô lý. Những người khác về phe với Carenin, thấy nguy cơ của một thái độ cách mạng như vậy đối với công việc Nhà nước, thì ủng hộ việc làm của tiểu ban. Câu chuyện đâm rối tinh đến nỗi cả những giới cao cấp, cả lớp thượng lưu tuy rất quan tâm đến vụ tranh chấp này, cũng không tài nào biết được hoàn cảnh của những dị tật thật ra là cùng khốn hay phồn vinh. Địa vị Alecei Alexandrovitr, vốn đã tổn thương vì sự khinh miệt đổ lên đầu ông do nỗi bất hạnh về đường vợ chồng, nay lại càng lung lay tột. Ông bèn quyết định một điều quan trọng. Ông tuyên bố sẽ xin phép thân hành đến điều tra tại chỗ, làm tiểu ban rất ngạc nhiên. Và khi được phép, Alecei Alexandrovitr liền đi về một tỉnh xa.

Việc Alecei Alexandrovitr ra đi càng gây dư luận sôi nổi vì trước khi lên đường, ông chính thức từ chối số kinh phí vận chuyển ấn định bằng tiền thuê mười hai ngựa trạm.

- Tôi thấy thái độ đó rất khảng khái, - nhân chuyện đó Betxi có nói với quận chúa Myagkaia như vậy. - Tại sao lại cấp tiền thuê ngựa trạm trong khi mọi người đều biết bây giờ đâu đâu cũng có đường xe lửa?

Nhưng quận chúa Myagkaia không đồng ý và thậm chí còn khó chịu về cách nhìn đó.

- Chị nói thế nào mà chẳng được, khi có hàng bao nhiêu triệu trong tay! - bà ta nói. - Còn tôi, tôi rất mừng khi nhà tôi đi thanh tra các nơi. Mỗi lần như thế ông ấy vừa khỏe ra vừa được một chuyến du lịch thú vị, còn tôi, tôi được trả tiền xe và công xà ích.

Alecxei Alecxandrovittr đi qua Moxcva, và dừng lại đó ba ngày.

Ngay sau hôm đến Moxcva, ông ghé thăm vị thống đốc. Đến ngã tư phố Gazet lúc nào cũng ùn ùn xe nhà và xe thuê, đột nhiên ông nghe thấy có ai gọi mình, gọi toáng lên bằng một giọng vui vẻ và sang sảng khiến ông không thể không quay lại. Ở góc hè, Xtepan Arcaditr đang đứng, mình mặc áo choàng ngắn đúng thời trang và đội mũ vành hẹp lệch sang bên, miệng tươi cười lấp lánh hàm răng trắng muốt giữa đôi môi đỏ chót, vẻ vui tươi, trẻ trung và rạng rỡ. Ông ta lớn tiếng gọi và ra hiệu cho Carenin dừng lại. Một tay ông bám vào cửa chiếc xe ngựa đỗ ở góc, từ trong đó một phụ nữ đội mũ nhung và hai đứa trẻ đang ló đầu ra. Xtepan Arcaditr mỉm cười ra hiệu cho ông em rẽ lại gần. Người đàn bà nở một nụ cười hiền hậu và cũng vẫy tay về phía Alecxei Alecxandrovittr. Đó là Doli và các con.

Alecxei Alecxandrovittr không muốn gặp ai ở Moxcva và nhất là càng không muốn gặp anh vợ. Ông ngả mũ chào và định tiếp tục đi, nhưng Xtepan Arcaditr bảo xà ích dừng xe lại và chạy trong tuyết đến tận xe Carenin.

- Chú tẹ quá, chả báo trước cho chúng tôi biết. Chú đến đây lâu chưa? Hôm qua, tôi đến khách sạn Duixo thấy tên chú trong sổ tạm trú mà thậm chí cũng không nghĩ ra là chú nữa kia! - Xtepan Arcaditr vừa nói vừa thò đầu vào cửa xe. - Nếu không tôi đã đến chỗ chú rồi. Tôi rất mừng được gặp chú! - ông nói vừa đập chân vào nhau để rữ tuyết. - Chú không báo trước cho chúng tôi, thật tẹ! - ông nhắc lại.

- Tôi không có thì giờ, tôi rất bận, - Alecxei Alecxandrovittr trả lời cộc lốc.

- Đến gặp nhà tôi đi, nhà tôi muốn gặp chú lắm đấy.

Alecxei Alexandrovitr bỏ tấm chăn đang ủ đôi chân run rẩy và xuống xe, rẽ lối qua lớp tuyết đến gặp Daria Alexandrovna.

- Có chuyện gì thế, Alecxei Alexandrovitr? Tại sao chú lại lánh mặt chúng tôi như vậy? - Doli mỉm cười nói.

- Tôi bận quá. Rất sung sướng được gặp anh chị, - ông nói bằng một giọng lộ vẻ ngược hẳn lại. - Thế chị có khỏe không?

- Cô Anna thân mến của tôi có khỏe không?

Alecxei Alexandrovitr lẩm bầm vài câu và định cáo từ. Nhưng Xtepan Arcaditr giữ ông lại.

- Mai ta sẽ làm như thế này nhé. Doli, mình hãy mời chú ấy đến ăn cùng Coznusev và Petxov, để thết chú ấy một bữa trí thức Moxcva!

- Ừ mà phải, chú đến nhé, chúng tôi rất vui sướng được tiếp chú, - Doli nói. - Xin mời chú đến vào lúc năm giờ hoặc sáu giờ, tùy chú. Còn cô Anna thân mến của tôi ra sao? Đã lâu lắm rồi...

- Nhà tôi vẫn khỏe, - Alecxei Alexandrovitr cau mày, lẩm bầm nói. - Rất hân hạnh! - Và ông quay lại xe.

- Chú đến chứ? - Doli hỏi với theo.

Alecxei Alexandrovitr nói một câu vào trong xe để không thấy tiếng xe chạy xa dần.

- Mai tôi sẽ qua chỗ chú! - Xtepan Arcaditr nói to với ông ta.

Alecxei Alexandrovitr ngồi thụt sâu vào trong xe để không thấy gì và không ai thấy mình.

- Con người mới kỳ cục làm sao! - Xtepan Arcaditr nói với vợ và sau khi xem đồng hồ, khoát tay âu yếm tạm biệt vợ con rồi thoăn thoắt bước đi trên vỉa hè.

- Xtiva! Xtiva! - Doli gọi chồng, mặt đỏ dừ. Ông ta quay đầu lại.

- Nay mình, em phải mua áo choàng cho Grisa và Tania. Đưa tiền cho em.

- Được rồi, mình cứ bảo là tôi thanh toán sau! - và ông biến mất sau khi vui vẻ chào một người bạn đi xe ngựa ngang qua.

7

Hôm sau là chủ nhật. Xtepan Arcaditr đến nhà hát lớn vào lúc ôn tập vũ ba lê và trao cho Masa Tsibixôva, một vũ nữ xinh đẹp mới vào nghề dưới sự bảo trợ của ông, chuỗi hạt san hô hôm trước ông đã hứa tặng. Trong bóng tối hậu trường, ông hôn khuôn mặt yêu kiều rạng rỡ vui sướng của cô. Ông còn hẹn với cô lần gặp gỡ sắp tới. Vì không thể xem vở vũ kịch từ đầu, ông hứa sẽ đến vào hồi cuối và đưa cô đi ăn tối. Từ nhà hát, Xtepan Arcaditr đến chợ, ở đây ông tự chọn lấy cá và măng tây cho bữa ăn và đến trưa, ông lại khách sạn Duixo thăm ba người cùng trọ ở đây, tựa hồ họ muốn giúp ông dễ dàng làm nhiệm vụ: Levin vừa ở nước ngoài về, vị thủ trưởng mới của ông vừa nhậm chức và đang đi thanh tra khu vực Moxcva và ông em rể Carenin mà ông định đón về nhà ăn chiều.

Xtepan Arcaditr vốn ưa tiệc tùng nhưng ông thích nhất là mời một bữa thân mật mà thật thanh lịch do việc chọn đồ ăn, thức uống cũng như chọn khách. Thực đơn hôm ấy khiến ông rất hài lòng: cá chép tươi nguyên vừa câu dưới nước lên, măng tây và thịt bò rán giòn dĩa nhưng rất tuyệt làm *món chủ lực*⁽¹⁾ cùng rượu vang kèm theo các món đó: về thức ăn, thức uống thì như vậy. Còn về khách sẽ có Kitti và Levin, một cô em họ và công tử Serbatxki (để cho cuộc gặp gỡ của cặp trên khỏi lộ liễu), và, với tính cách là *món chủ lực*, có Xergei Coznusev là nhà triết học của Moxcva còn Alecxei Alecxandrovitr, nhà hoạt động chính trị ở Peterburg. Ông sẽ mời cả

⁽¹⁾ Pièce de résistance (tiếng Pháp trong nguyên bản)

anh chàng Petxov độc đáo, đầy nhiệt tình, tự do phóng túng, lém lỉnh, vừa là nhạc sĩ vừa là sử gia và là người tuyệt diệu nhất trong số những chú bé bầu bĩnh năm chục cái xuân xanh, dùng làm món nước chấm hay gia vị cho Coznusev và Carenin. Ông sẽ khích cho họ tranh luận với nhau.

Tiền bán rừng đã được thanh toán đợt hai và ông chưa tiêu đến khoản đó. Ít lâu nay, Doli rất dịu dàng hiền hậu, và nghĩ đến bữa ăn đó, Xtepan Arcaditr thấy khoái trá về mọi mặt. Ông rất vui. Có hai chuyện bức mình, nhưng liền chìm ngấm trong niềm vui bao la như đại dương đang xáo động tâm hồn Xtepan Arcaditr. Chuyện thứ nhất là thái độ lạnh lùng và nghiêm khắc của Alecxei Alexxandrovitx khi tiếp ông ở ngoài phố hôm qua. Đem khớp thái độ đó với việc ông ta không đến thăm, cũng không báo trước cho vợ chồng mình biết ông ta sẽ ghé qua Moxcva cùng với tiếng đồn về Anna và Vronxki, Xtepan Arcaditr đoán là có chuyện bất hòa đã xảy ra giữa đôi vợ chồng ấy.

Cái khó chịu thứ hai là việc thủ trưởng mới của ông vừa tới: cũng như mọi thủ trưởng mới, ông này nổi tiếng là người ghê gớm, sáng dậy từ sáu giờ, làm việc như trâu và đòi hỏi người dưới quyền cũng phải làm như vậy. Ngoài ra, người ta còn đồn là ông ta thô lỗ và có khuynh hướng hoàn toàn đối lập với khuynh hướng của thủ trưởng cũ cũng như của bản thân Xtepan Arcaditr. Hôm qua, Xtepan Arcaditr đã mặc lễ phục để trình diện chính thức và thủ trưởng mới tỏ ra rất hòa nhã, chuyện trò với Oblonxki như với người quen lâu ngày; cho nên, Xtepan Arcaditr cho rằng giờ đây bắt buộc phải đến thăm lần nữa với tư cách cá nhân. Ông lo lắng không biết ông ta sẽ tiếp mình ra sao. Nhưng theo linh tính, Xtepan Arcaditr cảm thấy mọi việc rồi sẽ ổn hoàn toàn. "Chúng ta, tất cả chúng sinh, há chẳng là những kẻ có tội hay sao? Lẽ nào ông ta lại giận dữ kiểm chuyện với mình?", ông vừa bước vào khách sạn vừa tự nhủ.

- Chào Vaxili, - ông nói với gã bồi tiệp, trong khi đi dọc hành lang, mũ đội lệch xuống tận tai. - Chú mày để râu má à? - Levin ở buồng số 7 phải không? Chú làm ơn dẫn ta đến. Và chú mày thử hỏi xem bá tước Anitskin (đó là thủ trưởng mới của ông) có tiếp ta được không?

- Thưa ngài, vâng, - Vaxili mỉm cười đáp. - Lâu lắm, ngài không quá bộ đến khách sạn chúng tôi.

- Hôm qua ta có đến, nhưng vào lối cửa kia. Buồng số 7 đây phải không?

Xtepan Arcaditr bước vào, Levin đang đứng giữa phòng cùng một bác mugich vùng Tve, đo một tấm da gấu.

- A! Các anh săn được đấy à? - Xtepan Arcaditr reo lên. - Tấm da đẹp thật? Gấu cái à? Chào Ackhip.

Ông bắt tay bác mugich và ngồi xuống ghế tựa, chẳng cởi áo choàng mà cũng chẳng bỏ mũ.

- Anh bỏ mũ áo ra cho thoải mái! - Levin bảo bạn và nhắc mũ ra cho ông ta.

- Không, mình đang bận, mình chỉ ngồi một tí thôi, - Xtepan Arcaditr trả lời. Ông cởi cúc áo choàng, nhưng một lúc sau cởi áo ra và ở lại suốt một tiếng đồng hồ nói chuyện với Levin về việc đi săn và những vấn đề tâm tình sâu kín nhất. - Kể cho mình nghe cậu đã làm những gì ở nước ngoài nào? Cậu đã ở đâu? - Xtepan Arcaditr hỏi khi bác mugich đã ra ngoài.

- Tôi sang Đức, sang Phổ, sang Anh, nhưng chỉ đến những trung tâm công nghiệp chứ không đến thủ đô và thấy rất nhiều điều mới lạ. Tôi rất hài lòng đã đến những nơi đó.

- Phải, mình vẫn biết quan niệm của cậu về vấn đề thợ thuyền mà.

- Không hẳn thế: ở nước Nga, không thể có vấn đề thợ thuyền. Vấn đề đặt ra ở nước ta là quan hệ giữa người lao động với ruộng đất; bên nước họ cũng có vấn đề đó, nhưng ở đây, người ta chỉ có việc bổ sung thêm thôi, còn ở ta...

Xtepan Arcaditr chăm chú lắng nghe Levin.

- Phải, phải, - ông nói. - Rất có thể là cậu có lý. Nhưng mình hài lòng thấy cậu đang vui vẻ: cậu đi săn gấu, cậu làm việc, cậu say sưa với tư tưởng của cậu. Thế mà Serbatxki lại kể cho mình nghe là cậu thất vọng, cậu chỉ nói đến chuyện chết...

- Đúng là tôi vẫn không ngừng nghĩ đến cái chết, - Levin nói. - Mọi người đều phải chết. Tất cả chỉ là hão huyền. Nói thật với anh, tôi rất tha thiết với những quan niệm và công việc của tôi, nhưng nghĩ cho cùng thế giới ta đang sống chỉ là một lớp rêu mốc thối trên bề mặt một hành tinh nhỏ xíu mà thôi. Vậy mà ta cứ ngỡ là tư tưởng, hành động của ta cũng có tầm lớn lao nào đó! Đấy chỉ là những hạt cát thôi.

- Nhưng người anh em ạ, mọi điều đó đều cũ rích từ đời hồng hoang rồi.

- Phải, cũ rích thật, nhưng khi hiểu thật kỹ điều đó anh sẽ thấy tất cả là vô nghĩa. Khi anh hiểu rằng hôm nay hay ngày mai anh có thể chết và chẳng còn gì tồn tại thì mọi sự đối với anh đều là hư vô! Tôi rất coi trọng tư tưởng của tôi, thế mà nếu đặt vấn đề áp dụng nó, tôi lại thấy như chính việc đó cũng vô bổ như đo tám da gấu này. Và cứ người ta tiêu dao cuộc đời mình, người ta đi săn, làm việc để giải phiền chỉ cốt khỏi nghĩ đến cái chết mà thôi.

Xtepan Arcaditr mỉm một nụ cười vừa tinh quái vừa dịu dàng trong khi Levin nói.

- Ủ, mà phải, tất nhiên rồi! Cả cậu nữa, cậu cũng đến cái bước ấy rồi; cậu còn nhớ cậu đã công kích mình hết nước hết cái vì mình đi tìm thú vui hưởng lạc không? Ôi, nhà đạo đức, đừng có quá nghiêm khắc như thế nữa nhé!

- Tuy nhiên, cái tốt trong cuộc sống..., - Levin đâm lúng túng giữa câu nói. - Tôi chẳng biết nữa. Tôi chỉ biết là chẳng bao lâu chúng ta sẽ chết.

- Tại sao lại chẳng bao lâu?

- Thì anh biết đấy, khi nghĩ đến cái chết, người ta thấy cuộc đời kém thú vị đi, nhưng yên tâm hơn.

- Trái lại, càng về cuối, người ta càng vui chơi nhiều hơn. Nhưng đã đến giờ mình phải đi rồi, - Xtepan Arcaditr nói và đứng dậy có vẻ đến lượt thứ mười.

- Không, anh ngồi lại một tí nữa nào! - Levin nói và giữ bạn lại. - Hôm nay ta sẽ gặp lại nhau vào giờ nào? Mai tôi đi rồi.

- Ô, đầu óc tôi để đầu ấy nhỉ? Mình đến để... Tối nay, thế nào cậu cũng đến ăn ở nhà mình nhé. Có cả ông anh cậu và Carenin đấy.

- Ông ta đang ở đây à? - Levin nói và chàng định hỏi thăm tin tức Kitti. Chàng nghe nói hồi đầu mùa đông, nàng đã đến chơi nhà bà chị, vợ nhà ngoại giao, ở Peterburg và chàng không biết nàng đã về hay chưa, nhưng không hỏi. "Dù nàng có ở đấy hay không, đối với mình cũng thế thôi".

- Thế nào cậu sẽ đến chứ?

- Tất nhiên là đến.

- Năm giờ, mặc lễ phục nhé.

Xtepan Arcaditr đứng dậy và đến buồng thủ trưởng mới. Linh tính đã không đánh lừa ông. Cái ông thủ trưởng ghê gớm đến thế lại là người rất đáng yêu. Oblonxki ăn sáng với ông ta và kê cà mãi đến ba giờ mới tới tìm Alecxei Alecxandrovitr.

8

Alexei Alecxandrovitr, dự lễ châu xong, ở nhà suốt buổi sáng. Ông phải giải quyết hai việc: tiếp đoàn đại biểu dị tộc đến Peterburg và viết thư đã hẹn cho luật sư.

Đoàn đại biểu, tuy được thành lập theo sáng kiến của Alecxei Alecxandrovitr, cũng bộc lộ nhiều điều bất lợi, thậm chí nguy hiểm, nên Alecxei Alecxandrovitr rất hài lòng khi gặp họ ở Moxcva. Những đại biểu trong đoàn không hề có ý niệm nhỏ nào về vai trò họ phải

đóng. Họ ngây thơ tưởng chỉ việc trình bày những nhu cầu cùng hoàn cảnh thực tế của mình rồi xin chính phủ giúp đỡ, chứ không chịu hiểu rằng một số đòi hỏi của họ làm phe đối lập thêm mạnh cánh và đe dọa làm hỏng công cuộc của họ. Alecxei Alexandrovitr bàn cãi khá lâu với họ, thảo cho họ một kế hoạch phải tuân thủ triệt để và sau khi tiễn họ về, ông viết nhiều thư gửi về Peterburg dặn chú ý chăm sóc đoàn đại biểu. Người giúp việc chính của ông trong dịp này phải là nữ bá tước Lidia. Bà là chuyên gia về việc này và không ai biết cách quảng cáo một đoàn đại biểu và chỉ đạo họ tốt như bà. Làm xong việc đó, Alecxei Alexandrovitr viết thư cho luật sư. Không chút do dự, ông ủy quyền cho ông ta tùy tiện hành động. Ông gửi kèm theo ba lá thư của Vronxki gửi cho Anna, tìm thấy trong chiếc ví giặt được.

Từ khi Alecxei Alexandrovitr bỏ nhà với ý định không trở về nữa, từ khi ông đến luật sư và thổ lộ dự định của mình với người ngoài cuộc, và nhất là từ khi phó mặc chuyện tâm tình này cho thủ tục giấy tờ, ông ngày càng quen dần với cái việc đã quyết định làm và giờ đây ông thấy có thể thực hiện điều đó.

Ông vừa gần triện vào phong bì thì nghe thấy tiếng Xtepan Arcaditr oang oang. Ông ta đang cãi nhau với người hầu phòng của Alecxei Alexandrovitr và bắt hấn phải vào báo có ông đến thăm.

"Cần quái gì, Alecxei Alexandrovitr nghĩ thầm, cũng tốt thôi: mình sẽ cho biết ngay lập trường của mình đối với em gái anh ta và cắt nghĩa tại sao mình không đến để ăn chiều đằng nhà anh ta được".

- Mời vào đi! - ông nói to và thu dọn giấy tờ xếp vào tập giấy thấm.

- Chú mày có thấy là chú mày nói dối không, ông ấy có nhà mà! - có tiếng Xtepan Arcaditr đáp lại gã đầy tớ không chịu để ông vào, và, vừa đi vừa cởi áo choàng, Oblonxki bước vào phòng. - A, tôi rất mừng đã gặp được chú. Thế nào, tôi mong rằng... - Xtepan Arcaditr mào đầu vui vẻ.

- Tôi không đến được đâu, - Alecxei Alexandrovitr lạnh lùng nói, vẫn đứng và không buồn mời khách ngồi.

Alecxei Alecxandrovitơ vừa mới quyết định một phút trước đây là sẽ giữ thái độ lạnh lùng với anh vợ vì ông đã phát đơn ly dị Anna. Nhưng ông không tính đến sự hỗn hạo bao la như biển cả đang tràn ngập tâm hồn Xtepan Arcaditr.

Oblonxki tròn xoe đôi mắt sáng long lanh:

- Tại sao? Chú nói gì vậy? - ông bối rối nói bằng tiếng Pháp. - Này, đã hứa rồi kia mà, tất cả bọn tôi trông mong ở chú.

- Tôi muốn nói tôi không thể đến vì mối quan hệ họ hàng chúng ta phải chấm dứt rồi.

- Thế nào? Tại sao? - Xtepan Arcaditr mỉm cười hỏi.

- Vì tôi đã phát đơn ly dị em gái ông tức là vợ tôi. Tôi bắt buộc phải...

Nhưng Alecxei Alecxandrovitơ chưa kịp dứt lời, thì ngược hẳn với sự chờ đợi của ông, Xtepan Arcaditr đã thốt ra một tiếng than sâu não và buông mình ngồi phịch xuống ghế bành.

- Không, Alecxei Alecxandrovitơ ạ, chú nói gì vậy? - Xtepan Arcaditr kêu lên, vẻ đau đớn lộ rõ trên nét mặt.

- Đúng thế đấy.

- Xin lỗi chú, nhưng tôi hoàn toàn không thể nào tin được...

Alecxei Alecxandrovitơ ngồi xuống, cảm thấy rằng lời mình nói không gây được tác động mong muốn, rằng ông sắp sửa phải phân trần và bất kể lời phân trần đó thế nào, quan hệ ông với anh vợ rồi sẽ lại dẫu hoàn đầy như trước thôi.

- Phải, tôi bị dồn đến cái bước khổ tâm là phải xin ly dị, - ông nói.

- Tôi chỉ xin nói với chú điều này, Alecxei Alecxandrovitơ ạ. Tôi coi chú là một người công bằng và lỗi lạc. Tôi coi Anna là một thiếu phụ đáng yêu và xuất sắc - xin lỗi chú nếu tôi chưa thể thay đổi ý kiến về cô ấy - cho nên tôi không thể tin chuyện ấy được. Ở đây hẳn có chuyện hiểu lầm, - ông nói.

- Chao, ước gì đó chỉ là chuyện hiểu lầm thôi!

- Cho phép tôi nói, tôi hiểu rồi, - Xtepan Arcaditr ngắt lời. Tất nhiên... tôi xin chú, đừng làm hấp tấp quá.

- Nhưng tôi không hề hấp tấp, - Alecei Alexandrovitr lạnh lùng nói, và tôi cũng chẳng phải hỏi ý kiến ai cả. Tôi quyết định rồi.

- Thật kinh khủng! - Xtepan Arcaditr nói và thở dài đánh thượt. - Alecei Alexandrovitr, tôi muốn hỏi chú một điều. Tôi xin chú, chú nhận lời đi! Nếu tôi không lầm, công việc chưa bắt đầu thì phải. Trước khi bắt tay vào việc đó, chú hãy đến gặp nhà tôi, nói chuyện với nhà tôi. Nhà tôi yêu mến Anna như em ruột, nhà tôi mến chú và đó là một phụ nữ kỳ diệu. Vì lòng yêu kính Chúa, xin chú hãy nói chuyện với nhà tôi! Tôi xin chú, hãy tỏ tình thân với tôi như thế.

Alecei Alexandrovitr triển miên suy nghĩ; Xtepan Arcaditr nhìn ông thương hại và tôn trọng sự im lặng đó.

- Chú sẽ đến gặp nhà tôi chứ?

- Tôi cũng không biết nữa. Chính vì chuyện đó mà tôi không lại đằng nhà. Tôi nghĩ quan hệ giữa chúng ta chắc phải đổi khác.

- Tại sao vậy? Tôi không hiểu đấy. Cho phép tôi tin rằng bên cạnh quan hệ họ hàng giữa chú với tôi, ít ra cũng còn có một phần nào tình cảm bạn bè mà bao giờ tôi cũng dành cho chú... và một niềm tôn trọng thực sự nữa, - Xtepan Arcaditr vừa nói vừa xiết chặt tay Carenin. Thậm chí, nếu giả thuyết tệ hại của chú có đúng chẳng nữa, tôi cũng không bao giờ dám phê phán bên này hay bên kia và tôi không hề thấy vì có gì mà quan hệ giữa chúng ta phải đổi khác. Nhưng bây giờ xin chú hãy đến gặp nhà tôi.

- Chúng ta nhìn nhận vấn đề với quan điểm khác nhau, - Alecei Alexandrovitr lạnh lùng nói. - Thôi ta đừng nói đến chuyện đó nữa.

- Nhưng tại sao chú lại không đến ăn với chúng tôi chiều nay? Nhà tôi đang đợi chú. Tôi xin chú, hãy đến đi. Và nhất là hãy nói chuyện với nhà tôi. Đó là một phụ nữ kỳ diệu. Vì lòng kính Chúa, tôi quý xin chú đấy!

- Nếu anh tha thiết đến thế thì tôi xin đến, - Alecei Alexandrovitr thở dài nói.

Và để chuyển sang chuyện khác, ông nói tới một vấn đề mà cả hai cùng quan tâm: vị thủ trưởng mới của Xtepan Arcaditr hãy còn trẻ mà bỗng nhiên thăng quan tiến chức nhanh đến thế.

Alecei Alexandrovitr từ trước đến nay vốn không ưa gì bá tước Anitskin, họ luôn luôn có ý kiến đối lập nhau, giờ đây, đối với kẻ kinh địch may mắn, ông càng không thể nén được nổi hân học, rất dễ hiểu trong giới quan lại.

- Thế ra anh gặp ông ta rồi? - Alecei Alexandrovitr hỏi, mỉm cười mỉa mai.

- Rồi chứ, hôm qua ông ấy đến văn phòng. Ông ta có vẻ am hiểu công việc và rất năng động.

- Phải nhưng hoạt động theo phương hướng nào? - Alecei Alexandrovitr nói. - Rồi ông ta sẽ hành động theo ý riêng hay lặp lại những việc đã làm? Tai họa của nước ta chính là tệ quan liêu giấy tờ mà ông ta là đại diện xứng đáng.

- Thực tình tôi chẳng thấy ông ta có gì đáng chỉ trích. Tôi không biết khuynh hướng của ông ta, tôi chỉ biết đó là một người tốt. - Xtepan Arcaditr trả lời. - Tôi vừa ở buồng ông ra ra và dứt khoát đó là một người ưu tú. Chúng tôi cùng ăn sáng, tôi dạy ông ta pha đồ giải khát, chú biết đấy, món rượu vang pha cam ấy mà. Rất là mát ruột. Có điều lạ là ông ta không hề biết đến món ấy. Ông ta thấy nó rất ngon. Không, đó là một con người đáng yêu.

Xtepan Arcaditr nhìn đồng hồ.

- Chao! Lạy Chúa tôi! Quá bốn giờ rồi, thế mà tôi còn phải qua nhà Đôngôvusin! Chú đến ăn chiều nhé? Chú không thể tưởng tượng nếu chú không đến, chú sẽ làm vợ chồng tôi cực lòng biết chừng nào!

Alecei Alexandrovitr tiễn anh vợ khác hẳn khi tiếp đón.

- Tôi sẽ đến vì đã hứa với anh rồi, - ông đáp, vẻ rầu rầu.

- Tôi tin và hy vọng rằng chú sẽ không phải ân hận đâu, - Xtepan Arcaditr mỉm cười trả lời.

Trong khi vừa mặc áo choàng vừa ra cửa, tay ông lơ đãng phải đầu gối hầu phòng; ông bật cười và đi ra.

- Năm giờ, mặc lễ phục nhé! - đến bậc cửa ông ngoái lại nói to lần nữa.

9

Khi chủ về đến nhà, thì gần sáu giờ và đã có vài vị khách ở đó rồi. Ông ta bước vào cùng lúc với Xergei Ivanovitr Coznusev và Petxov, hai người này chạm trán nhau ở ngoài thêm. Như Oblonxki thường gọi, đó là hai đại diện quan trọng nhất của *giới trí thức*⁽¹⁾ Moxcva. Cả hai đều được kính nể, vì cả tính nết, lẫn trí tuệ. Họ tôn trọng nhau, nhưng hoàn toàn đối lập nhau trong hầu hết các lĩnh vực, không phải vì họ theo khuynh hướng đối lập nhau mà chính vì cùng đứng một phe (những đối thủ của họ đoàn kết họ lại) và trong phe đó, mỗi người đại diện cho một màu sắc khác nhau. Và bởi không gì dễ gây mâu thuẫn hơn là ý kiến bất đồng về những vấn đề bán trừu tượng, nên chẳng những họ không bao giờ nhất trí, mà từ lâu mỗi người đều quen thói châm biếm nhẹ nhàng những lầm lẫn không thể sửa chữa của người kia.

Họ vừa bước qua ngưỡng cửa vừa nói chuyện thì Xtepan Arcaditr theo kịp. Trong phòng khách, lão quận công Alecxandr Dimitrievitr, bố vợ Oblonxki, công tử Serbatxki, Turôpxun, Kitti và Carenin đã đủ mặt.

Xtepan Arcaditr thấy ngay là phòng khách đang cần có mình. Daria Alecxandrovna mặc áo lễ phục bằng lụa xám, rõ ràng đang lo cho lũ con ăn riêng trong buồng và sốt ruột chưa thấy chồng về, nên

⁽¹⁾ Itelligentsia (tiếng Pháp trong nguyên bản).

không biết làm thế nào cho cuộc họp mặt đỡ rời rạc. Tất cả đều ngay đuồn như những con gái giáo sĩ đến thăm nhà ai (theo lối nói của lão quận công), tựa hồ đang tự hỏi xem mình đến đây làm gì. Chuyện trò ỉu xiu. Anh chàng Turôpxun trung thực có vẻ lạc lõng và đôi môi to dày mím cười, rõ ràng như muốn bảo Xtepan Arcaditr: "Này, người anh em, cậu mời mình đến với những người đứng đắn quá! Cứ làm một chén rượu rồi đến *Lâu đài Hoa*⁽¹⁾ lại được việc cho mình hơn!". Lão quận công lặng thinh, đôi mắt nhỏ long lanh liếc nhìn Carenin và Xtepan Arcaditr hiểu ông cụ đã tìm được câu bông phèng nào đó để gán cho nhà chính khách mà người ta dọn ra thết làm "món chủ lực" như một món cá chiên vậy. Kitty vừa nhìn ra cửa, vừa tập trung hết nghị lực để khỏi đỏ mặt nhõ khi thấy Levin bước vào. Công tử Serbatxki mà người ta quên không giới thiệu với Carenin, làm ra vẻ không hề vì thế mà ngượng nghịu. Carenin mặc đồ đen, đeo cà vạt trắng, theo lối Peterburg, và nhìn vẻ mặt, Xtepan Arcaditr hiểu ngay ông đến đây chỉ để giữ lời hứa và coi việc phải ngồi giữa đám người này là một sự bó buộc khổ sở. Sự có mặt của ông làm mọi người đâm lạnh lòng.

Xtepan Arcaditr xin lỗi là đã bị một hoàng thân nào đó giữ lại, cái có ông vẫn dùng làm bung xung trong những trường hợp tương tự. Phút chốc, ông đã làm tiêu tan không khí lạnh lùng rồi lái Alecxei Alecxandrovitr và Xtêpan Coznusev bàn về chuyện Nga hóa nước Ba Lan và lập tức Petxov cũng chen vào. Rồi ông thân ái vỗ vai Turôpxun, rỉ tai một câu pha trò và xếp anh ta ngồi cạnh vợ và bố vợ. Ông bảo Kitty là bữa nay cô đẹp lắm và giới thiệu Serbatxki với Carenin. Trong vòng một phút, ông thu xếp cuộc họp mặt khéo léo đến nỗi loáng một cái phòng khách đã vang lên tiếng nói cười nhộn nhịp. Chỉ còn thiếu có Conxtantin Levin. Nhưng như thế mà lại tốt vì khi Xtepan Arcaditr đảo một vòng qua phòng ăn, ông hoảng hốt thấy rượu poóctô và rượu nho Xêret đã mua ở cửa hàng Đoprê chứ không phải cửa hàng Lovê. Ông lập tức sai xà ích đến cửa hàng Lovê và quay về phòng khách. Ông gặp Levin ở cửa phòng ăn.

⁽¹⁾ Château des Fleurs (tiếng Pháp trong nguyên bản)

- Tôi không đến chậm đấy chứ?

- Thì có bao giờ cậu đến đúng giờ đâu? - Xtepan Arcaditr khoác tay bạn nói.

- Anh mời nhiều khách lắm à? Có những ai thế? - Levin hỏi, bất giác đỏ mặt và lấy găng tay đập vào mũ lông để phủi tuyết.

- Toàn người nhà cả thôi. Kitti cũng ở đây. Lại đây, mình sẽ giới thiệu cậu với Carenin.

Mặc dầu có khuynh hướng tự do chủ nghĩa, Xtepan Arcaditr vẫn hiểu rằng ai được giới thiệu với Carenin đều lấy làm thích thú, nên ông dành món chọn lọc ấy cho những bạn thân nhất của mình. Nhưng lúc này, Levin chẳng còn bụng dạ nào thưởng thức một vinh dự như vậy. Chàng chưa gặp lại Kitti kể từ cái ngày đáng ghi nhớ nàng thoáng hiện trước mắt chàng trên đường cái. Trong thâm tâm, chàng tin chắc sẽ gặp nàng chiều nay. Nhưng để giữ cho đầu óc được thanh thoi, chàng cố tự thuyết phục rằng mình không hề biết điều đó. Khi biết có nàng ở đây, chàng bỗng cảm thấy một niềm vui mênh mông pha lẫn một nỗi sợ hãi ghê gớm đến nghẹn thở và không thể trả lời như ý muốn.

"Nàng ra sao, ra sao nhỉ? Như xưa kia hay như khi ngồi trong xe ngựa? Và nếu quả Daria Alecxandrovna đã nói đúng? Tại sao lại không nhỉ?", chàng nghĩ bụng.

- À, phải, xin anh giới thiệu tôi với Carenin, - chàng thốt ra một cách khó nhọc. Chàng bước qua bậc cửa phòng khách với cái nghị lực của sự tuyệt vọng và thấy Kitti.

Nàng không như xưa kia mà cũng chẳng như khi ngồi trong xe ngựa: nàng hoàn toàn khác hẳn.

Nàng hốt hoảng, rụt rè, bối rối và vì thế càng xinh đẹp hơn. Nàng thấy chàng đúng lúc chàng bước vào phòng khách. Nàng chờ đợi chàng. Niềm vui và nỗi bối rối xâm chiếm lòng nàng mãnh liệt đến nỗi, trong một giây nàng đã sợ phát khóc vì không tự chủ nổi khi

chàng đến gần bà chủ nhà và ngoài lại một lần nữa nhìn nàng. Levin và Doli - bà này không để lọt mắt cái gì - đều thấy điều đó. Mặt Kitty đỏ dừ, tái nhợt rồi lại đỏ rừ trong khi đợi chàng đến, người lả đi, môi run rẩy. Chàng lại gần, nghiêng đầu chào và lặng lẽ chìa tay cho nàng bắt. Nếu môi nàng không ru nhè nhẹ và ánh mắt ươn ướt không sáng lên, thì nụ cười hắc sẽ gần như bình thản khi nàng nói:

- Lâu lắm rồi chúng ta không gặp nhau! - và ngón tay nàng lạnh toát bóp chặt lấy tay chàng, vừa kiên quyết vừa tuyệt vọng.

- Cô không gặp tôi, nhưng tôi đã gặp cô rồi, - Levin nói với một nụ cười rạng rỡ. Tôi đã nhìn thấy cô lúc đi từ ga về Ergusovoi.

- Bao giờ? - nàng ngạc nhiên hỏi.

- Lúc cô đi về Ergusovoi, - Levin nói và cảm thấy hạnh phúc tràn ngập tâm hồn chàng nghẹn thở. "Tại sao mình lại dám gán một tình cảm không trong trắng cho con người dễ thương này? Phải, chắc chắn Daria Alexandrovitr đã nói đúng", chàng nghĩ bụng.

Xtepan Arcaditr nắm lấy cánh tay và dẫn chàng đến chỗ Carenin.

- Cho phép tôi được giới thiệu các ngài với nhau, - ông nói.

- Rất hân hạnh được gặp lại ngài, - Alecxei Alexandrovitr bắt tay Levin, lạnh lùng nói.

- Các ngài quen nhau rồi ă? - Xtepan Arcaditr ngạc nhiên hỏi.

- Chúng tôi đã cùng đi một toa xe lửa trong ba tiếng đồng hồ, - Levin mỉm cười nói. - Chúng tôi chia tay, lòng vẫn thắc mắc như sau một cuộc khiêu vũ trá hình... ít ra cũng về phía tôi.

- Nào, xin mời các vị, - Xtepan Arcaditr nói, vừa đi về phòng ăn.

Các ông vào phòng ăn, đến cạnh bàn để đồ nguội đầu bữa, bày sáu thứ rượu mạnh, chừng ấy loại phó mát với thìa bạc nhỏ hoặc không thìa, trứng cá, cá mòi sấy với các thứ đồ hộp và những đĩa đầy bánh mì Pháp cắt thành khoanh nhỏ phết bơ.

Các vị khách kê cà bên món rượu và đồ nguội thơm phức; câu chuyện Nga hóa nước Ba Lan giữa Xergei Ivanovitr Coznusev với Carenin và Petxov uể oải dần trong khi chờ đợi bữa ăn chính.

Xergei Ivanovitr, vốn có cái nghệ thuật vô song làm thay đổi tâm trạng người tiếp chuyện mình bằng cách đột ngột điểm một câu châm biếm tế nhị để kết thúc mọi câu chuyện trừu tượng và nghiêm túc nhất, lần này lại trở tài ấy ra.

Alecxei Alecxandrovitr cho việc Nga hóa nước Ba Lan chỉ có thể hoàn thành bằng những nguyên lý cao cả mà chính quyền Nga phải du nhập vào nước đó.

Petxov nhấn mạnh vào điểm một quốc gia chỉ có thể đồng hóa một quốc gia khác khi mật độ dân số của mình đông hơn.

Coznusev thừa nhận cả hai ý kiến nhưng vẫn dè dặt. Khi họ rời phòng khách, Coznusev mỉm cười nói để kết thúc cuộc tranh luận:

- Muốn Nga hóa những kẻ dị chủng, chỉ có một cách: sinh đẻ càng nhiều càng hay. Hai anh em tôi không đủ khả năng làm nhiệm vụ đó. Nhưng thưa quý ông, quý ông đã có vợ, và nhất là ông, Xtepan Arcaditr, quý ông đã hành động như những nhà ái quốc chân chính; ông có mấy cháu nhỉ? - ông hỏi, vừa ngoảnh về phía chủ nhân với nụ cười hòa nhã và chìa cho ông ta chiếc cốc nhỏ.

Mọi người cười vui vẻ, nhất là Xtepan Arcaditr.

- Phải, đó quả là phương sách hay nhất! - ông nói, vừa nhai pho mát vừa rót đầy rượu vôtka thơm nức vào chiếc cốc vị khách chìa cho ông. Câu đùa đã chấm dứt cuộc tranh luận.

- Món pho mát này không đến nỗi tồi. Ông xơi một miếng nhé? Cậu vẫn tập thể dục đều đặn chứ? - ông hỏi Levin và đưa tay trái nắn cánh tay bạn. Levin mỉm cười, co tay cho bắp thịt nổi lên và Xtepan Arcaditr cảm thấy dưới ngón tay mình, qua làn vải mịn áo đuôi tôm, một cục tròn rắn như thép.

- Bắp thịt rất rắn! Đúng là thần Xămxông⁽¹⁾!

- Theo tôi, phải có sức khỏe ghê gớm mới săn gấu được, Alecxei Alexandrovitr vừa nói vừa phết phó mát lên khoanh bánh mì ruột mịn như mạng nhện. Ông ta rất lơ mơ về chuyện đi săn.

Levin mỉm cười:

- Không phải thế đâu. Trái lại, một đứa bé cũng có thể giết được gấu, - chàng nói và né ra, khẽ chào các bà đang cùng nữ chủ nhân đến gần bàn đồ nguội.

- Nghe nói anh săn được con gấu phải không? - Kitti hỏi, xiên mãi không được một miếng nấm trơn tuột dưới chiếc đĩa và hất mép áo viền ren rủ xuống bàn tay trắng muốt. Ở chỗ anh, có gấu thật đấy à? - nàng hỏi thêm, nghiêng nghiêng cái đầu duyên dáng về phía chàng và mỉm cười.

Trong những lời đó, dường như chẳng có gì khác thường, nhưng mỗi âm sắc, mỗi cử động của đôi môi, cặp mắt, đôi bàn tay nàng, đối với chàng đều chứa đựng biết bao ý nghĩa! Chàng đọc thấy trong đó một lời cầu khẩn, sự bày tỏ niềm tin cậy, một cái vuốt ve âu yếm và rụt rè, một niềm hy vọng, một tình yêu không thể nghi ngờ mảy may, khiến chàng sung sướng đến nghẹn thở.

- Không, bọn tôi đi săn trong tỉnh Tve đấy. Khi trở về, tôi gặp anh rể cô, hay nói cho đúng là em rể của anh rể cô, chàng mỉm cười nói. - Thật là một cuộc gặp gỡ tức cười. Rồi chàng vui vẻ kể lại chuyện mình đã đánh chiếc áo lông cừu xộc vào buồng toa xe của Alecxei Alexandrovitr sau một đêm không chợp mắt như thế nào.

- Trái với câu phương ngôn⁽¹⁾, người soát vé định đẩy tôi ra ngoài vì cách ăn mặc của tôi; nhưng tôi thuyết cho anh ta một hồi; cả ngài nữa, - chàng nói thêm, quay về phía Carenin mà chàng không nhớ

⁽¹⁾ Nhân vật thần thoại, có sức khỏe kỳ diệu.

⁽¹⁾ Chỉ câu phương ngôn: "Chỗ xét người qua y phục bên ngoài".

đầy đủ họ tên, - mới đầu thấy chiếc áo lông cừu ngài cũng muốn mời tôi ra cửa nhưng sau đó, ngài đã can thiệp giúp và tôi rất lấy làm cảm ơn.

- Thật chẳng có quy định gì rõ ràng về quyền chọn chỗ ngồi của hành khách cả, - Alecxei Alecxandrovitr nói và lấy mùi soa lau đầu ngón tay.

- Lúc đó tôi thấy ngài có vẻ ngại ngại, - Levin nói, mỉm cười hiền hậu, - nên vội gọi một câu chuyện dí dỏm để ngài quên chiếc áo lông cừu đi.

Xergei Ivanovitr đang nói chuyện với bà chủ nhà, vẫn để một bên tai nghe xem chú em nói gì và liếc nhìn chàng. "Hôm nay nó làm sao vậy? Nó có vẻ đặc thủng tợn", ông thầm nghĩ. Ông không biết Levin đang cảm thấy mình như mọc cánh. Levin biết nàng đang lắng nghe và vui thích được nghe mình nói. Đó là điều duy nhất làm bận tâm chàng. Không phải chỉ riêng gian phòng này, mà trên toàn thế giới, lúc này, chỉ có chàng và nàng thôi. Trước con mắt của chính mình, chàng đã trở nên quan trọng ghê gớm; chàng đang chót vót trên đỉnh, trong khi mãi títt dưới kia, đang lãng xảng những Carenin, những Oblonxki trung thực, ưu tú cùng tất cả thế gian.

Rất ý tứ, không hề nhìn họ, Xtepan Arcaditr xếp Levin và Kitti ngồi cạnh nhau, như thể không còn chỗ nào khác nữa.

- Đây, cậu ngồi vào kia vậy, - ông bảo Levin.

Bữa ăn cũng thanh lịch như bát đĩa (Xtepan Arcaditr rất chú ý đến chi tiết này). Món xúp Mari Luydơ ngon tuyệt và những miếng thịt băm nhỏ xiu bỏ vào miệng là tan, thật không chê vào đâu được. Hai gã hầu phòng và Matvây, thất cà vạt trắng, bụng thức ăn và rượu vang, lệ làng khéo léo, không tiếng động. Về mặt vật chất, như vậy là bữa ăn đã đạt; về những mặt khác cũng thành công không kém. Chuyện trò không hề ỉu đi, lúc thu hút tất cả, khi xé lẻ từng nhóm riêng và đến cuối bữa thì trở nên sôi nổi đến nỗi các ông đã đứng dậy

khỏi bàn ăn rồi mà vẫn chưa thôi tranh luận; cả Alecei Alexandrovitr cũng mất hết vẻ lạnh lùng.

10

Petxov vốn ưa bàn vấn đề gì thì phải bàn đến nơi đến chốn và ông càng không thoả mãn về kết luận của Xergei Ivanovitr vì thấy quan điểm của mình có phần đuối lý.

- Khi nói đến mật độ dân số, tôi không bao giờ hiểu vồn vện có thể mà phải kết hợp với cơ sở chứ không phải trên nguyên tắc, - ông quay về phía Alecei Alexandrovitr nói, sau khi ăn món xúp rau.

- Tôi thấy tất cả những cái đó chỉ là một thôi; - Alecei Alexandrovitr chậm rãi đáp. - Theo ý tôi, một dân tộc chỉ tác động được đến một dân tộc khác, khi có nền văn minh tiên tiến hơn, khi...

- Vấn đề chính là ở chỗ đó, - Petxov ngắt lời, giọng trầm trầm (ông bao giờ cũng nói hấp tấp và lúc đó như dốc hết tâm trí vào lời nói), - thế nào là văn minh tiên tiến hơn? Giữa người Anh, người Pháp, người Đức, người nào ở một trình độ văn minh tiên tiến hơn? Ai sẽ đồng hóa ai? Sông Ranh đã trở thành của nước Pháp, nhưng người Đức không vì thế mà thấp kém đi, - ông ta cất cao giọng. - Ở đây, có quy luật khác.

- Tôi nghĩ cán cân bao giờ cũng nghiêng về phía nền văn hóa chân chính, - Alecei Alexandrovitr cau mày nói.

- Nhưng thế nào là dấu hiệu của nền văn hóa chân chính? - Petxov nói.

- Tôi thấy hình như điều đó mọi người đều biết cả rồi, - Alecei Alexandrovitr nói.

- Liệu mọi người có biết rõ điều đó đến thế không? - Xergei Ivanovitr xen vào với một nụ cười ranh mãnh. - Hiện nay người ta thừa nhận nền văn hóa đó dựa trên giáo dục kinh điển, tuy nhiên, chúng ta vẫn dự nhiều cuộc tranh luận gắt gao về vấn đề này và không thể phủ nhận phe đối lập đã sử dụng những lý lẽ rất vững vàng.

- Ông đứng về phe cổ điển ư, Xergei Ivanovitr? Mời ông xơi rượu Buorgonh nhé! - Xtepan Arcaditr nói.

- Đây, tôi không phát biểu ý kiến cá nhân, - Xergei Ivanovitr cười độ lượng, như đang nói với một đứa trẻ và chìa cốc của mình ra; - tôi chỉ nói mỗi bên đều có lý lẽ sắc bén, - ông nói tiếp với Alecxei Alecxandrovitr. - Tôi vốn là cổ điển do học vấn của tôi, nhưng trong cuộc tranh luận này, tôi không thể có quan điểm dứt khoát. Tôi không hiểu tại sao người ta lại dành ưu tiên cho giáo dục kinh điển hơn là giáo dục kỹ thuật.

- Khoa học tự nhiên cũng giúp cho trí tuệ con người phát triển không kém, - Petxov đáp lại. - Các ông hãy coi thử khoa thiên văn học, thực vật học, động vật học với hệ thống quy luật tổng quát của nó xem.

- Tôi không thể hoàn toàn đồng ý như thế được, - Alecxei Alecxandrovitr trả lời. - Tôi thấy người ta không thể chối cãi rằng ngay việc nghiên cứu những ngôn ngữ cổ xưa cũng có tác dụng lành mạnh đối với sự phát triển trí tuệ. Ngoài ra, ảnh hưởng của các nhà văn cổ điển có giá trị tốt độ về mặt tinh thần, trong khi đó, khôn thay, người ta cứ gán vào việc giáo dục khoa học tự nhiên những học thuyết nguy hại và dối trá, nó là tai họa cho thời đại chúng ta.

Xergei Ivanovitr định đáp lại nhưng Petxov đã ngắt lời bằng cái giọng trầm của mình. Ông hăng hái chứng minh lời quyết đoán như vậy là bất công. Xergei Ivanovitr bình tĩnh chờ lượt mình: rõ ràng ông đã chuẩn bị sẵn câu phản đối.

- Thế nhưng, - Xergei Ivanovitr quay về phía Carenin nói với một nụ cười ranh mãnh, - ngài phải thừa nhận thật khó lòng cân nhắc đầy đủ tất cả cái lợi, cái hại của mỗi cách đào tạo. Vấn đề phân biệt hơn thua hẳn sẽ không thể giải quyết dứt khoát nếu giáo dục kinh điển không có cái lợi là... *ta hãy nói trắng ra*⁽¹⁾; là chống chủ nghĩa hư vô.

- Đúng thế.

- Nếu không có cái lợi đó, chắc ta sẽ suy nghĩ kỹ hơn, ta sẽ cân nhắc hơn thiệt và để cho cả hai khuynh hướng đua nở. Nhưng bây giờ, ta biết những viên thuốc văn hóa kinh điển ấy có chứa đựng đức tính cứu tinh là chống chủ nghĩa hư vô và ta mạnh dạn kê đơn ấy cho những con bệnh của ta... Thế nhỡ nó không hề có khả năng chữa lành bệnh thì sao? - ông kết luận bằng một câu bông lơn quen thuộc của mình.

Câu nói làm mọi người cười rộ, nhất là Turôpxun đang ngóng đợi mãi một câu khôi hài làm cho cuộc tranh luận vui nhộn lên.

Xtepan Arcaditr quả không lầm khi mời Petxov. Có ông ta, câu chuyện không lúc nào ỉu đi. Xergei Ivanovitr vừa kết thúc cuộc bàn cãi bằng câu đùa thì Petxov đã lao ngay sang đầu đề khác.

- Thậm chí, cũng không thể cả quyết rằng chính phủ tự đề ra mục đích đó, - ông nói. - Rõ ràng chính phủ đã làm theo những nhận định khái quát và không đếm xỉa đến những ảnh hưởng do những biện pháp đã thi hành có thể gây nên. Chẳng hạn, vấn đề giáo dục phụ nữ đáng lẽ phải coi như chuyện phá hoại, vậy mà chính phủ lại đi mở lớp và trường Đại học cho phụ nữ.

Lập tức câu chuyện lại xoay quanh vấn đề mới này.

Alecxei Alecxandrovitr phát biểu ý kiến là người ta thường lẫn lộn vấn đề giáo dục phụ nữ với vấn đề giải phóng phụ nữ và chỉ có nhận định theo ý nghĩa đó, mới có thể coi nói là nguy hại.

⁽¹⁾ Disons le mot (tiếng Pháp trong nguyên bản)

- Trái lại, tôi cho rằng hai vấn đề đó gắn liền với nhau, - Petxov nói, đó là cái vòng luẩn quẩn. Người phụ nữ bị mất hết quyền lợi vì không có học thức đầy đủ và sự thiếu học đó xuất phát từ chỗ không có quyền lợi. Không nên quên rằng sự nô dịch đàn bà thật là toàn diện và lâu đời đến nỗi, nhiều lúc, ta thường ưng nhắm mắt làm ngơ trước cái vực thẳm ngăn cách họ với chúng ta, - ông nói.

- Ông nói đến quyền lợi, - Xergei Ivanovitr đợi Petxov im lặng rồi mới nói: - có phải đó là quyền đảm nhiệm chức trách bồi thẩm, ủy viên hội đồng thành phố, chánh án, nhân viên văn phòng, nghị sĩ chăng?

- Tất nhiên.

- Nhưng nếu cá biệt, có những phụ nữ giữ những trọng trách đó, tôi thấy ông dùng lầm cái tiếng "quyền lợi" rồi đó. Đúng ra thì phải nói là: nghĩa vụ. Tất cả các ngài hân sẽ đồng ý là khi đảm nhiệm chức trách nào đó, dù là chức trách bồi thẩm, ủy viên hội đồng hay nhân viên bưu điện, người ta đều có ý thức là mình đang nói người phụ nữ đi tìm nghĩa vụ: cái đó hoàn toàn hợp pháp. Ta chỉ có thể có một thái độ: tỏ thiện cảm với lòng mong muốn cộng tác với công việc của nam giới ấy.

- Hoàn toàn đúng, - Alecxei Alexandrovitr tán thành. - Tôi nghĩ vấn đề rút lại là tìm hiểu xem họ có khả năng làm tròn những nghĩa vụ đó không.

- Nhất định là họ có thừa khả năng, - Xergei Ivanovitr nói xen vào, - khi việc giáo dục được mở rộng trong phụ nữ. Ta thấy đó...

- Còn câu tục ngữ thì sao? - lão quận công từ nãy vẫn lắng nghe, đôi mắt nhỏ long lanh giễu cợt, lúc này mới nói. - Tôi có thể đọc câu đó trước mặt các con gái tôi: "*Đàn bà có mớ tóc dài...*"⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Câu tục ngữ Nga đó là: "Đàn bà có mớ tóc dài nhưng đầu óc ngắn".

- Người ta cũng nghĩ về người da đen như vậy trước khi giải phóng họ, - Petxov nói, vẻ không bằng lòng.

- Có điều tôi thấy kỳ lạ là phụ nữ cứ đi chuốc lấy trách nhiệm mới, - Xergei Ivanovitr nói, - trong khi, khốn thay, ta thấy đàn ông lại thường hay trốn tránh.

- Những nghĩa vụ đó gắn liền với quyền lợi: uy quyền, tiền tài, danh vọng: chính đó mới là cái người phụ nữ tìm kiếm, - Petxov nói.

- Khác nào tôi đòi được quyền làm vú nuôi và bất bình khi thấy những phụ nữ khác được thuê làm việc đó còn mình thì bị loại, - lão quận công nói.

Turôpxun phá lên cười giòn tan và Xergei Ivanovitr thì tiếc mình không phải là tác giả câu nói đùa ấy. Cả Alexei Alecxandrovitr cũng phải mỉm cười.

- Đúng, nhưng một người đàn ông không thể cho trẻ bú được. - Petxov nói, còn đàn bà...

- Có chứ, người ta kể rằng trên một chuyến tàu thủy, có một gã người Anh nuôi con thơ đấy, - lão quận công nói, tự cho phép mình ăn nói phóng túng đôi chút trước mặt các con gái.

- Có bao nhiêu đàn ông người Anh làm vú nuôi thì có bấy nhiêu đàn bà làm quan, - lần này là Xergei Ivanovitr nói.

- Nhưng một cô gái không có gia đình thì có thể làm gì được? - Xtêpan Arcaditr xen vào, nghĩ tới nàng Tsibixôva mà ông không chút nào không nhớ tới trong khi ủng hộ ý kiến của Petxov.

- Nếu anh quan sát cẩn thận cuộc đời một cô gái thuộc loại ấy, anh sẽ thấy cô ta đã từng bỏ một gia đình, gia đình cô ta hoặc gia đình chị gái, ở đó đáng lẽ cô ta có thể giữ vai trò đàn bà của mình được, - Daria Alecxandrovna bất thần nói xen vào một cách bực tức. Hẳn bà đã đoán Xtêpan đang nghĩ đến loại thiếu nữ nào.

- Nhưng chúng tôi bảo vệ một nguyên lý, một lý tưởng kia mà! - Petxov nói tiếp, giọng sang sảng. - Người phụ nữ muốn có quyền được độc lập và có học. Họ bị ràng buộc, xót xa ê chề vì biết mình bất lực.

- Tôi thì tôi lấy làm xót xa ê chề vì không được nhận làm vú nuôi ở dục anh đường, - lão quận công nhắc lại, làm Turôpxun thích quá, đánh rơi cả đầu mẩu to măng tây xuống đĩa nước mắm.

11

Tất cả đều tham gia vào câu chuyện chung, trừ Kitti và Levin. Mới đầu, khi mọi người bàn về ảnh hưởng của một dân tộc này đối với dân tộc khác, Levin bất giác nghĩ đến điều chàng có thể phát biểu về vấn đề này; nhưng những ý nghĩ đó, trước kia chàng coi rất quan trọng, bây giờ lướt qua tâm trí chàng như trong giấc mộng và chẳng còn gì thú vị cả. Thậm chí, chàng còn lấy làm lạ là tại sao họ lại mất công bàn những chuyện vặt vãnh đến thế. Cũng như những điều họ nói về phụ nữ, về quyền lợi học tập của họ lẽ ra phải lý thú đối với Kitti mới đúng. Biết bao lần nàng đã nghĩ đến điều đó khi nhớ tới cô bạn Varenca, tới cảnh nô lệ nặng nề cô ta đang sống, biết bao lần nàng tự hỏi là đời nàng sẽ ra sao nếu không lấy chồng và biết bao lần nàng đã tranh luận với bà chị về chuyện đó! Nhưng giờ đây, điều đó chẳng hề làm nàng quan tâm nữa. Levin và nàng nói một chuyện khác hẳn; và chẳng, đó cũng chẳng phải là trò chuyện nữa mà là một cảm thông thâm kín cứ mỗi phút lại khiến họ thêm gần nhau và gợi lên một cảm giác vui sướng pha lẫn sợ hãi trước cái mới lạ họ đang dần bước vào.

Kitti thoát tiên hỏi Levin đầu đuôi thế nào mà năm ngoái lại nhìn thấy mình và chàng bèn kể lại lần gặp trên đường cái khi chàng ở ngoài đồng về.

- Lúc ấy mới tỉnh mơ. Chắc cô vừa thức giấc. Bà cụ ngủ trong góc xe. Buổi sáng hôm đó thật đẹp trời. Tôi đang đi và cứ tự hỏi tại sao

chiếc xe lại có bốn ngựa kéo. Một cỗ ngựa tuyệt đẹp đeo lục lạc. Giữa lúc ấy, cô hiện ra trước mắt tôi: cô ngồi như thế này, ở khung cửa xe, hai tay cầm dải băng mũ. Chắc cô đang nghĩ điều gì mông lung lắm, - chàng mỉm cười nói. - Tôi thật muốn biết lúc ấy cô đang nghĩ gì! Điều ấy có quan trọng không?

"Liệu lúc ấy đầu tóc mình có đến nỗi bù rối không nhỉ?", nàng trầm nghĩ, nhưng nhìn nụ cười ngây ngất trên môi Levin khi gợi lại kỷ niệm ấy, nàng cảm thấy, trái lại, lúc bấy giờ, nàng đã gây ấn tượng rất tốt đẹp đối với chàng. Nàng đỏ mặt và vui vẻ cười.

- Quả thật em không còn nhớ chuyện ấy nữa.

- Anh chàng Turôpxưn có cái cười thật hồn hậu! - Levin vừa nói vừa thân ái nhìn đôi mắt ươn ướt và thân hình vị khách trẻ đang cười rung lên.

- Anh quen anh ấy lâu chưa? - Kitty hỏi.

- Ai mà không biết anh ta.

- Thế mà em lại thấy anh coi anh ta là người xấu.

- Không xấu nhưng vô vị.

- Anh lầm rồi! Và xin anh hãy mau mau thay đổi ý kiến đi, - Kitty nói.

- Cả em nữa, trước đây em cũng có ý nghĩ rất xấu về anh ta, nhưng anh ta thật là một thanh niên ưu tú, đáng yêu. Thật là một tấm lòng vàng.

- Làm sao cô biết được?

- Chúng em chơi với nhau rất thân. Em rất hiểu anh ta. Mùa đông năm ngoái, ít lâu sau khi... sau hôm anh đến chơi, - nàng nói, vẻ phạm lỗi đồng thời với một nụ cười tin cậy, - các cháu con chị Doli bị sốt phát ban và một hôm, anh ta đến thăm. Anh tưởng tượng xem, - nàng thì thầm nói tiếp, - anh ta thương chị ấy quá và đã ở lại giúp chị chăm sóc

các cháu. Anh ấy đã ở nhà này ba tuần lễ và trông nom lũ trẻ như là vú bô của chúng.

- Em đang kể cho anh Conxtantin Dimitrievitr nghe chuyện Turôpxưn săn sóc các cháu hồi chúng bị sốt phát ban, - nàng cúi về phía bà chị nói.

- Phải, anh ấy tốt lắm! - Doli nói, mắt liếc nhìn Turôpxưn (anh chàng cũng cảm thấy người ta đang nói về mình) và thân ái cười với anh ta. Levin nhìn Turôpxưn thêm lần nữa và lấy làm lạ sao đến tận giờ mình vẫn đánh giá thấp cái nét đáng yêu của con người ấy.

- Xin lỗi, tôi sẽ không bao giờ nghĩ xấu về ai nữa! - chàng vui vẻ nói. Chàng đã thành thật nói lên điều mình cảm thấy.

12

Cuộc tranh luận về quyền lợi phụ nữ có một vấn đề hóc búa khó mà bàn trước mặt các bà: sự bất bình đẳng về quyền lợi giữa vợ chồng. Trong bữa ăn, một đôi lần Petxov đã mon men tới, nhưng Xergei Ivanovitr và Xtepan Arcaditr khôn khéo lái câu chuyện sang hướng khác.

Khi mọi người đứng dậy khỏi bàn ăn và các bà quay về phòng khách, Petxov không đi theo mà quay sang trình bày với Alecxei Alecxandrovitr về nguyên nhân sự bất bình đẳng về quyền lợi giữa vợ chồng. Theo ông, vấn đề này chủ yếu ở chỗ sự bội bạc của người vợ và sự bội bạc của người chồng thường bị trừng phạt không đều nhau trước pháp luật cũng như trước dư luận công chúng.

Xtepan Arcaditr vội bước lại phía Alecxei Alecxandrovitr mời ông ta hút thuốc.

- Không, tôi không hút thuốc, - Alecei Alexandrovitr bình tĩnh trả lời và như muốn tỏ ra không sợ nói chuyện ấy, ông quay lại Petxov với một nụ cười lạnh lùng.

- Tôi nghĩ cơ sở của cách nhìn nhận đó ở ngay trong bản chất sự vật, - ông nói và định sang phòng khách; nhưng giữa lúc đó, Turôpxưn đột nhiên lại lên tiếng, nhằm đúng Alecei Alexandrovitr mà bắt chuyện.

- Ngài có nghe nói về Priatsnikôp không ạ? - Turôpxưn nói, anh chàng uống sâm banh vào đã thấy rạo rực và từ lâu muốn phá tan sự im lặng đè nặng lòng mình. - Vaxya Priatsnikôp ấy mà, - chàng nói tiếp với vị khách chính, Alecei Alexandrovitr, đôi môi đỏ ươn ướt mỉm cười hiền hậu. - Hôm nay, tôi nghe người ta kể ông ta đã đấu súng với Kvitxki tại Tve và đã giết hắn.

Như thường luôn xảy ra một cách trớ trêu, vết đau trong người bao giờ cũng là chỗ hay bị đụng chạm tới nhất, Xtêpan Arcaditr cảm thấy chẳng may hôm nay câu chuyện lúc nào cũng đe dọa xúc phạm tới Alecei Alexandrovitr. Một lần nữa, ông định kéo em rể đi, nhưng Alecei Alexandrovitr tò mò hỏi:

- Tại sao Priatsnikôp lại bắn nhau?

- Vì vợ ông ta. Ông ta xử sự rất anh hùng: ông khiêu chiến với tình địch và đã giết hắn.

- A! - Alecei Alexandrovitr nói, giọng hồ hững và rướn lông mày lên, đi sang phòng khách.

- Tôi rất mừng là chú đã đến, - Doli mỉm cười sệt sệt nói và đi về phía ông trong phòng khách nhỏ. - Tôi có chuyện muốn nói với chú. Ta ngồi xuống đây.

Vẫn với vẻ hững hờ do đôi lông mày hơi nhếch lên tạo ra, Alecei Alexandrovitr ngồi xuống cạnh Daria Alexandrovna và mỉm cười gượng gạo.

- Rất vui lòng, - ông nói, - vì tôi cũng đang muốn xin lỗi chị để ra về. Mai tôi phải đi rồi.

Daria Alecxandrovna tin chắc Anna vô tội và cảm thấy mình tái mặt, môi run lên vì tức giận người đàn ông vô tình và lạnh lùng này đang rắp tâm hại đời cô bạn của bà một cách thần nhiên nhất trên đời.

- Alexei Alecxandrovitr, - bà nói, nhìn thẳng vào mặt ông ta với một vẻ quả quyết đến tuyệt vọng. - Tôi đã hỏi thăm chú về tin tức anh, thế mà chú chưa trả lời. Cô ấy có khỏe không?

- Tôi chắc cô ấy khỏe, - Alexei Alecxandrovitr không nhìn bà ta, trả lời.

- Alexei Alecxandrovitr, xin lỗi chú, tôi không có quyền... nhưng tôi yêu và trọng Anna như em gái; tôi van chú, tôi xin chú nói cho tôi hay có chuyện gì đã xảy ra giữa cô chú? Chú kết tội cô ấy về việc gì?

Alexei Alecxandrovitr cau mày và cúi đầu, mắt gần như nhắm lại.

- Tôi chắc anh ấy đã nói với chị những lý do khiến tôi thấy cần thay đổi quan hệ giữa tôi với Anna Arcadieva, - ông nói, mắt ngoảnh đi không nhìn mặt bà mà bực bội dán vào Serbatxki đang đi qua phòng khách.

- Tôi không tin thế, tôi không tin thế, tôi không tin thế được! - Doli vừa nói vừa chấp đôi bàn tay gầy guộc với một cử chỉ kiên quyết. Bà nhanh nhẹn đứng dậy và kéo ống tay áo Alexei Alecxandrovitr. Chúng ta ngồi đây không được tĩnh dẫu. Mời chú lại đằng này.

Nỗi xúc động của Doli tác động đến Alexei Alecxandrovitr. Ông đứng dậy và ngoan ngoãn theo bà sang phòng học của lũ trẻ. Họ ngồi trước một cái bàn phủ vải sơn có những vết dao díp rạch.

- Tôi không tin thế, tôi không tin là thế đâu! - Doli nhắc lại, cố tóm bắt cái nhìn đang lẩn tránh mắt bà.

- Người ta không thể nghi ngờ thực tế, chị Daria Alexandrovna ạ, - ông nói, nhấn mạnh vào chữ "thực tế".

- Nhưng cô ấy đã làm gì? - Daria Alexandrovna hỏi tiếp. - Thực ra, cô ấy đã làm gì nào?

- Cô ấy từ bỏ bốn phận và lừa dối chồng. Cô ấy đã làm thế đó, - ông nói.

- Không, không, không thể có chuyện ấy được! Không, lạy Chúa, chú lắm rồi, - Doli vừa nói vừa bóp hai thái dương và nhắm mắt lại.

Alecxei Alexandrovitr nhếch mép cười lạnh lùng để chứng tỏ với bà và với chính bản thân là lập trường mình rất vững; nhưng sự phản kháng cuồng nhiệt kia, nếu không làm ông lay chuyển, thì cũng khơi lại vết thương lòng. Ông nói tiếp, hăm hờ hơn.

- Thật khó mà lắm khi chính miệng vợ đã nói trắng ra cho anh chồng bất hạnh biết. Khi cô ta nói với chồng rằng tám năm ăn ở với nhau cùng đứa con trai chỉ là một sai lầm và cô ta muốn làm lại cuộc đời, - ông nói, giọng rít lên giận dữ.

- Anna và tội lỗi... tôi thấy hai ý niệm đó không thể đi đôi với nhau được, tôi không thể tin thế được.

- Daria Alexandrovna! - ông nói, lần này nhìn thẳng vào bộ mặt đôn hậu, xúc động của Doli và thấy hết líu lười, - tôi sẵn sàng đổi một giá rất đắt để có thể còn được nghi ngờ. Chừng nào còn hồ nghi, tôi cũng đau khổ, nhưng dù sao vẫn đỡ hơn bây giờ. Chừng nào còn hồ nghi, tôi vẫn vớt vát chút hy vọng: giờ đây, tôi chẳng còn hy vọng gì nữa và tôi nghi ngờ tất cả. Đến nỗi tôi đâm ghét cả con tôi và đôi khi cứ tự hỏi nó có thật là con mình không. Tôi đau khổ lắm.

Ông chẳng cần phải nói điều đó. Daria Alecxei Alexandrovitr đã hiểu ngay từ lúc ông nhìn thẳng vào mặt bà. Bà thương hại ông và niềm tin là cô bạn mình vô tội đã lung lay.

- Chao, thật kinh khủng, kinh khủng! Có thật là chú đã quyết định ly dị không?

- Tôi đã dùng đến biện pháp cuối cùng đó. Tôi còn biết làm thế nào khác nữa.

- Không biết làm thế nào nữa... - bà nhắc lại, nước mắt vòng quanh. Có chứ, có thể làm khác được! - bà nói.

- Đối với loại bất hạnh này, điều kinh khủng nhất là nó không giống mọi nỗi không may khác, chỉ cần chịu một sự mất mát, một cái chết, hoặc cần rằng nhịn nhục là đủ, mà phải hành động, - ông nói như đọc được ý nghĩ của bà. - Phải thoát khỏi tình thế sỉ nhục mình bị xô vào: không thể sống tay ba được.

- Tôi hiểu, tôi rất hiểu, - Doli nói và cúi đầu. Bà nín lặng, nghĩ đến thân phận mình, đến nỗi cay cực về chuyện vợ chồng mình và đột nhiên bà ngừng đầu lên với một thái độ kiên quyết và chấp tay lại trong dáng điệu van xin. - Nhưng hãy khoan! Chú là con chiên của Chúa. Chú hãy nghĩ đến cô ấy! Cô ấy sẽ ra sao nếu bị chú bỏ!

- Tôi đã nghĩ đến điều đó, chị Daria Alexandrovna ạ, nghĩ nhiều rồi, - Alecei Alexandrovitr nói. Mặt ông hằn những vết đỏ và cặp mắt rầu rĩ đăm đăm nhìn bà. Lúc này Daria Alexandrovna hết lòng thương hại ông. Chính tôi đã làm như vậy khi cô ta tự ý báo cho tôi biết nỗi nhục nhã của tôi; tôi đã để mọi sự vẫn y nguyên như trước. Tôi tạo điều kiện cho cô ta có thể chuộc lỗi, tôi tìm cách cứu vớt cô ta. Rút cục thế nào? Ngay đến cả điều kiện đơn giản tôi đề ra là giữ thể diện, cô ta cũng không muốn tuân theo, - ông ta sôi nổi nói. - Người ta có thể cứu một người không muốn chết, nhưng nếu bản chất y đã hoàn toàn thối nát đến nỗi chính cái chết hóa ra thành một cứu chuộc đối với y, thì biết làm thế nào?

- Làm tất cả, nhưng đừng có ly dị! - Daria Alexandrovna đáp.

- Chị hiểu tất cả là thế nào?

- Chao, thật ghê sợ! Cô ấy sẽ không phải là vợ của ai nữa, đời cô ấy thế là bỏ đi!

- Nhưng tôi biết làm thế nào? - Alecxei Alecxandrovittr nói, rướn lông mày lên và nhún vai. Nhớ tới lỗi lầm mới đây của vợ, ông tức đến nỗi lại trở nên lạnh lùng như lúc bắt đầu câu chuyện. - Tôi rất cảm ơn mối thiện cảm của chị, nhưng đã đến giờ tôi phải về rồi, - ông nói và đứng dậy.

- Không, chú hãy ngồi lại! Chú không nên đẩy cô ấy vào chỗ chết. Chú ạ, tôi xin kể cho chú biết chuyện tôi. Tôi cũng vậy, tôi đã có chồng và chồng tôi đã lừa dối tôi. Trong lúc giận dữ, trong cơn ghen, tôi đã định bỏ tất cả và chính tôi cũng muốn thế... Nhưng tôi trấn tĩnh lại... Và ai đã cứu thoát tôi? Anna. Bây giờ, tôi vẫn sống. Các con tôi lớn lên, chồng tôi trở về với gia đình, hiểu rõ lỗi lầm, cải hối, tôi vẫn sống... Tôi đã tha thứ, cả chú nữa cũng nên tha thứ!

Alecxei Alecxandrovittr lắng nghe, nhưng lời nói không tác động gì đến ông nữa rồi. Trong tâm hồn ông, lại dấy lên tất cả sự phẫn nộ cảm thấy hôm ông quyết định ly dị vợ. Ông lắc lư và nói tiếp, giọng the thé:

- Tôi không thể và không muốn tha thứ, tôi cho thế là bất công. Tôi đã làm tất cả vì người đàn bà ấy và cô ta đã chà đạp tất cả xuống bùn; đó là bản chất cô ta. Tôi không phải là người độc ác: tôi chưa từng ghét ai bao giờ, nhưng bây giờ tôi căm ghét cô ta với tất cả sức lực tâm hồn. Tôi không tha thứ được, vì tôi ghét cô ta thậm tệ do tất cả những tai họa cô ta gây ra cho tôi! - ông kết luận, giọng nghẹn ngào tức tối.

- Hãy yêu thương những kẻ thù ghét ta... - Daria Alecxandrovnna rụt rè nói khẽ.

Alecxei Alecxandrovittr mỉm cười khinh bỉ. Câu đó ông biết đã từ lâu, nhưng không thể áp dụng vào trường hợp của ông được.

- Hãy yêu thương những kẻ thù ghét ta, phải, nhưng yêu những kẻ mà ta thù ghét thì quả không thể được. Xin chị tha lỗi cho tôi đã

làm chị bận tâm. Mỗi người mang nỗi khổ của mình là đủ rồi! - Và, rất tự chủ, Alecxei Alecxandrovitr bình tĩnh cáo từ, ra về.

13

Khi mọi người đứng dậy khỏi bàn ăn, Levin định đi theo Kitti sang phòng khách; nhưng chàng sợ tỏ vẻ xoắn xuýt quá lộ liễu như vậy sẽ làm nàng phật ý. Chàng ở lại góp chuyện với cánh đàn ông, nhưng tuy không nhìn Kitti, chàng vẫn cảm thấy từng cử động, từng khoé nhìn của nàng và vẫn biết nàng ngồi ở chỗ nào trong phòng khách.

Lập tức chàng thực hiện ngay lời hứa với nàng để như không: luôn luôn nghĩ tốt về mọi người và yêu mến mọi người. Câu chuyện xoay sang vấn đề công xã nông thôn, trong đó Petxov nhìn thấy một nguyên lý kỳ quặc mà ông đặt tên là "nguyên lý hợp xướng". Levin không đồng ý với cả Petxov lẫn anh trai mình, ông này, theo thói quen, vừa thừa nhận đồng thời vừa nghi ngờ tầm quan trọng của công xã Nga. Nhưng chàng tranh luận với họ, chỉ để tìm cách dàn hòa đôi bên và làm dịu những lời đối đáp. Chàng không hề quan tâm đến những điều chính mình nói ra và càng không quan tâm đến những điều người khác nói. Chàng chỉ mong muốn có một điều: là mọi người đều sung sướng và thoải mái. Bây giờ, chàng biết cái gì là quan trọng nhất, trên mọi cái khác. Mục tiêu duy nhất đó, thoát đầu, nán lại cuối phòng khách rồi bắt đầu vận động và dừng lại ở gần cửa ra vào. Không cần quay lại, chàng vẫn cảm thấy cặp mắt tươi cười đăm đăm nhìn mình và chàng không thể không ngoảnh lại. Nàng đứng với Serbatxki trên ngưỡng cửa và đang nhìn chàng.

- Tôi chắc cô sắp ngồi vào dương cầm, - chàng bước lại gần và nói. Điều tôi thường cảm thấy thiếu thốn ở nông thôn là cái đó: âm nhạc.

- Không, chúng tôi chỉ tìm anh thôi; cảm ơn anh đã quay lại chỗ chúng tôi, - nàng nói và thưởng cho chàng một nụ cười. - Tranh luận làm gì! Các anh chẳng bao giờ thuyết phục được nhau đâu.

- Phải, đúng thế, - Levin nói; - thường thường người ta sôi nổi bảo vệ ý kiến mình chỉ vì không hiểu đối phương thực ra định chứng minh điều gì.

Levin nhận thấy trong các cuộc tranh luận giữa những người rất thông minh, sau những cố gắng lớn cùng hàng loạt lập luận lô gích và tế nhị, cuối cùng đôi bên thường đi đến chỗ công nhận rằng ngay từ lúc mới bàn cãi, họ đã biết rõ điều người kia ra sức chứng minh hồi lâu, nhưng họ vốn thích sự bất đồng và không muốn gọi tên điều mình thích ra, để khỏi thấy ý kiến mình bị bác. Chàng thấy đôi khi, giữa cuộc tranh luận, người ta hiểu ra điều đối phương thích, tức thì người ta cũng mê luôn điều đó và mọi lập luận từ đó trở thành vô ích, tự nó tiêu tán đi; đôi khi, lại trái ngược hẳn: cuối cùng, người ta diễn đạt được điều muốn phát biểu trên cơ sở những lập luận mới và nếu phát biểu hay và thẳng thắn, thì chính đối phương đột nhiên ngả theo ý kiến mình và chấm dứt tranh luận. Đó chính là điều chàng muốn nói.

Nàng cau mày, cố hiểu cho ra. Nhưng khi chàng định cắt nghĩa thì nàng đã hiểu rồi:

- Em hiểu rồi: phải biết tại sao họ tranh luận, điều họ ưa thích, bấy giờ ta mới có thể...

Nàng đã đoán ra, diễn đạt được điều chàng đang tìm cách phát biểu. Levin mỉm cười sung sướng: chàng rất ngạc nhiên thấy nàng dễ dàng chuyển cuộc tranh luận rắc rối và rườm rà giữa chàng với Petxov và ông anh, thành một cuộc trao đổi ngắn gọn, khúc chiết gần như không lời, giải thích rành rọt, những ý nghĩ phức tạp nhất.

Serbatxki rời khỏi chỗ họ và Kitty lại gần bàn đánh bài, ngồi xuống, cầm mẫu phấn và bắt đầu vẽ những vòng tròn lên nền dạ xanh mới tinh.

Họ lại nói tiếp câu chuyện khai mào từ lúc ăn: về vấn đề tự do và công việc phụ nữ. Levin đồng ý với Daria Alecxandrovna: một thiếu nữ không lấy chồng có thể tìm việc làm trong một gia đình. Để chứng minh không bao giờ khỏi cần phụ nữ giúp việc; trong mỗi gia đình, giàu hoặc nghèo, đều có hoặc đều phải có vú bô, dù đó là họ hàng hay người làm thuê.

- Không, - Kitti đỏ mặt nói, nhưng đôi mắt chân thật mạnh dạn nhìn thẳng vào chàng. - Có khi một thiếu nữ bị lâm vào cảnh éo le khiến cô ta không thể vào làm trong một gia đình mà không thấy nhục, nhưng bản thân cô ta...

Chỉ thoáng nghe, Levin đã hiểu ý nàng.

- À! Phải, - chàng nói, - phải, phải, cô nói đúng, cô nói đúng!

Tất cả những điều Petxov tìm cách chứng minh trong bữa ăn về quyền tự do của phụ nữ, chàng chợt hiểu ra khi nhìn thấy trong tâm hồn Kitti nỗi sợ của lòng trinh bạch bị làm nhục. Chàng cảm động, bản thân cũng thấy rõ nỗi sợ và nỗi nhục đó, và lập tức từ bỏ lập luận của mình.

Hai người im lặng. Nàng vẫn vẽ tiếp lên bàn bằng mẩu phấn. Mắt nàng long lanh hiền dịu. Thả mình theo tâm trạng, chàng thấy tràn đầy hạnh phúc.

- Ô! Em vẽ nguệch ngoạc đầy cả bàn rồi! - nàng nói và đặt mẩu phấn xuống, nhồm người định đứng dậy.

"Nàng đi thì mình ngồi lại một mình sao được?" - chàng sợ hãi nghĩ thầm và cầm lấy mẩu phấn.

- Khoan đã, - chàng ngồi xuống, bảo nàng. Có một chuyện tôi muốn hỏi cô từ lâu.

Chàng nhìn thẳng vào mắt nàng: nàng có vẻ vừa âu yếm vừa sợ sệt.

- Xin anh cứ hỏi đi.

- Này nhé, chàng nói và vạch những chữ đầu: K, e, t, l, t: k, t, đ, t, n, l: c, b, g, h, b, g, t? Đó là những chữ viết tắt cả câu" Khi cô trả lời tôi: không thể được, thế nghĩa là: chẳng bao giờ hay bấy giờ thôi?". - Có lẽ nàng khó mà hiểu được cái câu rắc rối đó; nhưng chàng nhìn như thể cả cuộc đời chàng lệ thuộc vào sự minh mẫn của nàng vậy.

Nàng dăm dăm nhìn chàng một cách nghiêm trang rồi tì trán vào bàn tay và bắt đầu đoán. Thỉnh thoảng, nàng lại ngược nhìn chàng như muốn hỏi: "Có đúng như em đang nghĩ không?"

- Em hiểu rồi, - nàng đỏ mặt nói.

- Đây là những tiếng gì? - chàng chỉ mấy chữ cái c, b, g, thay cho những tiếng: chẳng bao giờ.

- Chẳng bao giờ, - nàng nói. - Không đúng thế đâu, anh ạ.

Chàng vội xoá những chữ mình viết, chìa mẫu phấn cho nàng và đứng dậy. Nàng viết: b, g, e, k, t, l, k, đ.

Nỗi phiền muộn của Doli sau cuộc nói chuyện với Alecei Alexandrovitr bỗng hoàn toàn nguôi dịu khi bà thoáng thấy hai người: Kitti tay cầm mẫu phấn, mắt ngược nhìn Levin với một nụ cười rụt rè sung sướng, và vóc dáng đẹp đẽ của Levin đang cúi xuống nàng, đôi mắt long lanh hết nhìn cái bàn lại nhìn Kitti. Thốt nhiên, mặt chàng rạng rỡ: chàng đã hiểu. Những chữ đó nghĩa là: "Bấy giờ, em không trả lời khác được".

Chàng nhìn nàng, vẻ rụt rè dò hỏi.

- Bấy giờ thôi ư?

- Vâng, - nụ cười của nàng trả lời như vậy.

- Thế b..., thế bây giờ thì sao? - chàng hỏi?

- Đây, anh đọc đi. Em sẽ nói với anh điều em mong muốn. - Nàng viết: m, a, q, c, c, v, t, t, c, e. Nghĩa là: "Mong anh quên chuyện cũ và tha thứ cho em".

Chàng riết mẩu phấn trong những ngón tay run rẩy rồi bẻ làm đôi và viết những chữ đầu của câu: "Tôi chẳng có gì mà quên, mà tha thứ, bao giờ cũng vẫn yêu cô".

Nàng nhìn chàng; nàng vẫn không ngừng mỉm cười.

- Em hiểu, - nàng thâm thì.

Chàng ngồi xuống và viết một câu dài. Nàng hiểu hết và không cần hỏi có đúng thế không, cầm lấy phấn và trả lời tức khắc.

Chàng ngồi mãi không đoán ra câu của nàng và nhiều lần đưa mắt hỏi. Chàng tưởng đến phát điên vì hạnh phúc. Chàng không chấp được đúng những tiếng nàng đã dùng, nhưng trong đôi mắt xinh đẹp rạng rỡ, chàng đọc thấy tất cả những điều cần biết. Chàng viết ba chữ cái, nhưng chưa xong nàng đã đón trước ý chàng, bổ sung nốt và viết câu trả lời: vâng.

- Các con chơi trò *thư ký*⁽¹⁾ đấy à? - lão quận công đến bên hỏi. - Này, nếu con muốn xem hát đúng giờ thì phải đi ngay thôi.

Levin đứng dậy và tiễn Kitti ra tận cửa.

Họ đã nói với nhau tất cả: nàng yêu chàng, nàng sẽ báo cho cha mẹ và sáng mai, chàng sẽ đến nhà nàng.

⁽¹⁾ Secrétaire (tiếng Pháp trong nguyên bản).

14

Còn lại một mình sau khi Kitty đi, Levin thấy hết sức bồi hồi vì vắng bóng nàng và nôn nóng mong cho chóng tới ngày mai để gặp lại và mãi mãi gắn bó đời mình với nàng, đến nỗi chàng thấy sợ khoảng thời gian mười bốn giờ còn phải sống xa nàng như sợ cái chết vậy. Chàng thấy cần phải nói chuyện với ai đó để khỏi cô độc và cho khuây niềm mong đợi. Đối với chàng, Xtepan Arcaditr là người tiếp chuyện thú vị nhất, nhưng ông ta nói còn phải đi dự liên hoan (thực ra ông đi xem vũ kịch). Levin chỉ vừa đủ thì giờ nói với ông rằng chàng đang sung sướng, chàng yêu quý ông và sẽ chẳng bao giờ quên những điều ông đã giúp chàng. Cái nhìn và nụ cười của Xtepan Arcaditr chứng tỏ với Levin rằng ông hiểu đúng tình cảm đó.

- Vậy thì chuyện chết không thành vấn đề nữa chứ? - Xtepan Arcaditr nói và nồng nhiệt xiết chặt tay Levin.

- Kh... hông! - Levin nói.

Khi chàng cáo từ ra về, Daria Alecxandrovna cũng nói những lời như kiểu chúc mừng và bảo chàng:

- Tôi rất hài lòng thấy anh đã gặp lại Kitty. Không nên quên bạn cũ.

Những lời đó khiến Levin phật ý. Doli không thể hiểu tất cả chuyện này thực cao cả, khó lĩnh hội đến chừng nào và đáng lý bà ta không nên nói bóng gió gì mới phải, Levin chào từ biệt, nhưng để khỏi thui thui một mình, chàng vớ lấy anh trai.

- Anh đi đâu?

- Đi họp.

- Cho tôi theo được không?

- Được chứ, chú đến nhé, - Xergei Ivanovitr mỉm cười nói. - Hôm nay, chú có chuyện gì đấy?

- Chuyện gì à? Hạnh phúc! - Levin nói, hạ tấm kính cửa ở chiếc xe ngựa họ mới bước lên. Mỏ thế này anh có thấy làm sao không? Ngọt ngọt quá! Phải, hạnh phúc! Tại sao anh không bao giờ lấy vợ?

Xergei Ivanovitr mỉm cười.

- Tôi rất sung sướng vì chuyện đó, đáng yêu thay cô thiếu... - ông mào đầu.

- Anh im đi, im đi! - Levin kêu lên, nắm cổ áo lông của ông anh và bắt chéo lại. "Đáng yêu thay cô thiếu nữ đó!", câu nói tầm thường và nôm na thật không xứng với tình cảm chàng chút nào!

Xergei Ivanovitr cười khanh khách vui vẻ, một điều hiếm có ở ông.

- Dù sao, tôi cũng có thể nói với chú tôi rất mừng vì chuyện đó chứ.

- Mai, đến mai cơ, đừng nói trước! Bây giờ, anh đừng nói gì hết, đừng nói gì hết, anh im đi! - Levin nói và càng quấn chặt chiếc áo lông vào người anh, - chàng nói thêm: - vậy tôi đến dự họp được chứ?

- Được mà, tất nhiên.

- Hôm nay, bàn vấn đề gì vậy? - Levin hỏi và vẫn không ngừng mỉm cười.

Họ tới nơi họp. Levin nghe thấy người thư ký âm ừ đọc bản chương trình nghị sự mà hình như ông ta chẳng hiểu mô tê gì cả; nhưng nhìn mặt ông ta chàng thấy đó là một người trung thực xuất sắc. Có thể đoán được điều đó qua cái vẻ luống cuống khi ông ta đọc chương trình nghị sự. Sau đó, bắt đầu đến diễn văn. Người ta tranh luận về việc khấu trừ những khoản tiền nào đấy và về việc đặt một số ống dẫn nào đó; Xergei Ivanovitr áp đảo hai ủy viên và thuyết một tràng dài, vẻ đắc thắng; một nhân vật khác, sau khi viết cái gì đó trên một mảnh giấy, nén được sự nhút nhát ban đầu để trả lời ông ta một cách mềm

mỏng và sâu cay. Tiếp đó, Xvyajxki (cả ông ta cũng có mặt ở đó) nói những lời trang nhã. Levin lắng nghe họ và thấy rõ cả những khoản khấu trừ kia, lẫn những ống dẫn nọ, đều chẳng có gì quan trọng, họ chẳng giận dữ chút nào, mà tất cả đều ưu tú và trung thực, người nọ đối xử với người kia đều tốt cả. Họ chẳng làm phiền ai và tất cả đều thoải mái. Điều đáng chú ý nhất đối với Levin là lúc này, chàng thấy như nhìn thấu ruột gan tất cả từng ấy người: qua những biểu hiện rất nhỏ từ trước tới nay vẫn lọt khỏi mắt, chàng khám phá tâm hồn từng người và thấy tất cả bọn họ đều tốt. Nói riêng, họ đều yêu mến chàng, chính chàng, Levin ấy. Điều đó lộ rõ ở cách họ nói với chàng và ở những cái nhìn thân ái mà cả những người không quen cũng hướng về phía chàng.

- Thế nào, chú có bằng lòng không? - Xergei Ivanovitr hỏi.

- Rất bằng lòng. Tôi không bao giờ nghĩ cuộc họp lại thú vị, mê li đến thế!

Xvyajki lại gần và mời chàng lại chơi uống trà. Levin hoài công tìm những điều trước kia chàng không ưng ở Xvyajxki, những điều trước kia chàng bối mốt ở ông ta. Đó là một người thông minh và tốt tuyệt vời.

- Rất vui lòng, - chàng nói và hỏi thăm tin tức vợ và em vợ ông ta. Và, do một liên tưởng kỳ lạ, vì trong óc chàng, cô em vợ Xvyajxki gắn liền với ý niệm hôn nhân, chàng liền nghĩ hai chị em cô ấy là những người thú vị nhất để tâm sự về niềm hạnh phúc của mình và chàng rất mừng được đến nhà họ.

Xvyajxki hỏi han chàng về công việc làm ăn; ông ta vẫn cứ đinh ninh người ta không thể tìm thấy bất cứ cái gì mà ở châu Âu chưa khám phá ra, nhưng lần này, Levin tuyệt nhiên không vì thế mà méch lòng. Trái lại, chàng còn thấy Xvyajxki nói có lý, thấy tất cả vấn đề đó thật vô bổ và chàng rất coi trọng sự tế nhị của Xvyajxki đã tránh không chứng minh điều đó. Các bà thì đặc biệt đáng yêu. Levin có cảm tưởng họ biết hết và đã góp phần vào hạnh phúc của chàng, nhưng vì giữ ý nên họ cố nén không nói ra đấy thôi. Chàng nán lại

nhà họ một giờ, hai giờ, ba giờ, đề cập đến những vấn đề linh tinh mà vẫn liên quan đến điều đang tràn ngập tâm hồn chàng và không hề để ý mình đã làm họ chán ngấy kinh khủng và họ buồn ngủ lắm rồi. Xvyajxki vừa tiễn chàng ra phòng đợi vừa ngáp dài, ngạc nhiên về tâm trạng kỳ cục của ông bạn. Đã quá một giờ sáng. Levin trở về khách sạn và kinh hãi nghĩ đến mười tiếng đồng hồ còn phải sống lủi thủi với nỗi sốt ruột của mình. Bác bồi phòng trực đêm thấp nển cho chàng và định trở lui, nhưng Levin chưa bao giờ để ý tới bác: chàng thấy bác có vẻ thông minh và nhất là tốt bụng.

- Này, bác Egor, thức thế này chắc vất vả lắm nhỉ?

- Làm thế nào được? Nghề nghiệp của tôi là phải thế. Làm cho các ông chủ thì nhàn hơn, nhưng ở đây kiếm được nhiều tiền hơn.

Thì ra Egor có gia đình: ba con trai và một con gái làm thợ khâu mà bác định gả cho một người rao hàng đồ thắng ngựa.

Nhân dịp đó, Levin tâm sự với Egor rằng trong việc lấy vợ lấy chồng, điều cốt yếu là tình yêu, khi yêu thì bao giờ cũng sung sướng vì người ta mang hạnh phúc ngay trong lòng mình.

Egor chăm chú nghe và có vẻ hoàn toàn hiểu ý Levin, nhưng bác đưa ra làm dẫn chứng một nhận xét thật bất ngờ: bác ta bảo khi hầu hạ những ông chủ tốt, bao giờ bác cũng bằng lòng họ và giờ đây, bác hoàn toàn mãn nguyện về chủ mình dù đó là người Pháp.

"Con người mới tốt làm sao!", Levin nghĩ thầm.

- Còn bác, bác Egor, khi lấy vợ, bác cũng yêu vợ chứ?

- Chậc! - Egor đáp.

Và Levin thấy Egor cũng đang ở trong tâm trạng hào hứng như mình và sắp sửa thổ lộ những tình cảm sâu kín nhất.

- Cuộc đời tôi cũng thật kỳ lạ. Từ thuở nhỏ... - bác ta mào đầu, mắt long lanh, rõ ràng đã lay nổi phấn khởi của Levin như người ta lay nhau ngáp.

Nhưng giữa lúc ấy, tiếng chuông gọi vang lên, Egor đi khỏi và Levin lại trở một mình. Chàng hầu như không ăn gì trong bữa tiệc chiều, chàng đã từ chối không dùng trà và không ăn tối ở nhà Xvyajski, mà thậm chí cũng không thể nghĩ đến chuyện ăn tối được kia. Đêm trước, chàng không chợp mắt nhưng bây giờ cũng không nghĩ đến chuyện ngủ được. Buồng ngủ vốn lạnh, tuy nhiên chàng vẫn thấy nóng ngọt ngạt. Chàng mở hai cánh cửa lửa và ngồi lên chiếc bàn trước khung cửa sổ. Đằng sau một mái nhà phủ đầy tuyết, nhô lên một cây thập tự chạm trổ với chuỗi dây xích, phía trên, chòm sao Xà Ích hình tam giác, trong đó lấp lánh ánh vàng bột của ngôi sao Dê Cái, đang lên dần trên bầu trời. Lúc chàng nhìn cây thập tự, lúc nhìn ngôi sao, hít luồng không khí giá băng đều đặn lọt vào phòng, và như trong giấc mộng, chàng dõi theo hoài những hình ảnh và kỷ niệm đột nhiên hiện lên trong trí tưởng tượng. Lúc hơn ba giờ sáng, chàng nghe thấy tiếng chân người và nhìn qua cửa ra vào. Đó là Myakin, một tay cờ bạc (cũng là chỗ quen với chàng) vừa ở sòng bạc về. Anh chàng vừa đi vừa ho, lông mày cau lại. "Khổ thân anh ta!", Levin nghĩ thầm và rưng rưng nước mắt triu mến, thương hại. Chàng muốn nói, muốn an ủi anh ta; nhưng chợt nhớ mình đang mặc quần áo lót, chàng bèn thôi và trở về ngồi xuống trước cửa lửa để lại đấm mình trong không khí giá lạnh, ngắm cây thập tự trang nhã, lặng lẽ nhưng bao hàm đầy ý nghĩa đối với chàng và ngôi sao vàng rực rỡ đang lên cao dần trong bầu trời. Vào khoảng bảy giờ, những người cọ sà nhà đến làm ồn lên, chuông bắt đầu leng keng và Levin thấy người bắt đầu run rẩy. Chàng đóng cánh cửa lửa, rửa mặt, mặc quần áo và đi ra.

15

Phố xá còn vắng ngắt. Levin đến nhà Serbatxki. Cổng lớn đóng và tất cả còn ngủ. Chàng quay về, lên buồng và gọi cà phê. Người mang cà phê đến là anh bồi làm ban ngày chứ không phải Egor. Levin định bắt chuyện, nhưng có người rung chuông gọi nên gã phải lui ra. Chàng cố uống cà phê và cầm một chiếc bánh mì nhỏ đưa lên miệng, nhưng không thể nuốt trôi. Chàng nhả miếng bánh đi, mặc áo choàng và lại đi ra. Khi chàng đến gần thêm nhà Serbatxki lần thứ hai thì đã chín giờ. Trong nhà vừa mới dậy và anh bếp đi mua thức ăn. Còn phải đợi ít ra là hai giờ nữa.

Suốt đêm qua và sáng nay, Levin sống trong một trạng thái hoàn toàn vô thức và thấy mình tách rời hẳn mọi điều kiện sống vật chất. Hôm qua chàng không ăn gì, chàng đã thức trắng hai đêm, mặc phong phanh ngồi lì hàng giờ trong không khí giá lạnh; vậy mà chàng vẫn thấy tươi tỉnh và sảng khoái hơn bao giờ hết và hoàn toàn không phụ thuộc gì vào thể xác mình: chàng đi lại thoải mái và cảm thấy có thể làm được bất cứ việc gì. Chàng tin chắc nếu cần, chàng có thể bay bổng lên không hoặc tách rời những bức tường nhà ra được. Chàng lang thang ngoài phố nốt số thời giờ còn lại, chốc chốc lại xem đồng hồ và ngó nghênh khắp ngả.

Cái chàng nhìn thấy lúc bấy giờ, chẳng bao giờ chàng còn thấy lại nữa. Chàng xúc động nhất khi thấy mấy em nhỏ đi học, đàn bồ câu xám bay từ mái nhà xuống vỉa hè và những chiếc bánh ngọt rắc bột mà một bàn tay vô hình nào đã bày ở một cửa hàng. Bánh ngọt, bồ câu và hai chú bé nọ đều là người, vật trên thiên giới. Tất cả đã lướt qua cùng một lúc. Chú nhỏ đã chạy về phía con bồ câu và mỉm cười nhìn Levin; con bồ câu đã vỗ cánh và lấy đà bay lên, lấp lánh dưới ánh nắng giữa làn bụi tuyết rung rinh trong khoảng không và mùi bánh mì nóng toả ra từ một khung cửa sổ. Tất cả hòa quyện vào nhau đẹp đẽ lạ lùng khiến Levin vừa khóc vừa cười vì sung sướng. Chàng đi một vòng rộng qua phố Gazet và phố Kixlôva, trở về khách sạn lần nữa và sau khi đặt chiếc đồng hồ quả quít trước mặt, chàng ngồi chờ

đến trưa. Trong phòng bên cạnh, có tiếng người bàn chuyện máy móc, chuyện buôn gian bán lận, tiếng ho hắng khi thức giấc buổi sáng. Họ không hiểu kim đồng hồ đang xích lại gần con số mười hai. Cuối cùng, nó xoay tới con số đó. Levin ra ngoài thêm. Hiển nhiên là các xà ích đều đã biết hết chuyện. Họ quây quanh Levin với những bộ mặt sung sướng, tranh giành nhau, mời mọc chàng. Levin chọn một chiếc, cố không làm phật lòng những người khác và hứa lần sau sẽ thuê xe họ, rồi bảo họ đưa đến nhà Serbatxki. Gã xà ích này thật dễ thương với chiếc cổ sơ mi trắng thò ra khỏi áo captăng⁽¹⁾ và bọc lấy cái cổ đỏ đẫm, khỏe mạnh. Chiếc xe trượt của anh ta cao và êm (chẳng bao giờ Levin còn bước lên một cỗ xe trượt như vậy nữa), con tuấn mã cố hết sức phóng nước kiệu nhưng không tiến lên được mấy tí. Gã xà ích biết nhà Serbatxki và để tỏ ra đặc biệt kính trọng ông khách, anh ta hãm ngựa trước thêm, vừa khoanh tay vừa kêu: "Hô...ô...ô!". Chắc chắn người gác cửa cũng biết hết chuyện rồi. Điều đó lộ rõ ở cặp mắt tươi cười và câu chào đón của lão.

- Thưa ông Conxtantin Dimitrievitr, đã lâu không thấy ông lại chơi.

Không những lão biết hết mà rõ ràng còn hoan hỉ và phải cố giấu niềm vui nữa kia. Khi bắt gặp cái nhìn đôn hậu của lão già, Levin chợt hiểu chàng vẫn chưa thấy hết mọi khía cạnh niềm hạnh phúc của mình.

- Nhà dậy cả rồi chứ?

- Xin mời ông vào ạ. Ông cứ để mũ đấy ạ, - lão mỉm cười nói, khi Levin định quay lại lấy mũ. Điều này hẳn có ý nghĩa gì đây.

- Ông cần gặp ai để tôi đi báo ạ? - người hầu phòng hỏi.

Tuy ra vẻ học đòi sang trọng và mới đến làm trong nhà, gã gia nhân trẻ này vẫn là một thanh niên trung thực và ưu tú: cả hẳn nữa, hẳn cũng thông tỏ sự tình.

⁽¹⁾ Một kiểu áo của người Thổ Nhĩ Kỳ có rất nhiều đường thêu.

- Gặp phu nhân... gặp lão quận công... gặp tiểu thư. - Levin nói.

Người đầu tiên chàng trông thấy là cô⁽¹⁾ Linong. Bà ta đi qua phòng khách và cả những búp tóc xoắn lẫn bộ mặt bà đều sáng ngời. Chàng vừa cất lời nói với bà thì đột nhiên thấy tiếng tà áo sột soạt đằng sau cửa ra vào: cô Linong vụt biến đi trước mắt Levin, và trước hạnh phúc đang tới gần, người cảm giác sợ hãi pha lẫn vui mừng xâm chiếm lòng chàng. Cô Linong vội để chàng đứng đấy và đi về phía cửa kia. Bà ta vừa ra khỏi thì tiếng chân bước nhẹ nhàng thoăn thoắt đã vang trên sàn gỗ và niềm hạnh phúc của chàng, cuộc đời chàng, bản thân chàng, cái tốt đẹp nhất trong bản thân chàng, điều chàng tìm kiếm và ao ước bấy lâu nay, đang lại gần. Nàng không bước, mà một sức mạnh vô hình đẩy nàng đến với chàng. Chàng chỉ trông thấy cặp mắt nàng trong sáng và chân thật, sợ hãi và long lanh cùng một niềm vui đang tràn ngập lòng chàng. Cặp mắt đó mỗi lúc một đến gần, sáng ngời làm chàng loá mắt. Nàng dừng lại sát bên, chạm cả vào người chàng. Nàng giơ hai tay đặt lên vai Levin.

Nàng đã làm tất cả những gì có thể làm: nàng đã chạy đến với chàng, trao toàn vẹn thân mình cho chàng, rụt rè và sung sướng. Chàng ôm nàng và áp đôi môi lên miệng nàng đang đón đợi chàng hôn.

Cả nàng, suốt đêm cũng không ngủ và đợi chàng cả sáng nay.

Cha mẹ nàng hoàn toàn đồng ý và sung sướng với hạnh phúc của con. Nàng đợi chàng đến. Nàng muốn là người đầu tiên báo cho chàng biết hạnh phúc của mình và của chàng. Nàng chuẩn bị tiếp chàng một mình, vừa vui sướng, vừa rụt rè, thẹn thùng và chính nàng cũng không biết mình sắp làm gì. Nàng nghe thấy tiếng chân, giọng nói của chàng và đã đứng sau cửa đợi cô Linong đi khỏi. Cô Linong đi rồi. Không nghĩ ngợi thêm cũng chẳng phân vân, nàng đã đến bên chàng và làm như vừa rồi.

⁽¹⁾ Mademoiselle (tiếng Pháp trong nguyên bản).

- Ta đi gặp mẹ đi! - nàng nói, cầm lấy tay chàng. Hồi lâu, chàng không nói nên lời, không phải đến mức sợ lời nói sẽ phạm tới cái cao cả của tình cảm mình, mà vì mỗi lần định nói điều gì, chàng lại thấy nghẹn ngào sung sướng.

Chàng cầm tay nàng hôn.

- Có đúng đây là sự thật không? - cuối cùng chàng nói, giọng cảm đặc. - Anh không dám tin là em yêu anh.

Nàng mỉm cười về tiếng "em" đó và về cái vẻ rụt rè của chàng khi nhìn nàng.

- Vâng, - nàng chậm rãi nói một cách trang nghiêm. - Em sung sướng vô cùng!

Nàng không buông tay chàng và bước vào phòng khách. Thấy họ, phu nhân bỗng nghẹn ngào và tức thì nước mắt giàn giụa, rồi ngay sau đó lại cười. Bà chạy lại phía Levin, bước chân vững vàng hơn chàng tưởng, đưa tay ôm đầu chàng, hôn chàng, làm má chàng ướt đầm nước mắt.

- Thế là xong xuôi tất cả! Mẹ bằng lòng lắm. Con hãy yêu Kitty. Mẹ bằng lòng lắm... Kitty!

- Chúng nó giải quyết chuyện này mau mắn thật! - lão quận công nói, cố làm ra vẻ thờ ơ; nhưng Levin thấy mắt ông ướt đầm khi quay lại phía chàng. - Tôi đã muốn thế từ lâu rồi, từ trước đến nay tôi vẫn ao ước thế! - lão quận công nói, và cầm tay Levin kéo về phía mình. - Ngay cả khi con bé điên rồ này nảy ra ý định...

- Ba! - Kitty kêu lên và lấy tay bịt miệng bố.

- Thôi được, ba im đây, - ông nói. - Ba rất, rất sung... Chao ôi, sao mà tôi ngốc thế.

Ông ôm Kitty, hôn má rồi hôn tay, rồi lại hôn má và làm dấu thánh giá cho nàng.

Và Levin thấy lòng tràn ngập một niềm yêu thương mới đối với lão quận công cho đến nay vẫn xa lạ với chàng, khi thấy Kitty âu yếm hôn mãi bàn tay gân guốc của ông.

16

Phu nhân ngồi lặng thinh trong ghế bành, tươi cười; lão quận công ngồi cạnh; Kitty đứng bên ghế bành của cha, cầm tay ông. Mọi người đều im lặng.

Phu nhân là người đầu tiên gọi tên sự việc lên và kéo tình cảm, ý nghĩ của họ trở lại thực tại. Thoạt tiên, điều đó có vẻ khó chịu và kỳ dị với mọi người.

- Vậy thì bao giờ đấy? Phải làm lễ đính hôn và báo hỉ chứ. Nhưng bao giờ thì cưới? Ông nghĩ sao, Alecxandr?

- Chuyện đó phải hỏi anh ấy chứ, - lão quận công chỉ Levin nói. - Chính anh ấy mới là người chủ chốt trong việc này.

- Bao giờ ạ? - Levin đỏ mặt nói. - Ngày mai. Nếu bố mẹ hỏi ý kiến con, thì con nghĩ chúng con có thể đính hôn hôm nay và cưới ngay ngày mai...

- Thôi đi, *con thân yêu*⁽¹⁾, đừng có nói tầm bậy...

- Vậy thì trong vòng tám hôm nữa.

- Đúng là nó điên rồi.

- Không đâu, tại sao?

- Nhưng này! - bà mẹ nói, vui vẻ mỉm cười vì sự nóng vội ấy, - còn quần áo cô dâu?

⁽¹⁾ Mon cher (tiếng Pháp trong nguyên bản).

"Vậy ra phải có quần áo cưới và tất cả mọi cái khác, Levin sợ hãi nghĩ thầm. Nhưng, quần áo cưới, việc làm phép cưới ở nhà thờ và tất cả mọi cái khác liệu có thể làm bọn hạnh phúc của mình không nhỉ? Không, chẳng có gì làm tổn thương tới nó được!". Chàng nhìn Kitty và thấy ý kiến về quần áo cưới không làm nàng phật ý mảy may. "Vậy thì đó là chuyện cần thiết", chàng tự nhủ.

- Con chẳng hiểu gì về chuyện đó cả, ba mẹ biết đấy, con chỉ nói lên điều mong ước của con với ba mẹ thôi, - chàng nói tiếp để cáo lỗi.

- Ta sẽ tính chuyện đó sau. Bây giờ có thể làm lễ đính hôn và báo hỉ được rồi đấy.

Phu nhân lại bên chồng, hôn ông và định đi, nhưng ông giữ bà lại, ôm bà vào trong tay, và như một gã tình lang trẻ tuổi, âu yếm hôn bà nhiều lần, vừa hôn vừa mỉm cười. Đôi vợ chồng già rõ ràng tâm trí để đi đâu và không còn biết đích xác rằng họ đang yêu hay là con gái họ nữa. Khi họ đi khỏi, Levin lại gần vợ chưa cưới và cầm tay nàng. Chàng đã định thần và có thể nói nên lời. Chàng có biết bao điều cần nói với nàng. Nhưng chàng lại nói khác hẳn điều cần nói.

- Trước đây, anh đã biết là chuyện này sẽ đến! Anh chưa bao giờ dám hy vọng, nhưng trong thâm tâm, anh định ninh như vậy, - chàng nói. - Anh tin là số mệnh đã định như thế.

- Còn em? - nàng nói. - Ngay cả khi... - nàng ngừng lại và quả quyết đưa cặp mắt chân thật nhìn thẳng vào mặt chàng, nói tiếp: - ngay cả lúc em xưa đuổi hạnh phúc của mình, em cũng chỉ yêu mình anh thôi, nhưng hồi đó em đã dại dột nghe theo một sự cám dỗ. Em cần hỏi anh... Anh có thể quên chuyện đó chứ?

- Có lẽ thế thì hơn. Em còn nhiều cái phải tha thứ cho tôi... Tôi muốn nói với em rằng...

Đó là một lời thú tội chàng định nói với nàng. Chàng đã quyết định phải thú tội với nàng ngay từ ngày đầu, là chàng không trong trắng

như nàng và chàng không tin đạo. Thật khổ tâm nhưng chàng cho rằng mình phải thú với nàng cả hai điều đó.

- Không, tôi không nói bây giờ đâu, để sau vậy! - chàng nói.

- Được rồi, sau hãy hay, nhưng thế nào anh cũng phải nói cho em biết nhé. Em không sợ gì hết. Em cần biết tất cả mọi chuyện. Bây giờ thì xong xuôi rồi.

Chàng kết thúc:

- Xong xuôi có nghĩa là em lấy tôi y nguyên như con người thực của tôi... Em sẽ không bỏ tôi chứ? Có phải không?

- Vâng, vâng.

Cuộc trò chuyện bị ngắt quãng vì cô Linong đến mừng cô học trò yêu bằng một nụ cười âu yếm và yếu điệu. Bà chưa kịp lui ra thì bọn người làm đã đến chúc tụng. Rồi người trong họ tới và bắt đầu cái giai đoạn đầy hạnh phúc và vô lý mà mãi đến hôm sau ngày cưới Levin mới thoát khỏi. Levin luôn thấy gò bó, chàng chán ngấy, tuy nhiên hạnh phúc vẫn chỉ có tăng lên. Chàng cảm thấy người ta đòi hỏi chàng từng cách đi đứng, cư xử mà trước đây chàng không hề nghĩ tới, chàng làm tất cả những điều người ta bảo và điều đó cũng khiến chàng sung sướng. Chàng tin rằng lễ đính hôn của mình tuyệt nhiên không giống với lễ đính hôn của những người khác, rằng nếu nó diễn ra như thường lệ, thì hạnh phúc sẽ vì thế mà tổn thương, nhưng thực ra chàng cũng làm giống hệt mọi người và hạnh phúc chỉ có lớn thêm, trở thành một điểm phúc cá nhân không một hạnh phúc nào khác có thể sánh bằng.

- Bây giờ, ta sẽ ăn kẹo, - cô Linong nói, thế là Levin chạy đi mua kẹo.

- Xin nhiệt liệt chúc mừng anh, - Xvyajxki nói. - Tôi khuyên anh nên đặt mua hoa ở hàng Fomill.

- À vâng, cần phải như thế à? - thế là chàng bỏ đến nhà Fomill.

Ông anh bảo chàng phải vay tiền để chi tiêu những món trước mắt, mua quà tặng...

- Phải tặng quà ư? - thế là chàng lập tức đến nhà Funda.

Ở hàng bánh kẹo, ở hàng Fomill, ở nhà Funda, chàng đều thấy họ đang chờ mình, họ hài lòng được thấy chàng và họ hỉ hả cũng như mọi người chàng phải liên hệ giao dịch trong những ngày đó đều hỉ hả. Lạ thay, không những mọi người đều yêu mến chàng mà cả những người xưa nay thường lạnh lùng và thờ ơ, cũng đều có vẻ phấn khởi khi thấy mặt chàng, chiều mọi ý muốn, tỏ ra tế nhị đối với mỗi tình của chàng và thừa nhận chàng là người sung sướng nhất đời vì vợ chưa cưới của chàng quả là toàn thiện toàn mỹ. Đối với Kitti cũng vậy. Khi nữ bá tước Norxton mạo muội nói bóng gió đến những đám hiển hách hơn mà bà ta vẫn nhăm nhe cho cô bạn, Kitti bèn nổi nóng và hết sức hùng hồn vạch cho bà ta thấy trên đời này không có chàng rể nào ưu tú hơn Levin, đến nỗi nữ bá tước Norxton phải thừa nhận là đúng và từ đó trở đi, mỗi lần gặp Levin trước mặt Kitti, bà không bao giờ quên chào chàng bằng một nụ cười ngây ngất.

Riêng có cuộc giã bày tâm sự Levin đã hứa với Kitti là sự việc nặng nề duy nhất trong giai đoạn này. Theo ý lão quận công mà chàng nhờ chỉ bảo, Levin trao cho Kitti quyển nhật ký đã ghi tất cả những điều giãi vờ chàng. Chàng viết cuốn nhật ký ấy với ý định dành riêng cho vị hôn thê tương lai của mình đọc. Có hai điểm khiến chàng băn khoăn: chàng không còn trong trắng và không tin đạo. Nàng vốn ngoan đạo, không bao giờ nghi ngờ chân lý của tôn giáo nhưng cái vẻ ngoài không tín ngưỡng của chồng chưa cưới không làm nàng băn khoăn mấy may. Tình yêu đã giúp nàng thâm nhập hoàn toàn vào tâm hồn Levin và nhìn thấy trong đó tất cả những gì nàng muốn thấy; nhưng việc đặt tên tâm trạng đó là vô tín ngưỡng, đối với nàng hoàn toàn không quan trọng. Trái lại, lời thú tội thứ hai khiến nàng khóc cay đắng.

Trao nhật ký cho nàng, đâu phải Levin không trải qua đấu tranh tư tưởng. Chàng biết giữa chàng với nàng, không thể và không nên có

điều gì giấu nhau nên quyết định làm như vậy, nhưng chàng không biết điều đó có thể tác động đến Kitti như thế nào; chàng đã không đặt mình vào địa vị của nàng. Mãi đến chiều hôm đó, khi tới nhà nàng trước giờ đi xem hát, bước vào phòng và thoáng thấy bộ mặt xinh đẹp sâu nảo và đầm nước mắt, chàng mới hiểu cái tai hại không thể cứu chữa mình đã gây cho nàng và cái vực thẳm ngăn cách quá khú đáng xấu hổ của chàng với cái trong trắng bồ câu kia. Chàng hoảng hốt vì việc mình đã làm.

- Anh hãy cầm lấy quyển vở kinh khủng này đi! - nàng nói, vừa đẩy tập giấy đặt trước mặt trên bàn. - Tại sao anh lại đưa nó cho tôi!... Không, làm thế mà tốt hơn, - nàng nói tiếp vì thương hại bộ mặt tuyệt vọng của chàng. - Nhưng thật là kinh khủng, kinh khủng!

Chàng cúi đầu nín lặng. Chàng không thể nói gì được.

- Em sẽ không tha thứ cho tôi ư? - chàng thăm thì.

- Có chứ, em tha thứ cho anh rồi mà. Nhưng thật là kinh khủng!

Hạnh phúc của Levin lớn đến nỗi lời thú tội đó chẳng những không hề làm nó tổn hại chút nào, mà còn điểm thêm vào đó một màu sắc mới. Nàng đã tha thứ cho chàng; nhưng từ hôm đó, chàng càng cho mình không xứng với nàng, càng rập mình, về mặt tinh thần, trước mặt nàng và càng đánh giá cao cái hạnh phúc chàng không đáng được hưởng.

17

Alecxei Alecxandrovitr trên đường trở về căn phòng cô độc của mình ở khách sạn bất giác ôn lại trong ký ức những cảm giác về các cuộc nói chuyện khi tối. Những lời Daria Alecxandrovna khuyên nên tha thứ chỉ gọi cho ông nổi bức dọc. Chuyện có áp dụng lời răn của đạo Gia tô vào trường hợp của ông hay không, là một vấn đề rất tế nhị, không thể bàn nông nổi và về phần mình, ông đã giải quyết vấn

đề đó theo cách phủ định từ lâu rồi. Trong những điều mọi người nói tối hôm đó, chính lời anh chàng Turôpxun trung thực và ngây ngô đã khắc sâu nhất vào trí ông: "Ông ta xử sự rất anh hùng: Ông khiêu chiến với tình địch và đã giết hắn". Mọi người hiển nhiên đều tán thành cách xử sự đó và sợ dĩ họ không để lộ, đó là vì lịch sự thôi.

"Vả chẳng, vấn đề đã giải quyết xong rồi, trở lại làm gì vô ích!", Alecxei Alecxandrovitx tự nhủ. Và, trong lòng chỉ còn nghĩ đến chuyện khởi hành sắp tới và cuộc đi thanh tra, ông bước vào phòng ngủ và hỏi người gác cửa đi theo sau xem gã hầu phòng của mình đâu; người gác cửa cho biết hắn ta vừa ra ngoài. Alecxei Alecxandrovitx gọi trà, ngồi xuống trước bàn và vùi đầu tra cứu sổ chỉ dẫn giờ tàu xe.

- Có hai bức điện, - gã hầu phòng vừa trở về bước vào phòng và nói.
- Xin quan lớn thứ lỗi, tôi vừa mới ra ngoài một lúc thôi.

Alecxei Alecxandrovitx cầm những bức điện và mở ra xem. Bức thứ nhất báo tin bổ nhiệm Xtremov lên cái địa vị mà chính ông cũng thèm muốn. Alecxei Alecxandrovitx ném bức điện đi, mặt đỏ tía tai, đứng dậy và bắt đầu đi đi lại lại trong phòng. "*Quos vult perdere dementat*"⁽¹⁾, ông nói, dùng chữ "quos" để chỉ những kẻ góp phần vào việc bổ nhiệm này. Điều làm ông tức khí không phải vì ông đã hiển nhiên thành nạn nhân của một sự bất công, ông nghĩ suốt là sao mọi người không thấy cái thằng cha Xtremov bẻm mép, huênh hoang kia, thật ít xứng đáng được giữ địa vị ấy hơn bất cứ người nào khác. Làm sao họ không thấy họ đã tự làm hại *uy tín*⁽²⁾ khi giao phó cho hắn trọng trách đó?

"Đây hẳn lại là một chuyện gì tương tự", ông vừa bóc bức điện thứ hai vừa chua chát tự nhủ. Bức điện này của vợ. Chữ ký bằng bút chì xanh: "Anna" đập ngay vào mắt ông trước tiên. "Tôi đang hấp hối và

⁽¹⁾ Thành ngữ La tinh có nghĩa là: "Thần Jupite định hại ai thì trước hết làm kẻ đó mất trí". Thường áp dụng vào trường hợp những cá nhân hoặc chính phủ do hành động lầm lẫn, thiếu chín chắn mà làm hỏng việc lớn. Cả câu là: "Quos vult perdere jupiter dementat prius" khi dùng người ta thường bỏ chữ prius đi.

⁽²⁾ Prestige (tiếng Pháp trong nguyên bản).

tôi van mình hãy về. Tôi sẽ chết yên tâm hơn nếu mình tha thứ cho tôi", ông đọc. Ông mỉm cười khinh bỉ và vút bức điện. Đây là một mưu mẹo, một màn kịch, ông nghĩ theo bản năng, chắc chắn thế.

"Cô ả không từ một mưu gian nào. Hẳn cô ả sắp để đến nơi rồi. Chắc chuyện đó thôi. Nhưng mục đích của hai anh ả là thế nào? Hợp pháp hóa đứa bé chẳng? Làm mất uy tín của ta? Ngăn cản ly dị? ", ông thầm nghĩ. Tuy nhiên, cô ả viết: "Tôi đang hấp hối...". Ông đọc lại bức điện và đột nhiên, ý nghĩa thực sự của nội dung bức điện bỗng làm ông sững sờ. "Thế nhỡ thật thì sao? Ông nghĩ. Nếu quả thật nỗi đau đớn và cái chết kẻ bên đã khiến cô ta ăn năn hối lỗi mà ta lại từ chối không về vì cho đó là mưu mẹo thì sao? Như vậy không những tàn nhẫn và mọi người sẽ kết tội, mà về phía ta, làm thế còn là khờ nữa".

- Piot'r, chạy đi thuê cái xe. Tôi đi Peterburg đây, - ông bảo gã hầu phòng.

Alecxei Alexandrovitr quyết định quay về Peterburg gặp vợ. Nếu nàng giả ốm, ông sẽ lặng thinh và lại ra đi. Nhưng nếu quả thật nàng đang ở trong tay thần chết, ông sẽ tha thứ, nếu ông về kịp lúc nàng còn sống và ông sẽ làm tròn bốn phận cuối cùng với nàng, nếu ông tới quá muộn.

Quyết định như vậy rồi, dọc đường ông không hề nghĩ tới chuyện đó nữa.

Với cảm giác mỗi một và nhộp bản sau một đêm ngồi tàu, Alecxai Alexandrovitr đi ngược lên đại lộ Nepxki trong màn sương sớm, không nghĩ ngợi gì đến điều đang chờ mình. Ông không thể nghĩ tới điều đó, vì khi hình dung chuyện sắp xảy tới, ông không thể gạt bỏ ý nghĩ là cái chết của Anna sẽ giải quyết gọn ghẽ mọi khó khăn của ông. Những người bán bánh mì, những cửa hiệu đóng kín, những cỗ xe thuê chạy đêm, những người gác cổng quét hè phố, diễu qua trước mắt; ông quan sát tất cả và cố bóp chết ý nghĩ về điều đang chờ mình và về điều ông không dám cầu mong đồng thời vẫn cứ cầu mong. Ông tới trước cửa nhà mình. Một cỗ xe thuê và một cỗ xe nhà với cả xà ích

đang ngủ, đậu dưới thêm. Khi bước vào phòng chờ, Alecxei Alexandrovitr như rút ra từ góc sâu thẳm nhất của trí não một quyết định và bám lấy nó. Nó có thể rút gọn như sau: "Nếu là mưu mẹo, sẽ tỏ vẻ khinh bỉ một cách bình thản và bỏ đi; nếu quả thật thế, sẽ giữ đúng nghi thức".

Người gác cửa Pêtrôp, còn gọi là Kapitônych, mở cửa cho Alecxei Alexandrovitr trước khi ông rung chuông gọi: bác ta mặc áo đuôi tôm cũ, đi dép, không thắt cà vạt, trông thật dị dạng.

- Bà thế nào?

- Bà đã sinh hôm qua, mẹ tròn con vuông ạ.

Alecxei Alexandrovitr dừng lại và tái mặt. Lúc này, ông mới hiểu rõ là ông đã mong nàng chết biết chừng nào.

- Sức khỏe bà ra sao?

Kornây, mặc tạp dề buổi sáng, hấp tấp xuống cầu thang.

- Bà yếu lắm, - gã trả lời. - Hôm qua, các thầy thuốc đã đến thăm bệnh và bác sĩ đang ở đây.

- Mang hành lý vào, - Alecxei Alexandrovitr bảo gã và cảm thấy nhẹ người đôi chút khi biết còn có hy vọng là nàng sẽ chết; ông bước vào phòng chờ.

Một áo khoác nhà binh treo ở mắc áo. Alecxei Alexandrovitr trông thấy và hỏi.

- Có ai ở đây?

- Bác sĩ, bà hộ sinh và bá tước Vronxki ạ.

Alecxei Alexandrovitr vào trong phòng.

Không có ai ở phòng khách; nghe thấy tiếng chân ông, bà hộ sinh ra khỏi buồng riêng Anna, đầu đội mũ vải đính dải màu hoa cà.

Bà ta tiến lại chỗ Alecxei Alexandrovitr, và nắm lấy tay ông với cái vẻ thân mật do cái chết kề bên mang lại, bà kéo ông vào phòng ngủ.

- Đội ơn Chúa, ông đây rồi! Bà nhà chỉ nhắc đến ông thôi, - bà ta nói.

- Mang nước đá lại ngay cho tôi! - trong phòng ngủ, có tiếng bác sĩ gọi.

Alecxei Alexandrovitr đến phòng riêng Anna. Vronxki ngồi ghé trên chiếc ghế tựa thấp cạnh bàn, đang khóc, tay ôm đầu. Chàng giật bắn người khi nghe thấy tiếng bác sĩ nói, buông tay ôm mặt ra và thấy mình đang ở trước mặt Alecxei Alexandrovitr. Trông thấy ông chồng, chàng luống cuống đến nỗi lại ngồi xuống, rứt đầu giữa đôi vai như muốn biến đi; nhưng chàng cố trấn tĩnh và nói;

- Bà nhà đang hấp hối. Các thầy thuốc bảo không còn hy vọng gì nữa. Số phận tôi do ông định đoạt, nhưng xin ông cho phép tôi được ở lại đây... tôi hiện ở trong tay ông, tôi...

Thấy Vronxki khóc, Alecxei Alexandrovitr đâm bối rối như mọi lần đứng trước đau đớn của người khác. Ông quay đi và không nghe Vronxki nói hết, vội vã đi về phía cửa. Trong buồng ngủ, có tiếng Anna đang nói. Giọng nàng vui vẻ, hoạt bát, âm sắc rõ ràng. Alecxei Alexandrovitr bước vào phòng và đến gần giường. Nàng quay mặt về phía ông. Má nàng đỏ ửng, cặp mắt long lanh, đôi tay nhỏ nhắn trắng muốt thò ra ngoài tay áo ngủ và đang vờn về góc chăn. Không những nàng có vẻ tươi tỉnh và khỏe mạnh mà còn rất vui nữa. Nàng nói nhanh, sang sảng, uốn giọng rất chính xác và đầy tình cảm.

- ...Bởi vì Alecxei, - tôi đang nói về Alecxei Alexandrovitr (lạ lùng và ác nghiệt thay, cả hai người lại cùng tên là Alecxei cả, có phải không?) - Alecxei hẳn sẽ không cự tuyệt tôi. Tôi sẽ quên đi, nhà tôi sẽ tha thứ cho tôi... Nhưng sao nhà tôi chưa về nhỉ? Nhà tôi tốt lắm, chính ông ấy không biết là mình tốt đến chừng nào. Ôi! Lạy Chúa, tôi lo sợ biết mấy! Cho tôi uống nước nhanh lên! À phải, nhưng thế

không tốt cho cháu, cho con gái tôi! Thôi đành, cứ kiếm cho nó người vú nuôi. Phải, tôi bằng lòng thế, có khi thế lại tốt hơn. Nếu nhà tôi về, trông thấy nó, ông ấy hẳn khổ tâm lắm! Hãy mang nó đi!

- Anna Arcadieвна, ông nhà tới rồi. Ông đây, - bà hộ sinh nói, cố lưu ý nàng đến Alecei Alecxandrovitr.

- Chao! Ngốc thật! - Anna nói tiếp, vẫn Carenin trông thấy chồng. Phải, đưa cháu cho tôi, đưa con gái tôi cho tôi nào! Nhà tôi chưa có đây. Các người bảo nhà tôi sẽ không tha thứ cho tôi là vì các người không hiểu ông ấy. Chẳng ai hiểu nhà tôi cả. Trừ có tôi, vì vậy mà tôi càng khổ tâm. Các người nên biết mất Xerioja giống hệt mất nhà tôi và chính vì thế mà tôi không thể nhìn vào mắt nó được nữa. Họ đã cho Xerioja ăn cơm chưa? Chắc mọi người lại bỏ quên nó rồi. Phải xếp cho Xerioja ở phòng đầu góc và bảo Mariet ngủ với nó.

Đột nhiên, nàng co quắp người, nín bật và đưa cánh tay lên ngang mặt như để đỡ đòn, vẻ khiếp sợ. Nàng đã trông thấy chồng.

- Không, không! - nàng nói tiếp, - tôi không sợ nhà tôi đâu, chính là tôi sợ chết đấy. Alecei, mình lại đây. Em vội lắm vì thời gian gấp rồi, em chẳng còn sống được bao lâu, cơn sốt sắp trở lại và em sẽ chẳng biết gì nữa đâu. Lúc này thì em biết: em biết tất cả và em trông thấy tất cả.

Bộ mặt nhăn nheo của Alecei Alecxandrovitr lộ vẻ đau đớn dữ dội; ông cầm tay nàng và định nói, nhưng không thốt nên lời, môi dưới ông run lên; ông vẫn cố nén xúc động và thỉnh thoảng lại nhìn nàng. Mỗi lần thế, ông lại thấy mắt nàng đăm đăm nhìn mình với một vẻ dịu dàng, hồ hởi mà ông chưa từng thấy ở nàng bao giờ.

- Khoan đã, mình không biết... Các người hãy khoan, hãy khoan đã... - nàng dừng lại như để tập trung ý nghĩ. - Phải, - nàng bắt đầu nói... - Phải, phải, phải. Em muốn nói thế này đây. Mình đừng ngạc nhiên nhé. Em vẫn như xưa thôi... Nhưng trong em, có một con đàn bà khác và em sợ ả ta. Chính ả đã phải lòng anh ta. Em muốn thù ghét mình, nhưng em không tài nào quên nổi cái người đàn bà trước kia là em. Ắ

kia, không phải là em. Bây giờ, em mới đúng là em toàn vẹn. Em đang hấp hối, em biết em sắp chết, mình chỉ việc hỏi anh ta thì rõ. Em lại thấy nặng nặng ở bàn tay, bàn chân, ngón tay, ngón chân đấy. Mình nhìn xem ngón tay em to biết chừng nào! Nhưng tất cả cái đó đều sắp kết thúc... Em chỉ cần mỗi một điều là mình tha thứ cho em, tha thứ hoàn toàn! Em là một con đàn bà ghê tởm, nhưng chị bảo mẫu của Xergei đã kể cho em nghe chuyện một bà thánh tử vì đạo, bà ta tên là gì nhỉ? Hình như bà ta còn tệ hơn em. Em sẽ đến thành Rôm, ở nơi ấy có một bãi sa mạc, tại đó em sẽ không làm rầy ai, em chỉ mang theo Xerioja và con gái nhỏ thôi... Không! Mình không thể tha thứ cho em được! Em biết, người ta không thể tha thứ chuyện ấy được! Không, không mình đi đi, mình hoàn hảo quá! - nàng cầm tay chồng trong bàn tay nóng bỏng, còn tay kia thì đẩy ông ta ra.

Nỗi bối rối của Alecxei Alexandrovitr cứ tăng mãi và cuối cùng lên đến mức ông thôi không tự đấu tranh nữa; ông bỗng cảm thấy điều ông tưởng là bối rối, trái lại, chính là một tâm trạng đầy diễm phúc, nó đột nhiên mang đến một niềm sung sướng mới lạ ông chưa từng thấy bao giờ. Ông không hề nghĩ luật lệ đạo Gia tô mà suốt đời ông không muốn theo, đã ra lệnh cho ông phải tha thứ và yêu kẻ thù địch; nhưng một tình cảm yêu thương và khoan dung xán lạn tràn ngập tâm hồn ông. Ông quỳ xuống cạnh giường, áp đầu vào chỗ khoeo tay Anna, cảm thấy cơn sốt hầm hập qua lần áo ngủ và nức nở như một đứa con nít. Nàng đưa tay ôm cái đầu hói của chồng, ghé lại gần và ngược mắt lên với một vẻ tự hào khiêu khích.

- Nhà tôi đây, tôi biết mà! Bây giờ thì vĩnh biệt tất cả, vĩnh biệt... Họ trở lại, tại sao họ lại không đi hẳn đi?... Cởi những cái áo lông này cho tôi!

Bác sĩ gỡ tay nàng ra, nhẹ nhàng đặt lên gối và đắp chăn kín vai nàng. Nàng ngoan ngoãn nằm ngửa và gương đôi mắt long lanh nhìn trần trần về phía trước.

- Mình nhớ rằng em chỉ cần mình tha thứ thôi, em chẳng ước ao gì khác nữa. .. Tại sao anh ta không lại đây? - nàng nói tiếp và quay về

phía cả căn buồng Vronxki đang ngồi. - Lại đây anh, lại đây! Đưa tay cho nhà tôi!

Vronxki đến tận chân giường và khi thấy Anna, chàng lại lấy tay che mặt.

- Buông tay ra anh, hãy nhìn nhà tôi đây. Đó là một vị thánh, - nàng nói. - Buông tay che mặt ra nào! - nàng nói tiếp, giọng bức tức. - Alecxei Alexandrovitr, mình gỡ tay anh ta ra. Em muốn nhìn anh ta.

Alecxei Alexandrovitr cầm lấy tay Vronxki và nhắc ra khỏi bộ mặt biến sắc vì đau đớn và tủ nhục.

- Mình đưa tay cho anh ta. Hãy tha thứ cho anh ấy.

Alecxei Alexandrovitr chìa tay cho chàng, để mặc cho những giọt lệ từ khoé mắt lăn xuống.

- Đội ơn Chúa! Đội ơn Chúa! - nàng nói. - Bây giờ, mọi sự đã sẵn sàng. Tôi chỉ còn phải duỗi chân ra một chút. Đây này, thế, tốt lắm. Những bông hoa kia vẽ thật chẳng nhẽ tí nào, chẳng giống hao violet tí nào, - nàng vừa nói vừa chỉ những màn cửa. - Lạy Chúa tôi, lạy Chúa tôi! Bao giờ cho nó xong đi! Tiêm moócphin cho tôi đi, bác sĩ! Tiêm moócphin cho tôi đi nào. Ôi! Lạy Chúa tôi, lạy chúa tôi!

Và nàng bắt đầu quần quai trên giường.

Các thầy thuốc đã chẩn đoán là bệnh sốt sản hậu mà trăm người mắc họa may mới có một người thoát khỏi. Cả ngày hôm đó, nàng mê man bất tỉnh. Đến nửa đêm, bệnh nhân nằm sổng sượng gần như mất hết tri giác, mạch đập rất yếu, gần như không thấy.

Người ta đợi lúc lâm chung từng phút.

Vronxki trở về nhà nhưng sáng sau lại đến nghe ngóng tin tức. Alecxei Alexandrovitr ra đón chàng ở phòng chờ và bảo: "Ông hãy ở lại, có thể nhà tôi sẽ hỏi ông đấy" và ông thân hành dẫn chàng vào phòng riêng Anna. Buổi sáng, nàng lại bắt đầu bị kích động, nói huyên

thuyên hết chuyện này sang chuyện nọ, rồi lại thiếp đi bất tỉnh. Ngày hôm sau nữa, cũng như thế và các thầy thuốc bảo là có chút hy vọng. Hôm đó, Alexei Alexandrovitr đến phòng riêng Anna lúc Vronxki đang ở đấy và sau khi khóa trái cửa, ông ngồi xuống trước mặt chàng.

- Alexei Alexandrovitr, - Vronxki nói, cảm thấy sắp đến lúc phải phân giải sự tình, - tôi đang ở tình trạng không nói gì được, không hiểu gì được. Xin ông miễn cho tôi! Dù ông đau khổ đến đâu, xin ông tin rằng, đối với tôi, còn khủng khiếp hơn nữa kia.

Chàng định đứng dậy. Nhưng Alexei Alexandrovitr nắm lấy cánh tay chàng nói:

- Xin ông hãy nghe tôi nói cho hết đã, đó là điều cần thiết. Tôi phải cắt nghĩa cho ông rõ những tình cảm đã dẫn dắt tôi cho đến nay và sẽ quyết định thái độ đối xử của tôi sau này, để ông khỏi hiểu lầm tôi. Ông biết rằng tôi đã quyết định ly dị và thậm chí tôi đã tiến hành những thủ tục bước đầu. Tôi không giấu ông là khi đi vào con đường ấy, tôi đã do dự, tôi đã đau khổ; xin thú thật với ông, tôi đã bị ám ảnh bởi mong muốn trả thù nàng và trả thù ông. Khi nhận được điện, tôi đã tới đây, vẫn với tình cảm ấy. Hơn thế nữa: tôi mong nàng chết. Nhưng... - ông ta im lặng, do dự không muốn phơi bày hết ý nghĩ với Vronxki. - Nhưng tôi đã gặp lại nàng, tôi đã tha thứ cho nàng, và niềm hạnh phúc trong sự khoan dung vạch cho tôi thấy bốn phận mình. Tôi đã tha thứ cho nàng không chút dè dặt. Tôi muốn chia má bên kia, cho nốt chiếc sơ mi khi người ta lấy mất áo choàng của tôi. Tôi chỉ cầu Chúa để Người dừng bước đi của tôi cái hạnh phúc nằm trong sự khoan dung.

Ông rơm rớm nước mắt và cái nhìn rạng rỡ, bình thản của ông làm Vronxki sửng sờ.

- Hoàn cảnh của tôi là thế đó. Ông có thể giày xéo tôi xuống bùn, biến tôi thành trò cười cho thiên hạ, tôi cũng sẽ không bỏ nàng và không trách ông lời nào, - Alexei Alexandrovitr nói tiếp. - Bốn phận tôi đã được vạch ra rõ ràng: tôi phải ở lại với nàng. Nếu nàng muốn

gặp ông, tôi sẽ cho người báo, nhưng tôi nghĩ, giờ đây, tốt hơn hết là ông nên lánh xa đi.

Ông đứng dậy và tiếng nức nở ngắt lời ông, Vronxki cũng đứng dậy nhưng không dướn thẳng người lên mà hơi lom khom, chàng ngược nhìn ông: chàng không hiểu nổi những tình cảm của Alecxei Alecxandrovitr. Nhưng chàng cảm thấy trong đó có cái gì cao thượng, không thể dung hòa với nhân sinh quan của mình.

18

Sau cuộc nói chuyện với Alecxei Alecxandrovitr, Vronxki bước ra thêm nhà Carenin và dừng lại, bản thân không nhớ mình đang ở đâu và phải đi đâu. Chàng cảm thấy hèn hạ đi, tủi nhục, tội lỗi và mất hết khả năng rửa nhục. Chàng cảm thấy bị hất ra khỏi vết xe cũ xưa nay chàng vẫn đi theo một cách rất thoải mái và tự hào. Tất cả những tập quán, quy tắc của đời chàng trước đây có vẻ vững vàng đến thế, đột nhiên, lộ rõ là giả tạo và không áp dụng được. Cái ông chồng mọc sừng trước nay vẫn có vẻ thảm hại ấy - một trở ngại nhất thời và khá tức cười đối với hạnh phúc của chàng - bỗng nhiên được nâng lên một tầm cao cả đáng tôn kính và trên đài cao đó, ông ta không hề tỏ ra thù vặt, giả dối hay lối bịch, mà trái lại rất tốt, giản dị và đại lượng. Vronxki không thể không cảm thấy điều đó. Các vai trò đột ngột thay đổi. Vronxki cảm thấy giá trị của Carenin được nâng cao và của bản thân bị hạ thấp, cảm thấy sự thẳng thắn của Carenin và sự hèn hạ của chính mình. Chàng cảm thấy người chồng đó thật cao cả trong bất hạnh, còn bản thân chàng thì ti tiện và xấu xa. Nhưng ý thức về sự hèn hạ của mình trước mặt con người mà trước đây chàng khinh miệt một cách bất công, chỉ là phần nhỏ bé nhất trong nỗi đau của chàng. Giờ đây chàng vô cùng khổ sở vì mối tình say đắm đối với Anna, trong thời gian gần đây, tưởng đã nguội lạnh, lúc này thì biết mình đã vĩnh viễn mất nàng, lại trỗi dậy mãnh liệt hơn bao giờ hết. Chàng gặp nàng suốt thời gian nàng mắc bệnh, khám phá ra tâm hồn

nàng và thấy hình như mình chưa từng yêu nàng bao giờ. Và giờ đây khi đã hiểu rõ nàng, khi đã yêu nàng đúng như cần phải yêu, chàng lại bị làm nhục trước mắt nàng và mất nàng mãi mãi, chỉ để lại cho nàng một kỷ niệm đáng xấu hổ. Chàng kinh hãi nhớ lại cái tình thế lố bịch và hèn hạ khi Alecei Alexandrovitr gạt đôi bàn tay che giấu bộ mặt tủi nhục của chàng. Chàng cứ đứng chôn chân trên thảm của Carenin, lơ lảo và không biết làm gì nữa.

- Tôi có cần gọi xe không ạ? - người gác cửa hỏi chàng.

- Ừ, phải đấy.

Trở về nhà sau ba đêm không ngủ, Vronski cứ để nguyên quần áo, nằm sấp xuống đi văng và gối đầu lên đôi cánh tay khoanh lại. Đầu chàng nặng trĩu. Những cảnh mộng tượng, những kỷ niệm và ý nghĩ kỳ dị nhất nối tiếp nhau hiện lên rõ nét và nhanh lạ lùng: lúc thì chàng đang rót liều thuốc vào thìa cho bệnh nhân, trào cả ra ngoài, khi là đôi bàn tay trắng muốt của bà hộ sinh, hoặc tư thế kỳ cục của Alecei Alexandrovitr trên sàn, cạnh giường.

"Ngủ! Quên đi!", chàng tự nhủ với cái tự tin bình thản của một người khỏe mạnh những tưởng mình sẽ thiếp đi ngay vì đang mệt và buồn ngủ. Thực vậy, tất cả lập tức rối bung trong trí óc và chàng đắm mình vào vực thăm quên lãng. Những đợt sóng của trạng thái vô thức sắp sửa khép lại trên đầu, thì bỗng nhiên, chàng thấy như bị một luồng điện giật rất mạnh. Chàng rùng mình mạnh đến nỗi toàn thân nảy bật trên nệm lò xo đi văng và chàng chống tay ngồi dậy, rồi đột nhiên quỵ xuống với một cảm giác hãi hùng. Mắt chàng mở to như chưa từng ngủ bao giờ. Cảm giác nặng đầu, mệt mỏi ở chân tay biến mất.

"Ông có thể giày xéo tôi xuống bùn", chàng nghe thấy và trông thấy Alecei Alexandrovitr đứng trước mặt; chàng cũng thấy bộ mặt nóng hừng hực, đỏ bừng của Anna, cùng đôi mắt long lanh đắm đắm nhìn âu yếm và yêu thương, không phải hướng về chàng mà hướng về Alecei Alexandrovitr; chàng tưởng như thấy cả vẻ mặt ngây ngô và kịch cỡm của chính mình khi Alecei Alexandrovitr kéo tay chàng

ra. Chàng duỗi chân, lại gieo mình xuống đi vắng trong tư thế lúc trước và nhắm mắt lại.

"Ngủ đi! Ngủ đi!", chàng thầm nhắc. Nhưng nhắm mắt lại, chàng càng thấy rõ hơn bộ mặt Anna trong buổi chiều đưa ngựa không thể quên.

- Thế là hết, nàng muốn xoá chuyện đó khỏi ký ức. Nhưng mình, mình không thể sống thiếu nó được. Làm thế nào làm lành với nhau được? Làm thế nào làm lành với nhau được? - chàng nói to, và bất giác nhắc lại những tiếng đó. Sự lặp lại vẫn những tiếng đó giúp cho những hình ảnh và kỷ niệm mới hình thành và chàng cảm thấy chúng chen chúc trong đầu mình. Nhưng cũng chẳng được lâu. Những giờ phút đẹp đẽ nhất của cuộc tình duyên và nỗi nhục mới đây lại bắt đầu nối tiếp nhau tái hiện nhanh lạ lùng. "Buông tay ra anh", tiếng Anna nói. Chàng cất tay và thấy rõ vẻ mặt hổ thẹn và đần độn của mình.

Chàng vẫn nằm yên, cố ngủ, mặc dầu thấy không còn hy vọng nhỏ nào và chàng tiếp tục nhắc lại khe khẽ những tiếng vu vơ, hòng ngăn không cho những hình ảnh mới xuất hiện. Chàng lắng tai... và bất chợt thấy một tiếng thầm thì kỳ lạ, thảng thốt. "Mày không biết đánh giá cho đúng, mày đã không biết lợi dụng; mày không biết đánh giá cho đúng, mày đã không biết lợi dụng..."

"Cái gì đấy nhỉ? Dễ thường mình hóa dại rồi chắc? chàng tự bảo. Có lẽ. Tại sao người ta hóa điên và tại sao người ta lại tự tử nhỉ?", chàng tự trả lời câu hỏi của mình và mở mắt ra, chàng ngạc nhiên thấy cạnh đầu có chiếc gối do bà chị dâu Varya thuê. Chàng sờ những tua gối, cố nhớ lại bà chị dâu đúng như lần gặp vừa đây. Nhưng nghĩ đến bất cứ cái gì xa lạ với điều chàng đang băn khoăn, quả là một cực hình. "Không, phải ngủ đi mới được!". Chàng kéo gối lại và áp đầu vào, nhưng phải rất cố gắng mới nhắm mắt lại được. Chàng giật thót người và ngồi dậy. "Đối với mình thế là hết cả rồi, chàng thầm nghĩ. Bây giờ cần nghĩ đến những cái sắp phải làm. Mình còn gì nữa nhỉ?". Chàng điem nhanh lại đời mình, không kể đến mối tình với Anna.

"Tham vọng? Xerpukhovxkoe? Giới thượng lưu xã hội? Triều đình?". Chàng không thể dừng lại ở điểm nào. Tất cả cái đó trước kia đều có nghĩa, nhưng giờ đây rỗng tuếch. Chàng đứng dậy, cởi áo khoác, tháo thắt lưng, phanh trần bộ ngực lông lá để thở hít thoải mái hơn và đi bách bộ qua phòng. "Chính vì thế mà người ta hóa điên, chàng nhắc lại, và chính vì thế mà người ta tự tử... để thoát khỏi nhục nhã", chàng chậm rãi nghĩ tiếp.

Chàng bước lại gần cửa và đóng lại; rồi, mắt trần trần và quai hàm nghiến chặt, chàng đến bên bàn, cầm lấy khẩu súng lục, ngắm nhĩa và bắt đầu suy nghĩ. Cứ thế chàng đứng yên không động đậy, đầu cúi gằm, vẻ mặt đăm chiêu, khẩu súng trong tay. "Tất nhiên", chàng tự nhủ, tựa hồ sau một hồi lâu, sự diễn biến tư tưởng lô gích và rõ ràng đã dẫn đến một kết luận khát khe. Thực ra, tiếng "tất nhiên" đầy sức thuyết phục kia chỉ là kết thúc cái vòng luẩn quẩn muôn thuở của những hình ảnh và kỷ niệm mà chàng đi đi lại lại hàng chục lượt suốt một tiếng đồng hồ vừa qua. Đó vẫn chỉ là kỷ niệm về hạnh phúc đã vĩnh viễn mất hẳn, chỉ là mộng tưởng về cái phi lý của mọi tương lai, chỉ là ý thức về nỗi nhục của mình. Và trình tự những hình ảnh và tình cảm đó vẫn không thay đổi.

"Tất nhiên", chàng nhắc lại khi tâm trí chàng, lần thứ ba, lại lao vào vòng tròn ma quái của những tư tưởng và kỷ niệm đó. Chàng tì miệng súng vào sườn trái, xiết mạnh tay và bóp cò. Chàng không nghe thấy tiếng nổ nhưng một đòn rất mạnh đánh vào ngực quật chàng ngã xuống đất. Chàng định bấu lấy mép bàn, đánh rơi khẩu súng, loạng choạng và ngồi xuống đất, đưa mắt nhìn quanh, vẻ kinh ngạc. Chàng không nhận ra phòng mình nữa khi nhìn từ dưới lên thấy những chân bàn cong cong, cái sọt đựng giấy và tấm da hổ. Tiếng chân thoăn thoắt của gã hầu phòng chạy qua phòng khách tới, với tiếng giày cót két, buộc chàng định thần lại. Chàng cố định thần và hiểu ra là mình đang ở trên sàn; trông thấy máu trên tấm da hổ và trên tay mình, chàng hiểu mình đã tự bắn vào người.

"Thật ngu xuẩn! Mình bắn trượt rồi", chàng vừa nói vừa sờ soạng tìm lại khẩu súng. Khẩu súng ở ngay bên cạnh... nhưng chàng lại tìm

xa hơn. Trong khi tiếp tục tìm, chàng mất thăng bằng và ngã vật sang một bên, máu trào ra.

Gã hầu phòng, một thanh niên hợp thời trang để râu má, vẫn thường hay phàn nàn với bạn bè về chứng yếu thần kinh của mình, trông thấy chủ nằm sóng soài trên mặt đất, khiếp đảm đến nỗi cứ để mặc chàng đẩy cho máu chảy và chạy đi kêu cứu. Khoảng một giờ sau, Varya, chị dâu Vronxki tới, rồi với sự giúp sức của ba ông thầy thuốc bà đã cho gọi từ ba đầu thành phố và đã đến cùng một lúc, bà đặt người bị thương lên giường. Bà ở lại trông nom chàng.

19

Alecxei Alecxandrovitr đã phạm sai lầm khi chuẩn bị gặp lại vợ: ông không dự kiến trước là sự ăn năn thành thật của nàng có thể khiến ông phải tha thứ và sau đó nàng có thể sống sót. Hai tháng sau, khi trở về Moxcva, sai lầm đó hiện ra trước mắt ông với tất cả tầm nghiêm trọng của nó. Vậy mà, sai lầm này không phải chỉ do ông không tính đến trường hợp ngẫu nhiên kia, mà còn vì, cho đến trước khi về gặp vợ đang hấp hối, ông vẫn chưa hiểu rõ lòng mình. Ở đầu giường vợ đang lâm bệnh, lần đầu tiên trong đời, ông tự buông trôi theo cái mối thương cảm mà những đau đớn của kẻ khác thường gây cho ông và cho tới nay, ông vẫn chống lại, coi như một nhược điểm có hại; lòng thương xót Anna, sự hối hận vì đã cầu cho nàng chết và nhất là chính niềm vui trong sự khoan dung, không những xoa dịu đau khổ, mà còn khiến tâm hồn ông tràn ngập một nỗi thanh thản chưa từng cảm thấy bao giờ. Đột nhiên ông thấy chính cái điều đã gây ra đau khổ lại trở thành nguồn gốc của niềm vui tinh thần; cái điều tưởng như không thể giải quyết được, khi ông chê trách, kết án và căm thù, giờ đây lại trở nên đơn giản và sáng sủa khi ông yêu thương và tha thứ.

Ông tha thứ cho vợ và thương hại cho những đau khổ cùng ăn năn của nàng. Ông tha thứ và thương hại Vronxki, nhất là từ khi nghe kể lại hành động tuyệt vọng của chàng. Ông càng thương con trai hơn trước. Bây giờ ông tự trách mình đã không chăm sóc nó. Đối với con bé mới đẻ, ông có một tình cảm đặc biệt, không phải chỉ do thương hại mà còn pha lẫn âu yếm nữa. Thoạt đầu hoàn toàn chỉ vì thương hại mà ông chăm sóc cái sinh vật nhỏ nhoi yếu ớt không phải là con ông, nó bị bỏ bằng từ khi mẹ ốm và chắc chắn sẽ chết nếu không ai trông nom đến... và rồi ông gần bó với nó lúc nào không biết. Mỗi ngày vài lần, ông đến buồng trẻ và ở lại một lúc lâu. Vú nuôi và bảo mẫu mới đầu còn rụt rè, nay bắt đầu quen với ông. Đôi khi, ông đứng hàng giờ liền chẳng nói chẳng rằng, ngắm khuôn mặt bé tí, nhăn nheo, có lông tơ và đỏ kệt màu nghệ của đứa bé, vầng trán nhăn nhúm và nhìn nó dụi mắt, dụi mũi bằng bàn tay xinh xẻo bụ bẫm ngón quắp lại. Những lúc ấy, Alecxei Alexandrovitr cảm thấy hoàn toàn thư thái, bằng lòng mình và thấy hoàn cảnh mình chẳng có gì khác thường, chẳng có gì cần thay đổi.

Khi sự xúc động do cái chết kẻ bên gây ra cho Anna qua đi, Alecxei Alexandrovitr nhận thấy nàng sợ ông, chịu đựng sự hiện diện của ông một cách chật vật và không dám nhìn thẳng vào mặt ông. Hình như nàng muốn nói điều gì mà chưa dám nói, và cũng như mọi người, linh cảm thấy quan hệ của họ không thể kéo dài, nàng chờ đợi ở ông một cái gì.

Cuối tháng hai, đứa con gái của Anna, cũng tên là Anna, mắc bệnh, Alecxei Alexandrovitr ở cả buổi sáng trong phòng trẻ, và sau khi sai mời thầy thuốc, ông đến Bộ. Làm xong việc, ông về nhà lúc bốn giờ. Khi bước vào phòng chờ, ông thấy một tên hầu dấp dấp đường bệ, mặc quần áo dẫu có lon và áo choàng da gấu, tay cầm một chiếc măng tô tròn lót da thú trắng.

- Ai ở trong ấy đấy? - Alecxei Alexandrovitr hỏi.

- Quận công Elizavêta Fedorovna Tverxcaia ạ, - hần đáp và Alecxei Alexandrovitr thấy hình như gã mỉm cười.

Trong suốt thời kỳ nặng nề này, Alecxei Alexandrovitr nhận thấy người quen trong giới thượng lưu, nhất là các bà, đều tỏ ra quan tâm đặc biệt đến vợ chồng ông. Ông phát hiện ra ở tất cả bọn họ một nỗi vui gần như công khai, giống như nỗi vui ông bắt gặp trong mắt viên luật sư và giờ đây, ông lại thấy trong mắt tên hầu. Tất cả đều mừng rỡ như họ đang kết hôn cho ai vậy. Khi gặp ông họ thường chào hỏi với một vẻ khoái hoạt khá lộ liễu.

Ông thấy khó chịu về sự có mặt của quận chúa Tverxcaia do những kỷ niệm dính líu tới bà ta và vì, nói chung, ông không ưa bà ta, cho nên Alecxei Alexandrovitr sang thẳng buồng trẻ. Trong gian thứ nhất, Xerioja nằm xoài trên bàn, chân gác lên ghế, đang vẽ và nói chuyện vui vẻ. Cô gia sư người Anh thay thế cô người Pháp trong khi Anna ốm, đang ngồi đan áo cạnh thằng bé. Cô ta đứng phắt dậy, cúi chào và xốc Xerioja đứng lên.

Alecxei Alexandrovitr vuốt tóc con, trả lời cô gia sư hỏi thăm sức khỏe vợ ông và hỏi cô ta xem bác sĩ nói gì về *đứa bé*⁽¹⁾.

- Thưa ông, bác sĩ bảo không đáng ngại và dặn phải cho tắm.

- Nhưng nó còn ốm kia mà, - Alecxei Alexandrovitr nói và lắng nghe tiếng đứa bé khóc trong gian bên.

- Thưa ông, tôi cho rằng chị vú không hợp, - cô gia sư người Anh nói, giọng cả quyết.

- Tại sao cô nghĩ thế? - ông dừng lại hỏi.

- Thưa ông, tôi đã thấy như thế ở nhà nữ bá tước Pôn. Người ta điều trị cho đứa bé và phát hiện ra nó chỉ đói thôi: chị vú không có sữa.

Alecxei Alexandrovitr suy nghĩ và đứng lại vài giây rồi bước sang gian bên. Con bé, co quắp trong tay chị vú, đầu ngật ra sau, không

⁽¹⁾ Baby (tiếng Anh trong nguyên bản).

chịu ngậm bầu vú này nấy chìa ra và không ngừng khóc thét lên mặc dầu cả u già lẫn chị vú đang ngồi xuống, góp sức cố đỡ nó.

- Nó không đỡ ư? - Alecxei Alexandrovitr hỏi.

- Em quấy lắm, - u già khẽ nói.

- Cô Etuốt bảo có lẽ vú em thiếu sữa, - ông nói.

- Thưa ông Alecxei Alexandrovitr, tôi cũng cho là thế.

- Tại sao u không nói từ trước?

- Nói với ai kia chứ? Anna Arcadievna vẫn còn ốm, - u già đáp, giọng bất mãn.

Người đàn bà này đã làm cho họ từ lâu. Trong câu nói bình thường, Alecxei Alexandrovitr tưởng như có ám chỉ đến hoàn cảnh mình.

Đứa bé càng khóc già, giãy giụa và khản tiếng dần. U già khoát tay chán nản, lại gần vú em, bế đứa bé và vừa đi vừa ru.

- Phải nói với bác sĩ xem cho vú em mới được, - Alecxei Alexandrovitr nói.

Vú em - một phụ nữ bề ngoài khỏe mạnh, quần áo thơm tất - sợ mất chỗ làm, lắm bầm một mình và kéo áo che bộ ngực đồ sộ, mỉm cười khinh bỉ những kẻ dám nghi ngờ khả năng mình. Trong nụ cười đó, Alecxei Alexandrovitr cũng tưởng như có ý mỉa mai.

- Tội nghiệp con bé! - u già nói, cố đỡ đứa bé nín và tiếp tục đi đi lại lại.

Alecxei Alexandrovitr vẻ mặt đau khổ và ủ rũ ngồi xuống một chiếc ghế tựa, nhìn u già đi lui đi tới.

Cuối cùng, khi đứa bé đã nín, được đặt vào nôi và vú em sữa xong gối đã đi ra, Alecxei Alexandrovitr đứng dậy và vụng về rón chân

bước lại gần chiếc giường nhỏ. Trong khoảng một phút, ông chẳng nói chẳng rằng, ngẩng đứa bé, vẫn với vẻ mặt lo âu; nhưng đột nhiên, một nụ cười làm trán ông hết nhăn và ông lặng lẽ ra khỏi phòng.

Trong phòng ăn, ông rung chuông gọi và sai gã đầy tớ vừa bước vào đi tìm thầy thuốc lần nữa. Ông giận vợ đã không quan tâm đến đứa bé đáng yêu và tâm trạng ấy khiến ông chẳng muốn đến buồng nàng và gặp quận chúa Betxi làm gì nữa; nhưng e rằng vợ có thể ngạc nhiên vì không thấy ông đến buồng mình như thường lệ, ông cố tự chủ và đi về phía phòng ngủ. Đang bước trên tấm thảm êm lại gần cửa phòng, bất giác ông bất chợt thấy câu chuyện mà ông không định nghe.

- Nếu chú ấy không đi mà chị và ông ta cự tuyệt thì tôi còn hiểu được. Nhưng chồng chị hằn cao thượng hơn thế, - Betxi nói.

- Vấn đề không phải ở nhà tôi mà là ở tôi kia. Chị đừng nói chuyện đó với tôi nữa, - tiếng Anna xúc động trả lời.

- Vâng thì thôi, nhưng lẽ nào chị lại từ chối không chia tay với con người đã tự bắn vào mình vì chị...

- Chính vì thế mà tôi không muốn.

Alecxei Alekxandrovitr dừng lại, vẻ mặt sợ hãi và phạm lỗi, định quay gót không để ai biết. Nhưng ông nghĩ như thế là không xứng đáng và lại tiếp tục đi về phía phòng ngủ, vừa đi vừa ho. Tiếng nói chuyện im bật và ông bước vào.

Anna ngồi trên ghế nằm, mặc áo ngủ màu xám, bộ tóc đen dày ngắn mới mọc lại như bàn chải trên mái đầu tròn. Như mọi lần trông thấy chồng, vẻ linh hoạt trên mặt nàng vụt biến mất; nàng cúi đầu và đưa mắt nhìn Betxi lo lắng. Betxi diện theo thời trang mới nhất, đội một chiếc mũ nhỏ chót vót trên đỉnh đầu như cái chụp úp trên ngọn đèn và mặc áo dài xanh xám kẻ chéo phía trước nịt ngực và sau váy. Bà ngồi cạnh Anna, dướn rất thẳng cái thân trên dài dẹt, mỉm cười giấu cợt và gật đầu chào Alecxei Alekxandrovitr.

- A! - bà nói làm ra vẻ ngạc nhiên. - Tôi rất mừng được gặp ông ở nhà. Ông chẳng đi đến đâu nữa cả; từ khi Anna ốm, tôi chưa được gặp ông. Nhưng tôi biết tất cả sự chăm sóc ân cần của ông đối với bà nhà. Ông thật là một người chồng tuyệt vời! - bà nói với một vẻ dịu dàng và trịnh trọng như ban thưởng cho ông một tấm huân chương cao thượng về thái độ cư xử với vợ.

Alecxei Alecxandrovittr lạnh lùng cúi chào và sau khi hôn tay vợ, ông hỏi thăm tình hình sức khỏe nàng.

- Em thấy trong người hình như có khỏe hơn! - nàng trả lời, tránh cái nhìn của chồng.

- Tuy nhiên, trông mình vẫn có vẻ sốt, - ông nói, nhấn mạnh vào chữ "sốt".

- Chúng tôi trò chuyện đã quá lâu, - Betxi nói. - Tôi thấy như thế là mình ích kỷ, tôi xin rút lui đây.

Nói rồi đứng dậy, nhưng Anna bỗng đỏ mặt và vội nắm lấy tay bà.

- Không, xin chị hãy ở lại. Tôi cần nói với chị... không, đúng hơn là với mình, - nàng quay về phía Alecxei Alecxandrovittr nói và cả cổ lẫn trán nàng đều đỏ ửng lên. - Em không thể và không muốn có điều gì giấu giếm mình, - nàng nói thêm.

Alecxei Alecxandrovittr bẻ khúc ngón tay và cúi đầu.

- Betxi nói với em rằng bá tước Vronxki muốn đến nhà ta để từ biệt em trước khi đi Tasken, - nàng không nhìn chồng và rõ ràng muốn nói cho chóng xong, vì điều đó thật khổ tâm cho nàng hết sức. - Em đã nói em không thể tiếp ông ta được.

- Xin lỗi, chị thân mến, chị vừa trả lời là điều đó còn tùy thuộc Alecxei Alecxandrovittr, - Betxi cãi chính.

- Phải, nhưng tôi không thể tiếp ông ta được và điều đó cũng không ích... - Nàng bỗng dừng bật và dăm dăm nhìn chồng, vẻ dò hỏi (ông không nhìn nàng). - Tóm lại, tôi không muốn...

Alecxei Alexandrovitr tiến lên một bước và định nắm tay nàng.

Cử chỉ đầu tiên của Anna là muốn tránh cái bàn tay ướt nhâm nhấp nổi gân xanh đang tìm tay nàng; nhưng rõ ràng nàng đã gắng tự chủ và nắm lấy tay ông ta.

- Tôi rất cảm ơn mình đã tin cậy tôi, nhưng... - ông bối rối nói và bực bội cảm thấy rằng cái điều mà nếu chỉ có một mình, ông sẽ giải quyết rất dễ dàng, nhưng lại không thể suy xét cho ra nhẽ trước mặt quận chúa Tverxcaia, hiện thân của cái sức mạnh thô bạo vẫn chỉ phối đòi ông trước mắt thế gian và ngăn không cho ông mặc sức yêu thương và tha thứ. Ông ngừng lại, mắt dăm dăm nhìn quận chúa Tverxcaia.

- Thôi, từ biệt thiên thân của tôi! - Betxi đứng dậy nói. Bà hôn Anna và đi ra. Alecxei Alexandrovitr tiễn bà ta.

- Alecxei Alexandrovitr, tôi coi ông là một người rất đại lượng, - Betxi nói, dừng lại trong phòng khách nhỏ và bắt tay ông lần nữa đặc biệt cương quyết. - Tôi... hoàn toàn ở ngoài cuộc, nhưng tôi mến Anna lắm và rất mực trọng ông, nên tôi đánh bạo khuyên ông một lần. Ông hãy tiếp chú ấy, Alecxei Vronxki chính là hiện thân của danh dự và chú ấy sắp đi Tasken.

- Thưa quận chúa, tôi xin cảm ơn về mối thiện cảm và lời khuyên của bà. Nhưng tiếp hay không tiếp ai, chỉ có nhà tôi mới có quyền quyết định.

Ông vừa nói vừa dướn lông mày lên một cách trịnh trọng, theo thói quen, và lập tức nghĩ ngay là dù ông có nói thế nào, cũng không thể lên mặt trịnh trọng trong tình thế hiện tại của mình. Ông đọc thấy điều đó trong nụ cười cố nén, đầy vẻ mỉa mai sâu cay kèm theo cái nhìn của Betxi sau câu ông nói.

Alecxei Alexandrovitr chào Betxi trong phòng khách lớn và quay về buồng vợ. Nàng đang nằm nhưng nghe tiếng chân chồng, vội ngồi dậy, theo dấp ngồi lúc trước và sợ hãi nhìn ông. Ông thấy rõ là nàng vừa khóc.

- Tôi rất cảm ơn mình đã tin tôi, - ông dịu dàng nhắc lại bằng tiếng Nga (trước mặt Betxi ông nói câu này bằng tiếng Pháp) và ngồi xuống cạnh nàng. Mỗi lần ông dùng tiếng Nga gọi nàng bằng "mình", cách xưng hô đó thường khiến Anna rất khó chịu. - Và tôi cũng rất cảm ơn mình đã quyết định như vậy. Tôi cũng nghĩ bá tước Vronxki đã ra đi thì tuyệt nhiên chẳng cần phải đến đây làm gì. Vả lại...

- Thì em đã nói như thế rồi, không cần nhắc lại chuyện đó nữa! - Anna đột nhiên ngắt lời ông với vẻ bức dọc không nén nổi "Tuyệt nhiên chẳng cần! nàng nghĩ thâm. Một người đàn ông yêu một người đàn bà, toan tự tử vì nàng và không thể sống thiếu nàng được, mà lại tuyệt nhiên không cần phải đến từ biệt nàng!". Nàng mím môi và đưa cặp mắt long lanh nhìn đôi bàn tay nổi gân xanh của chồng đang chậm rãi xoa vào nhau.

- Ta đừng bao giờ nói đến chuyện đó nữa, - nàng nói thêm, bình tĩnh hơn.

- Tôi đã để mình tự ý giải quyết vấn đề đó và tôi rất sung sướng thấy rằng... - Alecxei Alexandrovitr mào đầu.

- Rằng ý muốn của tôi phù hợp với mong muốn của mình chứ gì, - nàng vội nói nốt, bức mình vì phải nghe ông ề à mãi không hết câu, trong khi nàng biết trước tất cả những điều ông sắp nói.

- Phải, - ông tán thành. - Và quận chúa Tverxcaia cứ đi can thiệp vào những chuyện gia đình rất tế nhị như vậy, thật vô lối. Nhất là, bà ta...

- Tôi chẳng tin những điều người ta đồn đại về bà ta chút nào, - Anna nói nhanh. - Tôi biết bà ta mền tôi thật lòng.

Alecxei Alexandrovitr thở dài và lặng thinh. Nàng bức bối vâng vâng cụm tua áo ngủ, thỉnh thoảng lại nhìn ông với một cảm giác ghê tởm về thể xác không sao chịu nổi mà nàng thấy là đáng trách nhưng không dẹp đi được. Nàng chỉ còn một mong muốn duy nhất: thoát khỏi sự có mặt bỉ ổi của ông ta.

- Tôi đã cho mời thầy thuốc, - Alecxei Alexandrovitr nói.

- Tại sao? Tôi có ốm đau.

- Nhưng con bé cứ quấy hoài và người ta bảo vú em không đủ sữa.

- Tại sao tôi đã van mình mà mình vẫn không để tôi cho nó bú? Dù sao (Alecxei Alexandrovitr hiểu rõ chữ "dù sao" đó nghĩa là thế nào), đó cũng là một đứa trẻ và khéo người ta làm nó chết mất. - Nàng rung chuông và sai người mang con bé lại. - Tôi xin người ta để tôi cho nó bú, người ta cấm đoán tôi, và bây giờ người ta lại trách móc tôi.

- Tôi không hề trách mình gì cả.

- Có! Lạy Chúa tôi! Tại sao tôi không chết đi cho rảnh. - Và nàng oà lên nước mắt. - Mình tha thứ cho tôi, tôi đang bức dọc, tôi thật không đúng, - nàng trấn tĩnh lại và nói. - Nhưng mình hãy đi ra đi...

"Không, không thể cứ kéo dài thế này mãi", Alecxei Alexandrovitr kiên quyết tự nhủ khi rời khỏi phòng vợ.

Chưa bao giờ ông thấy hiện ra rõ như lúc này cái thế bí của ông trước mắt thế gian, sự hằn học của vợ và uy lực của cái sức mạnh phủ phàng và huyền bí, nó bất chấp mọi trạng thái nội tâm, vẫn chi phối đời ông và đòi hỏi ông phải thay đổi thái độ với vợ. Ông thấy rõ tất cả thế gian và vợ đòi hỏi ở ông một cái gì, nhưng đích xác điều chi thì ông không biết. Ông cảm thấy trong lòng dấy lên một cảm giác oán giận, nó xua tan niềm thanh thản cùng tất cả giá trị cái thành tích

của ông. Ông cho rằng, đối với Anna, tốt nhất là cắt đứt liên hệ với Vronxki, nhưng nếu mọi người đều thấy không thể thế được, thì ông sẵn sàng bỏ qua sự dan díu đó lần nữa với điều kiện lũ trẻ không vì thế mà khổ lây, ông không mất chúng và hoàn cảnh ông không thay đổi. Điều đó dù đáng buồn đến đâu cũng còn hơn đoạn tuyệt, biện pháp này đặt Anna vào hoàn cảnh ô nhục không lối thoát và bản thân ông cũng mất hết những gì mình yêu. Nhưng ông cảm thấy bất lực; ông biết trước tất cả đều chống lại mình, người ta sẽ không để ông làm cái điều bây giờ ông thấy là rất giản dị và đẹp đẽ, và người ta sẽ buộc ông phải hành động xấu xa, coi đó là bổn phận phải làm.

21

Betxi chưa kịp rời phòng khách thì đã chạm trán ở bậc cửa với Xtepan Arcaditr từ cửa hàng Elixêep tới, chả là hiệu này vừa nhận được sò tươi.

- A! Quận chúa! Thật là một cuộc gặp gỡ thú vị! Tôi vừa ghé qua nhà bà chị!

- Một cuộc gặp gỡ nhanh chóng, vì tôi phải đi đây, - Betxi mỉm cười nói và xỏ tay vào găng.

- Trước khi đeo găng, cho phép tôi được hôn tay bà chị đã. Trong việc trở lại lễ lối cổ, không gì làm tôi vừa ý hơn là cái lệ hôn tay đàn bà, - ông hôn tay Betxi. - Bao giờ ta sẽ gặp nhau?

- Ông không xứng đáng được thế đâu, - Betxi mỉm cười trả lời.

- Trái hẳn đấy, vì bây giờ tôi trở thành con người đứng đắn nhất thế giới rồi. Không những tôi thu xếp xong chuyện gia đình mình mà cả chuyện gia đình người khác nữa kia, - ông nói với một vẻ đầy ý nghĩa.

- À! Thế thì tôi rất mừng! - Betxi đáp, hiểu ngay là ông nói về Anna. Bà ta quay lại phòng khách và kéo Oblonxki vào một góc. - Ông ta sẽ làm chị ấy chết mất, - bà khẽ nói, vẻ quan trọng. - Không thể thế được, không thể được...

- Tôi rất sung sướng thấy bà chị nghĩ vậy, - Xtepan Arcaditr lắc đầu thương hại. - Chính vì chuyện đó mà tôi đến Peterburg.

- Cả thành phố đều bàn tán chuyện ấy, - bà ta nói. - Thật là một hoàn cảnh éo le. Chị ấy cứ mòn mỏi dần. Ông ta không hiểu đó là một người đàn bà không biết đùa giỡn với tình cảm. Trong hai điều phải chọn lấy một: hoặc giả ông ta phải kiên quyết lái chị ấy theo ý mình hoặc giả ly dị quách đi. Còn như thế này thì chị ấy chết mất.

- Phải... phải... chính là như vậy... - Oblonxki thở dài nói. - Chính vì chuyện ấy mà tôi đến đây. Nghĩa là không phải chỉ đơn thuần vì chuyện đó... Người ta vừa bổ nhiệm tôi làm quan thị vệ, nên cần đến cảm ơn những vị có thẩm quyền. Nhưng điều chủ yếu là để dàn xếp việc này.

- Cầu Chúa phù hộ cho ông, - Betxi nói.

Sau khi tiễn quận chúa Betxi ra đến phòng chờ, hôn tay bà lần cuối phía trên chiếc găng, ở chỗ có mạch đập và nói năng cợt nhả đến nỗi bà ta không biết nên cười hay nên giận, Xtepan Arcaditr liền đến buồng em gái. Ông thấy nàng đang giàn giụa nước mắt.

Một cách tự nhiên như không, Xtepan Arcaditr chuyển từ thái độ vui nhộn sang giọng điệu thương cảm, xúc động một cách thơ mộng cho hợp với tâm trạng em gái hơn. Ông hỏi thăm sức khỏe em gái và sáng nay nàng ra sao.

- Rất, rất kém. Cả ngày, cả sáng nay, cả những ngày đã qua và sẽ tới, - nàng nói.

- Anh thấy hình như cô cứ buồn phiền mãi. Phải hoạt động lên, phải nhìn thẳng vào cuộc đời. Anh biết chuyện ấy thật khổ tâm, nhưng...

- Người ta bảo có những phụ nữ đã yêu ai thì yêu cả đến thói xấu của người ấy, - nàng mở đầu đột ngột. - Còn lão ta, thì em ghét cả đến cái đức hạnh của lão. Em không thể sống với lão được. Chỉ nhìn thấy lão thôi, cũng đủ lộn ruột rồi. Em không thể, không thể sống chung một nhà với lão. Em phải làm gì đây? Trước kia đã khổ sở rồi và em nghĩ không thể nào khổ sở hơn nữa, nhưng hồi đó, em không hình dung được cái tình trạng kinh khủng hiện nay em đang phải chịu đựng. Liệu anh có tin em không: trong khi biết rằng đó là một người tốt, ưu tú, rằng em chẳng bằng cái đầu móng tay ông ta, thế mà em vẫn không thể không ghét ông ấy. Chính vì ông ta cao thượng mà em ghét. Em chỉ còn cách là...

Nàng định nói: chết, nhưng Xtepan Arcaditr không để nàng nói hết.

- Cô đang ốm, và bức bối trong người đấy, - ông bảo nàng: - cô phóng đại ra thôi. Chuyện này chẳng có gì ghê gớm đâu.

Xtepan Arcaditr mỉm cười. Vào địa vị ông, đứng trước nỗi tuyệt vọng như thế, hẳn không ai dám mỉm cười (làm thế thật lỗ mãng), nhưng nụ cười của ông xiết bao đôn hậu và âu yếm (một vẻ âu yếm gần như đàn bà) đến nỗi nó không làm méch lòng mà còn xoa dịu và khiến ta bình tâm lại. Những lời dịu dàng và vỗ về cùng nụ cười của ông tác động như liều thuốc an thần chế bằng dầu hạnh nhân. Bản thân Anna phút chốc cũng cảm thấy tác dụng của cái đó.

- Không, anh Xtiva ạ, - nàng nói. - Đời em thế là bỏ đi, bỏ đi rồi! Còn tệ hại hơn thế nữa kia. Đời em chưa đến lúc bỏ đi, em chưa thể nói là tất cả đã kết thúc; trái lại, em cảm thấy tất cả chưa kết thúc. Em như một sợi dây căng thẳng sẽ phải đứt. Nhưng chuyện này chưa kết thúc... và rồi nó sẽ kết thúc bi thảm!

- Ta có thể thả chùng sợi dây từng tí một. Không có tình thế nào mà không có lối thoát.

- Em suy nghĩ mãi rồi. Chỉ có một lối thoát...

Một lần nữa, thấy cái nhìn khiếp sợ của nàng, ông lại hiểu trong tâm trí nàng, con đường thoát duy nhất là chết và ông không để nàng nói nốt.

- Không hẳn thế cô ạ, - ông nói. - Cô không thể nhìn hoàn cảnh của cô rõ như anh đâu. Cô cho phép anh nói thật ý kiến của anh với cô nhé, - ông lại khôn khéo mỉm cười ngọt ngào. - Anh xin bắt đầu từ đâu: cô đã lấy một người hơn cô những hai mươi tuổi. Cô lấy chồng không phải vì tình yêu hoặc không hề biết đến tình yêu. Ta hãy coi đó là một sai lầm.

- Một sai lầm ghê gớm! - Anna nói.

- Nhưng, anh nhắc lại điều này với cô, đó là việc đã rồi. Tiếp đó, chẳng may cho cô, có thể nói vậy, cô đi yêu một người khác. Đó là một điều bất hạnh; nhưng đó cũng là việc đã rồi. Chồng cô thừa nhận việc đó và tha thứ cho cô. - Sau mỗi câu, ông đều dừng lại xem em gái có phản đối không, nhưng nàng không trả lời gì cả. - Thế đó. Bây giờ, vấn đề là thế này: cô có thể tiếp tục chung sống với chồng không? Cô có mong thế không? Ông ta có mong thế không?

- Em chẳng biết, chẳng biết gì hết.

- Chính cô vừa nói cô không thể chịu đựng được ông ta kia mà.

- Không, em không nói thế. Em rút lui những điều vừa nói. Em không biết và không hiểu gì về chuyện ấy cả.

- Đây, để anh...

- Anh không hiểu được đâu. Em cảm thấy mình đang dậm đầu xuống vực thẳm mà không có quyền và không đủ sức tự cứu mình.

- Không sao cả, ta sẽ làm chậm bớt đà rơi và sẽ đỡ được cô. - Anh hiểu cô không dám phát biểu những tình cảm, ước muốn của cô.

- Em không mong muốn, không mong muốn gì hết... trừ một điều là tất cả chuyện này kết thúc đi.

- Nhưng ông ta cũng thấy điều đó và biết thế. Cô tưởng ông ta không đau khổ bằng cô ư? Cô day dứt, ông ta cũng day dứt, như vậy rồi sẽ đi đến đâu? Chẳng gì việc ly dị cũng giải quyết được mọi chuyện, - Xtepan Arcaditr phải cố gắng mới nói ra được câu này... Đó là ý chính của ông và ông nhìn em gái, vẻ quan trọng.

Nàng không trả lời gì cả và lắc lắc cái đầu tóc ngắn, tỏ vẻ không đồng ý. Nhưng trên bộ mặt bỗng nhiên sáng ngời vẻ đẹp thuở xưa của nàng, ông thấy rõ sở dĩ nàng khước từ giải pháp đó, chỉ vì nhìn thấy ở đó một hạnh phúc không sao thực hiện được.

- Tôi thương hại các người quá! Giá thu xếp được chuyện này thì tôi sung sướng biết bao! - Xtepan Arcaditr nói, lần này thì mỉm cười mạnh dạn hơn. - Cô đừng nói gì hết! Cầu Chúa cho phép tôi nói lên điều tôi cảm thấy. Tôi đến gặp ông ta đây.

Anna chẳng nói chẳng rằng nhìn ông bằng đôi mắt long lanh và tự lự.

22

Xtepan Arcaditr bước vào căn phòng Alecxei Alecxandrovitr với bộ mặt hơi trang trọng thường có khi ngồi vào ghế chánh án ở toà án. Alecxei Alecxandrovitr chấp tay sau lưng, đang đi lại trong phòng và nghĩ đến chính điều vừa đây là đầu đề câu chuyện giữa hai anh em Oblonxki.

- Tôi không làm phiền chú chứ? - Xtepan Arcaditr nói; vừa trông thấy em rể, đột nhiên ông đâm bối rối khác thường. Để che đậy sự lúng túng, ông móc túi lấy cái hộp đựng thuốc lá có kiểu nắp đặc biệt vừa mới mua và sau khi ngửi mùi, rút một điếu.

- Không. Anh cần việc gì chẳng? - Xtepan Arcaditr miễn cưỡng trả lời.

- Phải, tôi muốn... tôi cần... tôi cần nói chuyện với chú, - Xtepan Arcaditr nói và ngạc nhiên thấy mình đâm rụt rè, một điều chưa từng xảy đến với ông.

Cảm giác đó thật đột ngột và kỳ lạ đến nỗi Xtepan Arcaditr không nhận ra đó là tiếng nói lương tâm báo cho biết điều ông định làm là xấu xa. Xtepan Arcaditr gắng tự chủ và dẹp được nỗi rụt rè.

- Tôi mong chú không nghi ngờ gì về lòng tôi yêu mến em gái cũng như lòng ái mộ chân thành và trân trọng của tôi đối với chú, - ông đỏ mặt nói.

Alecxei Alecxandrovitơ dừng lại và không trả lời, nhưng cái vẻ mặt nản nhân cam phận của ông khiến Xtepan Arcaditr ngạc nhiên.

- Tôi muốn nói với chú về chuyện em gái tôi và về hoàn cảnh cả hai vợ chồng chú, - Xtepan Arcaditr nói, vẫn chưa lấy lại được tự tin.

Alecxei Alecxandrovitơ mỉm cười rầu rĩ, nhìn anh vợ, và không trả lời, đến gần bàn giấy cầm bức thư mới bắt đầu viết và chìa cho Xtepan Arcaditr xem.

- Không lúc nào tôi không nghĩ đến chuyện ấy. Đây là những điều tôi mới bắt đầu viết vì tôi nghĩ có thể phát biểu đầy đủ hơn trong thư và sự có mặt của mình chỉ làm cô ta bức dọc, - ông nói với anh vợ.

Xtepan Arcaditr cầm bức thư, vừa ngạc nhiên vừa bối rối nhìn đôi mắt ử ơ đang dăm dăm dán vào ông và bắt đầu đọc.

"Tôi thấy rõ sự có mặt của tôi làm cô khổ sở. Mặc dầu cái điều xác thực đó làm tôi rất đau đớn, tôi vẫn thấy quả đúng là như vậy và không thể khác được. Tôi không kết tội cô và lạy Chúa chứng giám, sau khi nhìn thấy cô trong cơn đau đớn, thâm tâm tôi đã quyết định quên hết những điều đã xảy ra giữa chúng ta và bắt đầu một cuộc đời mới. Tôi không hối tiếc và sẽ không bao giờ hối tiếc việc đã làm; tôi đã muốn điều hay cho cô, cho tâm hồn cô, và bây giờ tôi thấy không đạt kết quả. Cô hãy tự mình nói cho tôi biết cái gì có thể đem

lại hạnh phúc thật sự và thanh thản tâm hồn cho cô. Tôi tin ở ý chí và tinh thần công bằng của cô".

Xtepan Arcaditr trả lại bức thư cho Carenin và tiếp tục nhìn ông ta vẫn với vẻ bối rối lúc đầu, không biết nói gì. Im lặng đè lên cả hai người nặng nề đến nỗi đôi môi Xtepan Arcaditr bỗng run lên bần bật, trong khi ông vẫn lặng thinh không rời mắt khỏi bộ mặt Carenin.

- Đó là những điều tôi muốn nói với cô ta, - Alecxei Alexandrovitr nói, mặt ngoảnh đi.

- Phải, phải... - Xtepan Arcaditr nói; ông không đủ sức trả lời, trong khi nước mắt dâng lên chẹn lấy cổ họng. - Phải, phải... tôi hiểu chú, - cuối cùng ông lắp bắp nói.

- Tôi muốn biết cô ta muốn gì, - Alecxei Alexandrovitr nói.

- Tôi e chính cô ấy cũng không hiểu nổi hoàn cảnh mình. Cô ấy không biết nhận định thế nào, - Xtepan Arcaditr trấn tĩnh lại và nói.
- Cô ấy bị ngợp, chìm ngợp thật sự vì lòng cao thượng của chú. Nếu được đọc bức thư này, cô ấy sẽ không đủ sức nói gì hết và chỉ còn biết rạp đầu xuống thấp hơn nữa mà thôi.

- Phải, nhưng trong trường hợp này, biết làm thế nào? ... Phân tỏ thế nào... làm sao biết được cô ta muốn gì?

- Nếu chú cho phép tôi bày tỏ ý kiến thì tôi nghĩ chỉ có chú mới có quyền vạch ra những biện pháp mà chú thấy cần thiết để chấm dứt tình trạng này.

- Như thế là anh cho rằng cần phải chấm dứt à? - Alecxei Alexandrovitr ngắt lời. - Nhưng chấm dứt thế nào? - ông nói thêm, tay khua khua trước mặt một cách khác thường; - tôi chẳng thấy có lối thoát nào cả.

- Mọi hoàn cảnh đều có lối thoát, - Xtepan Arcaditr nói, đồng thời đứng dậy và hoạt bát hẳn lên. - Đã có thời kỳ chú định ly dị... Nếu

bây giờ chú chắc chắn rằng vợ chồng chú không thể đem lại hạnh phúc cho nhau.

- Hạnh phúc có thể hiểu theo nhiều cách khác nhau. Nhưng cứ cho rằng tôi chấp nhận tất cả, tôi không yêu cầu gì hết. Anh thấy có lối thoát nào cho hoàn cảnh chúng tôi?

- Chú có muốn nghe ý kiến tôi không? - Xtepan Arcaditr nói, vẫn với nụ cười ngọt ngào xoa dịu ông đã dùng để nói chuyện với Anna. Nụ cười hồn hậu ấy có sức thuyết phục đến nỗi Alecei Alexandrovitr bất giác ý thức được chỗ yếu của mình và đành nhượng bộ, sẵn sàng tin những điều Xtepan Arcaditr sắp nói. - Cô ấy sẽ chẳng bao giờ bộc bạch nỗi lòng ra đâu. Nhưng có lẽ điều cô ấy mong muốn, là cắt đứt quan hệ với chú và quên mọi kỷ niệm dính líu đến quan hệ đó. Theo tôi, cần lập quan hệ mới giữa cô chú. Và điều đó chỉ có thể thực hiện được bằng cách trả lại tự do cho cả đôi bên.

- Ly dị... - Alecei Alexandrovitr nói, vẻ kinh tởm.

- Phải, tôi nghĩ rằng ly dị... đúng thế đấy, ly dị, - Xtepan Arcaditr đỏ mặt nhắc lại. Đó là giải pháp tốt nhất về mọi phương diện đối với mọi cặp vợ chồng ở vào hoàn cảnh như cô chú. Biết làm thế nào, khi mà vợ chồng đã nhận thấy không thể sống chung được nữa? Chuyện đó xảy ra là thường.

Alecei Alexandrovitr thở dài đánh thượt và nhắm mắt lại.

- Ở đây, chỉ có một điều cần xét kỹ: một trong hai vợ chồng có muốn tái giá không? Nếu không, thì rất giản đơn, - Xtepan Arcaditr nói, mỗi lúc một bớt lúng túng.

Alecei Alexandrovitr, nét mặt nhăn nhúm vì xúc động, lẩm bẩm một mình và không trả lời gì cả. Tất cả những điều Xtepan Arcaditr thấy đơn giản đến thế, ông đều suy nghĩ hàng ngàn lần rồi. Và tất cả, đối với ông, chẳng những không đơn giản đến thế, mà còn hoàn toàn không thể thực hiện. Giờ đây, khi đã biết những điều kiện ly hôn, ông thấy không thể chấp nhận được việc đó, vì ý thức phẩm cách của bản

thân và lòng sùng đạo không cho phép ông viện ra một chuyện ngoại tình giả định và nhất là thừa nhận để người vợ mà ông yêu và đã tha thứ, cam chịu cái nhục bị bắt quả tang. Sau rốt, ông gạt bỏ chuyện ly dị vì những cố khác còn quan trọng hơn nữa.

Con trai ông sẽ ra sao? Không thể tính chuyện để nó ở với mẹ được. Một khi đã ly dị, nàng sẽ có một gia đình bất hợp pháp, trong đó địa vị thằng bé sẽ mong manh và việc giáo dục nó rất có thể sẽ hỏng bét. Giữ nó lại ư? Ông biết về phía ông như vậy là báo thù và ông không muốn làm thế. Nhưng ngoài những cái đó ra, sợ dĩ Alecei Alexandrovitr không thể ly dị được, trước nhất vì nếu ưng thuận như vậy, chính là ông tán thành đẩy Anna đến chỗ chết. Ông vẫn khắc sâu trong lòng lập luận của Daria Alexandrovna: khi đặt vấn đề ly dị, ông chỉ nghĩ đến mình chứ không nghĩ là làm thế sẽ đưa Anna đến chỗ chết. Giờ đây, theo cách nhìn của mình, ông hiểu lời nói đó cùng việc tha thứ cho vợ, tình cảm quyến luyến với hai đứa trẻ chỉ là một. Ông nghĩ, đồng ý ly dị, trả lại tự do cho Anna, tức là tước bỏ mối dây liên lạc cuối cùng gắn bó ông với cuộc đời: những đứa trẻ ông yêu, tức là tước bỏ của Anna mất chỗ bầu vú cuối cùng trên con đường thiện và đẩy nàng đến chỗ chết. Một khi ly dị, nàng sẽ ăn ở với Vronski và mối liên hệ đó sẽ vẫn là trọng tội và bất hợp pháp bởi vì, theo luật của Giáo hội, một người đàn bà không thể kết hôn chừng nào chồng còn sống. Cô ta sẽ lấy Vronski và trong vòng một hai năm, hoặc hần sẽ bỏ cô ta, hoặc cô ta lại dan díu với người khác, Alecei Alexandrovitr nghĩ thầm. Nếu đồng ý ly dị, mình sẽ chịu trách nhiệm về sự sa đoạ của cô ta. Ông đã suy nghĩ về mọi điều đó hàng trăm lần và tin chắc việc ly dị chẳng những không giản đơn như anh vợ mình nói mà thậm chí còn không thể chấp nhận được. Cho nên, ông không tin một lời nào của Xtepan Arcaditr, ông có hàng ngàn lý lẽ để bác bỏ mỗi câu nói đó, nhưng ông vẫn lắng nghe và cảm thấy cái sức mạnh thô bạo và mãnh liệt chi phối đời ông buộc ông phải phục tùng, nó đang lên tiếng qua miệng anh vợ.

- Vấn đề duy nhất là cần biết chú bằng lòng ly dị với điều kiện như thế nào. Cô ấy không mong muốn gì hết, không dám yêu cầu gì hết và hoàn toàn tin ở lòng độ lượng của chú.

"Lạy Chúa tôi! Lạy Chúa tôi! Tại sao lại có các thứ chuyện như thế này?", Alecxei Alexandrovitr tự hỏi, tưởng tượng đến những chi tiết của một chuyện ngoại định giả định trong đó người chồng nhận lỗi về phần mình, và với cử chỉ giống như Vronxki bữa nọ, ông đưa tay lên che mặt.

- Chú bị xúc động. Tôi hiểu, nhưng nếu chú suy nghĩ...

"Hãy chìa mà trái cho kẻ nào tát vào má phải của anh và hãy đưa nốt sơ mi cho kẻ lấy áo choàng của anh", Alecxei Alexandrovitr nghĩ thầm.

- Phải, phải! - ông kêu lên, giọng the thé, - tôi xin nhận lấy phần nhục nhã, thậm chí tôi xin từ bỏ con trai tôi, anh muốn làm thế nào tùy ý.

Và, quay đi phía khác để anh vợ không nhìn thấy mặt mình, ông ngồi xuống một chiếc ghế tựa cạnh cửa sổ. Ông xót xa, tủi hổ, nhưng nỗi xót xa, tủi hổ đó lại pha lẫn niềm vui và xúc động trước tầm cao cả của thái độ cam chịu ông đã chọn.

Xtepan Arcaditr cảm động. Ông nín lặng.

- Alecxei Alexandrovitr, chú hãy tin ở tôi, cô ấy sẽ đánh giá đúng tâm hồn cao thượng của chú, - ông nói. - Có lẽ đó là ý Chúa, - ông nói thêm; nói rồi, ông mới thấy thế là ngớ ngẩn và phải cố gắng lắm mới nhịn được cười về sự ngờ nghệch của mình.

Alecxei Alexandrovitr định trả lời, nhưng nước mắt làm ông nghẹn ngào không nói được.

- Nỗi bất hạnh này là thiên mệnh, đành phải chịu vậy thôi. Tôi coi bất hạnh này như một việc đã rồi, và cố gắng giúp đỡ cả hai cô chú, - Xtepan Arcaditr nói.

Khi Xtepan Arcaditr ra khỏi phòng giấy em rể, ông thấy động lòng thương hai, nhưng mặc dầu thế vẫn lấy làm mãn nguyện đã hoàn thành tốt đẹp công việc vì ông tin chắc Alecxei Alexandrovitr sẽ giữ lời. Cộng với cảm giác thoả mãn ấy còn có thêm cái ý về một trò chơi

chữ ông định đem đổ vợ và các bạn thân: "Một đại nguyên soái khác với tôi ở điểm nào? Hay nói cho đúng: Một đại nguyên soái giống tôi ở điểm nào? Mình phải nghĩ cho ra câu này mới được", ông mỉm cười tự nhủ.

23

Vết thương của Vronxki khá nguy hiểm, tuy không trúng tim. Trong bao ngày, chàng ngắc ngoải dở sống dở chết. Khi chàng đủ sức nói được lần đầu, chỉ có bà chị dâu Varya ở trong buồng.

- Chị Varya, - chàng nói và nghiêm trang nhìn bà ta, - tôi bị thương là do vô ý. Tôi xin chị đừng bao giờ nhắc đến chuyện đó và chị cứ giải thích như thế với mọi người. Thật lố bịch quá.

Varya không đáp cúi xuống và ngắm nhìn chàng với một nụ cười rạng rỡ. Cặp mắt Vronxki thôi không có vẻ sốt nữa mà sáng long lanh, nghiêm nghị.

- Đội ơn Chúa! - bà ta nói. - Chú không đau nữa chứ?

- Hơi đau ở đây, - chàng chỉ vào ngực.

- Vậy để tôi thay băng cho.

Không nói một lời, chàng nghiêng chặt đôi lưỡng quyền rộng, nhìn chị dâu trong khi bà thay băng. Khi bà làm xong, chàng bảo:

- Tôi không mê sáng đâu; xin chị giúp tôi làm thế nào cho người ta đừng nhắc đến chuyện đó và đừng nói tôi định tự tử.

- Không ai nói thế đâu. Nhưng tôi mong về sau chú đừng vô ý bị thương nữa, - bà ta nói, mỉm cười dò hỏi.

- Chắc là không, nhưng giá mà...

Chàng mỉm cười u uất.

Mặc dầu lời nói và nụ cười đó làm Varya rất lo sợ, khi chỗ viêm đã khỏi và Vronxki bắt đầu bình phục, chàng cảm thấy trút hẳn được một phần thống khổ. Bằng cái hành động nọ, có thể nói chàng đã rửa được nỗi hổ thẹn và nhục nhã. Bây giờ, chàng có thể thản nhiên nghĩ đến Alecei Alexandrovitr. Chàng công nhận tấm lòng cao thượng của ông ta nhưng chẳng hề cảm thấy phẩm giá mình vì thế mà bị hạ thấp. Hơn nữa, chàng đã trở về nếp cũ. Chàng thấy có thể nhìn thẳng vào mặt mọi người không hổ thẹn và có thể sống, trở lại những thói quen. Cái mà chàng không thể dứt khỏi trái tim, mặc dầu thường xuyên đấu tranh với tình cảm ấy, đó là nỗi luyến tiếc đến tuyệt vọng vì vĩnh viễn mất Anna. Giờ đây, khi đã chuộc lỗi trước mặt ông chồng, chàng kiên quyết đoạn tuyệt và không bao giờ xen vào giữa Anna đang ăn năn hối lỗi và ông ta nữa; nhưng chàng không thể dứt khỏi trái tim nỗi tiếc thương mối tình đã mất, không thể xoá mờ trong tâm trí những giờ phút đầy hạnh phúc từng chung hưởng với nàng, mà hồi đó chàng đã đánh giá quá thấp nhưng bây giờ mới thấm thía hết vị dịu ngọt với một niềm hoài nhớ khôn nguôi.

Xerpukhovskoe chạy cho chàng một chức vụ Tasken và Vronxki nhận ngay không do dự. Nhưng giờ phút lên đường càng gần, sự hy sinh vì cái mà chàng tưởng là bốn phận, lại càng nặng nề hơn.

Vết thương đã thành sẹo và chàng bắt đầu ra khỏi nhà để chuẩn bị khởi hành. "Gặp lại nàng một lần nữa, rồi sau đó, tự chôn vùi mình đi, chết đi!", chàng nghĩ thầm và trong một buổi đi từ biệt bạn bè, chàng thổ lộ mong ước đó với Betxi. Bà này lập tức đi sứ đến nhà Anna và mang về cho chàng lời từ chối.

"Càng tốt, Vronxki thầm nghĩ khi được tin đó. Sự nhu nhược đó có thể làm mình mất nốt chút nghị lực cuối cùng".

Sáng sau, Betxi thân hành đến nhà và báo cho chàng biết bà đã nghe Oblonxki chính thức bảo đảm rằng Alecei Alexandrovitr đồng ý ly dị và do đó, Vronxki có thể gặp Anna.

Quên cả tiền Betxi, thậm chí không cần hỏi bao giờ có thể gặp nàng và chồng Anna hiện đang ở đâu, Vronxki gạt phắt tất cả quyết định của mình, đi ngay đến nhà Carenin. Chàng lao như gió lên cầu thang, không nhìn gì hết và thoăn thoắt bước, hết sức tự kiềm chế để khỏi chạy, chàng vào buồng Anna. Không hề nghĩ ngợi, cũng chẳng buồn nhìn xem có phải nàng chỉ ngồi một mình trong buồng hay không, chàng ôm ghì nàng trong tay và hôn khắp lên mặt, lên tay, lên cổ nàng.

Anna đã chuẩn bị gặp lại chàng và suy nghĩ về những điều sẽ nói, nhưng nàng không kịp thốt nên lời; sự cuồng nhiệt của Vronxki cuốn băng nàng đi. Nàng muốn kìm bót cho cả chàng lẫn bản thân mình bình tĩnh lại, nhưng quá muộn rồi. Niềm say mê của Vronxki đã lan sang nàng. Môi nàng run bắn lên đến nỗi hồi lâu, nàng không nói được lời nào.

- Phải, anh đã chinh phục em, em là của anh, - cuối cùng nàng nói và ép chặt đôi bàn tay người yêu vào ngực.

- Cần phải như thế, - chàng nói. - Sẽ còn như thế chừng nào chúng ta còn sống. Bây giờ, anh mới hiểu rõ điều đó.

- Đúng thế, - nàng nói, mặt mỗi lúc một tái đi và quàng tay ôm đầu Vronxki. - Tuy nhiên vẫn có cái gì ghê sợ trong chuyện này, sau những việc đã xảy ra.

- Tất cả những cái đó sẽ qua đi, tất cả những cái đó sẽ qua đi thôi, chúng ta sắp sửa sung sướng biết bao! Mỗi tình chúng ta nếu có thể lớn lên, thì sẽ lớn lên chính vì chứa đựng một cái gì ghê sợ, - chàng vừa ngẩng đầu và mỉm cười, để lộ hàm răng đều đặn.

Nàng không thể không mỉm cười đáp lại... không phải đáp lại lời nói mà là đôi mắt đắm đuối của chàng. Nàng cầm tay chàng đặt lên đôi má lạnh toát và mớ tóc cắt ngắn của mình.

- Anh không nhận ra em với bộ tóc cắt ngắn này nữa đấy! Em đẹp ra nhiều lắm! Đúng như một chú bé! Nhưng em xanh quá!

- Vâng, em còn yếu lắm, - nàng mỉm cười nói. Và môi lại run lên.
 - Chúng ta sẽ sang Ý, em sẽ bình phục, - chàng nói.
 - Liệu chúng mình có thể sống như vợ chồng, chỉ có hai đứa với nhau không? - nàng nói và nhìn thẳng vào mắt chàng.
 - Thản hoặc có khác đi thì mới là điều đáng ngạc nhiên.
 - Anh Xtiva bảo *ông ta* đồng ý tất cả, nhưng em không thể nhận sự độ lượng của *ông ta*, - nàng vừa nói vừa nhìn vào khoảng trống, vẻ tư lự. - Em không muốn ly dị, bây giờ chuyện đó đối với em không quan trọng. Nhưng không biết ông ta quyết định thế nào về chuyện Xergei.
- Chàng không hiểu sao trong phút đầu gặp lại nhau, nàng đã có thể nghĩ đến con trai và chuyện ly dị. Mọi chuyện đó chẳng vô bổ lắm sao?
- Đừng nói chuyện đó, đừng nghĩ đến nó nữa, - chàng vừa nói vừa cầm tay nàng lật đi lật lại cố khiến nàng chú ý, nhưng nàng vẫn nhìn đi chỗ khác.
 - Chao! Tại sao tôi không chết đi cho rồi? Giá cứ thế lại tốt hơn, - nàng nói và nước mắt lặng lẽ chảy dọc hai bên má; tuy nhiên, nàng vẫn cố mỉm cười để khỏi làm chàng buồn.

Giá như trước kia, Vronski chắc không đời nào trốn tránh cái nhiệm vụ hấp dẫn và nguy hiểm ở Tasken, coi thế là nhục nhã và không thể chấp nhận được. Nhưng bây giờ, chàng chối phăng không hề nghĩ ngợi lấy một phút, và, thấy cấp trên không hài lòng về sự từ chối ấy, chàng lập tức xin thoái ngũ.

Một tháng sau, Alecxei Alexandrovitr ở lại nhà một mình với con trai, trong khi Anna cùng đi với Vronski ra nước ngoài, đồng thời từ chối không chịu ly dị.

*

Hết tập I